

provincie **HOLLAND**
ZUID

Beheerplan Natura 2000- gebied Oudeland van Strijen

Bevoegde gezagen

provincie **HOLLAND**
ZUID

Vastgesteld d.d. 1 juni 2010

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit

Vastgesteld d.d. 12 juli 2010

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Vastgesteld d.d. 26 augustus 2010

Het beheerplan is opgesteld door:
Royal Haskoning in opdracht van Provincie Zuid-Holland

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1 INLEIDING	3
1.1 Aanleiding beheerplan	3
1.2 Doelstelling beheerplan	4
1.3 Status, vaststellingsprocedure en looptijd van het beheerplan	4
1.4 Leeswijzer	4
2 WETTELIJK KADER EN RELEVANT BELEID	7
2.1 Natura 2000 en Natuurbeschermingswet 1998	7
2.1.1 Natura 2000	7
2.1.2 Natuurbeschermingswet 1998	7
2.2 Relatie met andere regelgeving en plannen	7
2.2.1 Juridische positie van het Beheerplan	7
2.2.2 Natuur	8
2.2.3 Water	11
2.2.4 Ruimtelijke ordening	13
2.2.5 Bodem en milieu	15
2.2.6 Cultuurhistorie en archeologie	17
3 GEBIEDSBESCHRIJVING	21
3.1 Ligging en globale beschrijving	21
3.2 Eigendomssituatie	22
3.3 Landschap	23
3.3.1 Ontstaansgeschiedenis	23
3.3.2 Abiotische kenmerken	23
3.4 Natuurwaarden	25
3.4.1 Flora en vegetatie	25
3.4.2 Fauna	26
4 NATURA 2000-WAARDEN	29
4.1 Kernopgave en instandhoudingsdoelstellingen	29
4.2 Huidige situatie	30
4.2.1 Kolgans	30
4.2.2 Dwerggans	31
4.2.3 Brandgans	34
4.2.4 Smient	35
5 BESTAAND GEBRUIK IN EN RONDOM HET OUDELAND VAN STRIJEN	37
5.1 Bestaand gebruik in het Oudeland van Strijen	37
5.1.1 Landbouw en agrarisch beheer (niet-reservaatdeel)	37
5.1.2 Natuur en natuurbeheer (reservaatdeel)	38
5.1.3 Jacht, beheer en schadebestrijding	40
5.1.4 Recreatie	42
5.1.5 (Beheer) buisleidingenstraat	46
5.1.6 (Beheer) hoogspanningstracé	48
5.1.7 (Beheer) watergangen	48
5.1.8 (Beheer) wegen	50
5.1.9 Visserij	51

5.1.10	Milieuhandhaving	51
5.2	Gebruik in de directe omgeving	52
6	TOETSING BESTAAND GEBRUIK	55
6.1	Randvoorwaarden instandhoudingsdoelstellingen	55
6.2	Bestaand gebruik in relatie tot instandhoudingsdoelstellingen	56
6.2.1	Landbouw en agrarisch beheer (niet-reservaatdeel)	56
6.2.2	Natuurbeheer (reservaatdeel)	57
6.2.3	Uitvoering beheer en schadebestrijding	57
6.2.4	Recreatie	58
6.2.5	(Beheer) buisleidingenstraat	59
6.2.6	(Beheer) hoogspanningstracé	60
6.2.7	(Beheer) watergangen	60
6.2.8	(Beheer) wegen	61
6.2.9	Visserij	61
6.2.10	Milieuhandhaving	61
6.2.11	Samenvatting bestaand gebruik en randvoorwaarden instandhoudingsdoelstellingen in het Oudeland van Strijen	61
6.3	Toetsing bestaand gebruik	63
6.3.1	Methodiek	63
6.3.2	Toetsing bestaand gebruik	64
6.4	Afwegingskader vergunningverlening toekomstige ontwikkelingen	66
7	DOELREALISATIE, TOEZICHT EN HANDHAVING	69
7.1	Doelrealisatie	69
7.2	Toezicht en handhaving	69
8	MONITORING EN EVALUATIE	73
8.1	Bestaande monitoring	73
8.2	Monitoring 2009-2015	73
8.3	Naleving en evaluatie	74
9	COMMUNICATIE	75
9.1	Totstandkoming Natura 2000-beheerplan	75
9.2	Communicatie over Natura 2000-beheerplan	75
10	FINANCIERING	77
10.1	Subsidieregelingen	77
10.2	Financiële gevolgen	77
10.2.1	Natuurbeheer	77
10.2.2	Monitoring	78
10.2.3	Recreatie	78
	GERAADPLEEGDE BRONNEN	79
	BEGRIPPENLIJST	81
	BIJLAGEN	83
	Bijlage 1: Overzicht van in het gebied aanwezige diersoorten	
	Bijlage 2: Beschrijving Natura 2000-waarden	

1 INLEIDING

Voor u ligt het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen. In dit inleidende hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en doelstellingen van het beheerplan. Het hoofdstuk sluit af met een leeswijzer.

1.1 Aanleiding beheerplan

In het Oudeland van Strijen komen relatief grote aantallen overwinterende kolganzen, dwergganzen, brandganzen en smienten voor. Het gebied is daarom in 2000 door de minister van landbouw, natuur en voedselkwaliteit (LNV) aangewezen als Speciale Beschermingszone onder de Europese Vogelrichtlijn. Alle Vogelrichtlijngebieden vormen tezamen met alle Habitatrichtlijngebieden het Europese Natura 2000-netwerk. In Nederland gaat het om 162 Natura 2000-gebieden. Naast de Europese Natura 2000-doelen gelden voor het Oudeland van Strijen ook nationale natuurdoelen. Deze zijn in het kader van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur ((P)EHS) uitgewerkt in het Natuurgebiedsplan Zuid-Hollandse Eilanden Noord (provincie Zuid-Holland, 2005a).

De minister van LNV heeft voor het Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen de natuurdoelen en de begrenzing vastgesteld in een aanwijzingsbesluit. Na de vaststelling van de doelen en de begrenzing moet een Natura 2000-beheerplan worden opgesteld.

In een Natura 2000-beheerplan wordt uitgewerkt welke beleid- en beheermaatregelen nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en soorten in het betreffende gebied te behouden of te realiseren en hoe een en ander zich verhoudt tot andere vormen van (bestaand) gebruik. De instandhoudingsdoelstellingen worden uitgewerkt in omvang, ruimte en tijd en vertaalt naar instandhoudingsmaatregelen. Het beheerplan beschrijft de resultaten die bereikt dienen te worden met de maatregelen en waarmee het behoud of het herstel van de natuurlijke habitattypen en soorten mogelijk wordt gemaakt. Ook vermeldt het beheerplan de eisen aan monitoring van de voorgestelde maatregelen, met het oog op een latere analyse van de behaalde resultaten.

In aanvulling op het aanwijzingsbesluit biedt het beheerplan handvatten voor het toepassen van het afwegingskader voor de vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Met het beheerplan wordt duidelijkheid geboden aan beheerders, gebruikers en belanghebbenden ten aanzien van de vraag welke activiteiten in het Natura 2000-gebied in geen geval zijn toegestaan, zonder dat deze eerst getoetst zijn op (significant) negatieve effecten op de te beschermen habitattypen en soorten en welke activiteiten op wettelijke gronden geen vergunning behoeven.

De provincie Zuid-Holland is verantwoordelijk voor het opstellen van het plan. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, de minister van LNV en de minister van VenW stellen het plan gezamenlijk vast.

1.2 Doelstelling beheerplan

De belangrijkste doelen van het Natura 2000-beheerplan zijn:

1. Duidelijkheid geven over de maatregelen die nodig zijn om de Natura 2000-doelen in een Natura 2000-gebied te (blijven) halen. Ook over de financiering van die maatregelen wordt duidelijkheid gegeven.
2. Duidelijkheid geven over het huidige bestaand gebruik en beheer in het gebied. Alle huidige activiteiten binnen en in de directe omgeving van het Natura 2000-gebied worden getoetst aan de Natura 2000-doelen. Op basis daarvan wordt bepaald welke activiteiten onder welke voorwaarden zonder Natuurbeschermingswetvergunning voortgezet kunnen worden.
3. Duidelijkheid geven over het kader waarbinnen nieuwe activiteiten getoetst zullen worden aan de Natuurbeschermingswet. Ook voor handhaving zal dit plan fungeren als toetsingskader.

De provincie Zuid-Holland heeft ervoor gekozen ook de nationale natuurdoelen in het beheerplan te bespreken, zodat duidelijkheid gegeven wordt over het totaal van natuurdoelen in een Natura 2000-gebied. Bij de toetsing worden alleen de Natura 2000-doelstellingen getoetst.

1.3 Status, vaststellingsprocedure en looptijd van het beheerplan

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de minister van Verkeer en Waterstaat (VenW) stellen het beheerplan Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen vast, ieder voor het deel van het gebied waarvoor zij verantwoordelijk is:

- de minister van LNV is verantwoordelijk voor het gebied in eigendom/beheer van Staatsbosbeheer;
- de minister van VenW is verantwoordelijk voor de Buisleidingenstraat;
- Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland is verantwoordelijk voor het overige deel van het Oudeland van Strijen.

Het ontwerpbeheerplan, heeft van 21 september 2009 tot 30 oktober 2009 ter inzage gelegen. Op het ontwerpbeheerplan zijn elf zienswijzen binnengekomen. Op basis van de zienswijzen zijn enkele aanpassingen doorgevoerd in dit definitieve beheerplan. Daarnaast is een nota van beantwoording opgesteld waarin de zienswijzen worden behandeld.

De looptijd van een Natura 2000-beheerplan is wettelijk vastgesteld op maximaal zes jaar. Dit beheerplan geldt voor de periode 2010 tot en met 2015.

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk wordt nader ingegaan op het wettelijke kader van het beheerplan en op overig relevant beleid zoals de EHS. De verdere indeling van het plan is gebaseerd op de handreiking beheerplannen van het ministerie van LNV (2005). Het plan bestaat uit drie onderdelen:

1. Inventarisatie
2. Visie en confrontatie
3. Uitvoering

In het onderdeel Inventarisatie wordt de huidige situatie van het Oudeland van Strijen besproken. Hierbij wordt ingegaan op algemene kenmerken van het gebied (hoofdstuk 3), de huidige staat van de soorten waarvoor instandhoudingdoelstellingen zijn geformuleerd (hoofdstuk 4) en bestaande gebruiksfuncties en beheersvormen in het Oudeland van Strijen (hoofdstuk 5).

Het onderdeel Visie en confrontatie heeft tot doel de instandhoudingsdoelstellingen voor de looptijd van het beheerplan uit te werken en te relateren aan de verschillende gebruiksfuncties en beheersvormen. In feite is dit de kern van het beheerplan. Hier wordt het bestaande gebruik getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 6) en wordt vastgelegd welke maatregelen nodig zijn om de doelen te (blijven) halen (hoofdstuk 7).

Het onderdeel Uitvoering beschrijft vervolgens hoe en door wie deze maatregelen worden uitgevoerd. Belangrijke aspecten hierbij zijn: monitoring en evaluatie (hst 8), communicatie (hoofdstuk 9) en financiering (hoofdstuk 10).

Na het laatste onderdeel volgt een overzicht van geraadpleegde bronnen en gehanteerde begrippen. Tevens zijn enkele bijlagen toegevoegd.

2 WETTELIJK KADER EN RELEVANT BELEID

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het wettelijke kader van het Natura 2000-beheerplan. Daarnaast worden de meest relevante beleidskaders besproken.

2.1 Natura 2000 en Natuurbeschermingswet 1998

2.1.1 Natura 2000

De Europese Vogelrichtlijn (1979) regelt de bescherming van leefgebieden van Europees bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. Met de Europese Habitatrichtlijn (1992) worden Europese (half-) natuurlijke habitats en bedreigde en kwetsbare dier- (andere dan vogels) en plantensoorten beschermd. De Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die zijn aangewezen als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van de EU Vogel- en/of Habitatrichtlijn. Deze gebieden samen vormen het omvangrijke Europese netwerk Natura 2000. Het hoofddoel van Natura 2000 is het stoppen van de achteruitgang en de waarborging van de biodiversiteit in Europa.

2.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

Sinds 1 oktober 2005 is het beschermingsregime van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) overgenomen. Vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn belangrijke bepalingen overgenomen. Eén van die bepalingen is het afwegingskader, incl. compenserende maatregelen, zoals dat in artikel 6 van de Habitatrichtlijn staat. Het afwegingskader geeft aan op welke wijze besluitvorming plaats moet vinden voor plannen en projecten met mogelijke gevolgen voor beschermde natuurgebieden.

Binnen Nederland zijn er, in de periode 1986-2005, 79 belangrijke vogelgebieden als speciale beschermingszone (SBZ) van de Vogelrichtlijn aangewezen. In het kader van de Habitatrichtlijn zijn in 2003 141 gebieden aangemeld bij de Europese Commissie. Ongeveer 87% van het oppervlak van deze Habitatrichtlijngebieden heeft overlap met de gebieden die als Vogelrichtlijngebied zijn aangewezen. In Aanwijzingsbesluiten wordt door de minister van LNV de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

2.2 Relatie met andere regelgeving en plannen

2.2.1 Juridische positie van het Beheerplan

Het beheerplan onder de Nb-wet 1998 is een uitwerking van het aanwijzingsbesluit dat de minister heeft genomen. Het beheerplan is een eigen, onafhankelijk toetsingskader voor de natuurdoelen die de minister in het aanwijzingsbesluit heeft vastgesteld. M.a.w.: een activiteit die volgens andere wet- en regelgeving is toegestaan, kan onder de Nb-wet niet zijn toegestaan, en andersom. Andere juridische kaders die bij een activiteit horen, zoals

bestemmingsplan, Flora- en Faunawet, APV e.d. staan los van de toetsing onder Nb-wet 1998 en moeten onder omstandigheden juist zelf getoetst worden binnen het beheerplan.

2.2.2 Natuur

Provinciale Ecologische Hoofdstructuur

Het reservaatgebied van Staatsbosbeheer in het Oudeland van Strijen maakt, als bestaande natuur, deel uit van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) van de provincie Zuid-Holland. De PEHS in de Hoeksche Waard was al voor een belangrijk deel verankerd in het streekplan Zuid-Holland Zuid (provincie Zuid-Holland, 2000a), maar is verder uitgekristalliseerd en definitief ruimtelijk vastgelegd in een partiële herziening van het Streekplan (provincie Zuid-Holland, 2007a). In juni 2010 zal de Provinciale Structuurvisie vastgesteld worden (www.zuid-holland.nl). De bescherming van de EHS is dan geregeld in de bijbehorende Verordening Ruimte. De gedetailleerde EHS-begrenzing staat weergegeven op kaart 3 van deze verordening.

De functieverandering van een deel van de Polder het Oudeland van Strijen (476 ha) was reeds vastgelegd in het Streekplan Zuid-Holland Zuid. In het Natuurgebiedsplan Zuid-Hollands Eilanden Noord (provincie Zuid-Holland, 2005a) is vervolgens een uitbreiding van de PEHS van 48 hectare opgenomen. Met de uitvoering van de PEHS in de Hoeksche Waard zijn inmiddels grote vorderingen gemaakt. De Provinciale Structuurvisie verandert hier niets aan.

De Natura 2000-gebieden en de overige beschermde natuurmonumenten zijn wettelijk beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. De rest van de PEHS wordt primair beschermd via het ruimtelijk spoor. Van de gemeenten wordt verwacht dat zij de PEHS, en in het bijzonder de nieuwe natuurgebieden en ecologische verbindingen, zo spoedig mogelijk in bestemmingsplannen vastleggen.

In het Natuurbeheerplan Zuid-Holland (provincie Zuid-Holland, 2009b) worden de natuur- en beheertypen binnen de Ecologische Hoofdstructuur beschreven. De natuur- en beheertypenkaart is bedoeld om vanuit Rijk en provincie sturing te geven aan het natuurbeleid. In het Natuurbeheerplan zijn deze natuur- en beheertypen vastgesteld en is uitgewerkt welke subsidiepakketten beschikbaar zijn om de doelen te realiseren. Voor het Oudeland van Strijen zijn de volgende natuur- en beheertypen benoemd: Vochtig weidevogelland (N13.01), Weidevogelgebied (A01.01) en Akkerfaunagebied (A01.02).

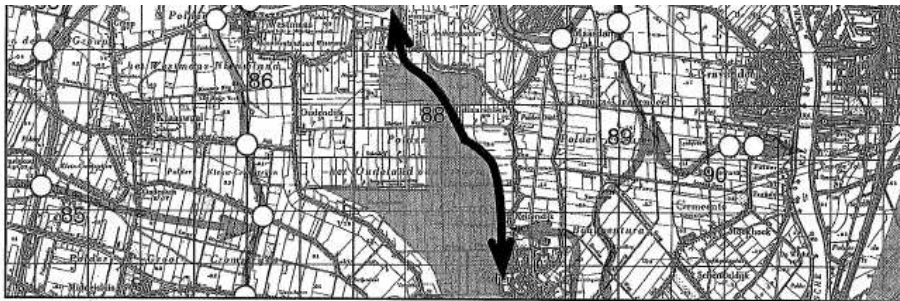
De natuurgebieden worden onderling verbonden door ecologische verbindingen. Daartoe zijn in de Hoeksche Waard diverse ecologische verbindingen ontworpen. Het gaat daarbij voornamelijk om het herstellen of versterken van de nog aanwezige krekensstructuur en het opheffen van barrières of het invullen van ontbrekende schakels binnendijs of buitendijs. De inrichting van de ecologische verbindingen wordt waar mogelijk gecombineerd met de wateropgave en de aanleg van recreatieve routes. Een bijzonder punt van aandacht is de landschappelijke inbedding van de ecologische verbindingen.

In de Nota 'Ecologische Verbindingszones in Zuid-Holland, Aanwijzingen voor Inrichting en Beheer' (provincie Zuid-Holland, 1998) zijn de streefbeelden, omvang en doelsoorten voor de ecologische verbindingen uitgewerkt. Door het Oudeland van Strijen loopt de ecologische verbindingszone Binnenbedijkte Maas - Oudeland van Strijen (zie figuur 2.1). Het streefbeeld dat destijds door de provincie voor deze verbindingszone is opgesteld, is:

50-100 m brede moerasverbinding langs de Lage Vliet (ligt in het verlengde van de Keen) met een lengte van circa 7 km. De verbinding bestaat uit een goed ontwikkelde kruidenrijke moerasvegetatie met rietland en af en toe wilgenbosjes. Plaatselijk komen plasjes en eilandjes voor. De zone moet functioneren voor de doelsoorten Noordse woelmuis, Waterspitsmuis, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Hermelijn, Wezel en Bunzing. Soorten die kunnen meeprofiteren van de maatregelen zijn onder andere: Blauwborst, Rietzanger, Groene kikker en Bloedrode heidelibel (provincie Zuid-Holland, 1998).

Via de PEHS is door de provincie invulling gegeven aan deze verbinding; een moerasstrook langs de Keen is inmiddels gerealiseerd

Het PEHS-beleid sluit aan bij de Natura 2000-doelen.

Figuur 2.1. Ecologische verbingszone 88: Binnenbedijkte Maas - Oudeland van Strijen (bron: provincie Zuid-Holland, 1998).

Beleidsplan uitvoering Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten in Nederland. In de wet zijn een algemene zorgverplichting en een aantal verbodsbepalingen opgenomen. Zo zijn versturende activiteiten alleen toegestaan met een daartoe verleende ontheffing.

In de Flora- en faunawet is bepaald dat in een aantal gebieden de jacht niet geopend zal worden. Dit geldt ook voor gebieden die krachtens de Vogelrichtlijn zijn aangewezen als speciale beschermingszone. Dus is in het Vogelrichtlijngebied Oudeland van Strijen de jacht niet opengesteld.

Naast de Minister van LNV zijn de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies bevoegd gezag van de Flora- en faunawet. De provincie Zuid-Holland heeft haar bevoegdheden uitgewerkt in het 'Beleidsplan uitvoering Flora- en faunawet' (provincie Zuid-Holland, 2002).

Op basis van het beleidsplan heeft de Faunabeheereenheid Zuid-Holland een faunabeheerplan opgesteld, dat door GS is goedgekeurd. In het faunabeheerplan staat in welke gevallen schadebestrijding nodig is en hoe dat planmatig uitgevoerd wordt. De Flora- en faunawet en het Beleidsplan Uitvoering Flora- en faunawet is in lijn met de Natura 2000-doelen. Van belang hierbij is dat er beleidsmatig onderscheid wordt gemaakt tussen overzomerende ganzen en overwinterende ganzen (zie tabel 2.1).

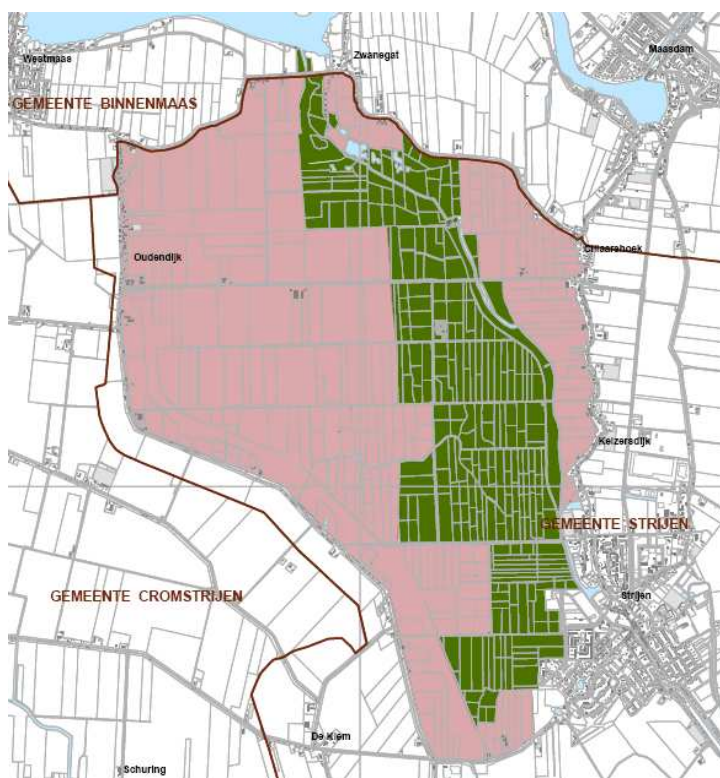
Tabel 2.1: Onderscheid tussen overzomerende en overwinterende ganzen (provincie Zuid-Holland, 2002).

Soort	Overzomerend	Overwinterend
Kolgans en Grauwe gans	1 april – 30 september	1 oktober – 31 maart
Brandgans	1 mei – 30 september	1 oktober – 30 april

Ten aanzien van de overzomerende ganzen wordt populatiebeheer uitgevoerd. Voor de overwinterende ganzen wordt via het beheersgebiedsplan een stelsel van foerageergebieden voor ganzen en smienten aangewezen.

Beheersgebiedsplan foerageergebieden ganzen en smienten (2008)

Binnen de provincie Zuid-Holland moet in totaal 10.500 hectare foerageergebied voor overwinterende ganzen en smienten worden gevonden. Daarvan moet 8.500 hectare in agrarisch gebied begrensd worden. Binnen deze foerageergebieden moet voedsel en rust aan de overwinterende ganzen en smienten geboden worden. Binnen de foerageergebieden zijn subsidiemogelijkheden in het kader van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer Zuid-Holland (PSAN) van Programma Beheer (PB) van toepassing.

Figuur 2.2. Begrenzing foerageergebied ganzen en smienten (roze) Noordelijke Delta -Hoeksche Waard. Het reservaatdeel (groen) valt buiten de begrenzing van het foerageergebied (bron: provincie Zuid-Holland, 2009a).

Het Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen is in het beheersgebiedsplan (zie figuur 2.2) aangewezen als foerageergebied voor overwinterende ganzen en smienten. De begrenzing van het foerageergebied is gelijk aan de grens van het Vogelrichtlijngebied; het reservaatdeel valt echter buiten de begrenzing van het foerageergebied, omdat de

terreinbeherende organisaties geen gebruik kunnen maken van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer. In totaal is daarmee circa 1038 hectare foerageergebied aangewezen in het Oudeland van Strijen.

De aanwijzing van foerageergebied voor overwinterende ganzen en smienten sluit aan bij de Natura 2000-doelen.

2.2.3 Water

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn water (KRW) is een Europese richtlijn die ervoor moet zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in 2015 op orde is. In het Oudeland van Strijen zijn twee waterlichamen aangewezen (zie figuur 2.3): De Keen (NL19_07) en Afwatering Oudeland Strijen (NL19_08). Beide waterlichamen zijn vergraven/gegraven en hebben daarom de status kunstmatig gekregen.

Door het waterschap Hollandse Delta zijn voor beide waterlichamen ecologische (en chemische) doelen bepaald en zijn gewenste maatregelenpakketten samengesteld. Deze maatregelen moeten bestuurlijk nog worden vastgesteld. De strategie van het waterschap is om allereerst de inrichting van de oevers te realiseren en de wateren natuurvriendelijker te beheren. Akkerrandenbeheer vindt reeds op lokale schaal plaats en draagt, hetzij beperkt, eveneens bij aan vermindering van de belasting van water met nutriënten. Uitbreiding van het akkerrandenbeheer wordt nagestreefd. Voor andere voorgestelde maatregelen als doorspoelen, optimaliseren of natuurlijker peilbeheer en visstandbeheer is eerst onderzoek nodig naar de mogelijkheden en haalbaarheid. Eventuele uitvoering van deze maatregelen is pas ná 2015 aan de orde (Waterschap Hollandse Delta, 2007).

Het KRW-beleid leidt tot verbetering van de ecologische en chemische waterkwaliteit en draagt daarmee positief bij aan het bereiken van de Natura 2000-doelen

Waterbeheer in de 21^e eeuw (2000)

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben het Waterbeleid 21^e eeuw (WB21) ontwikkeld om in te springen op de het veranderende klimaat en de wateroverlast die daarvan het gevolg kan zijn. Uit berekeningen voor het Oudeland van Strijen is gebleken dat dit gebied niet aan de WB21 normering¹ voldoet. In opdracht van Waterschap Hollandse Delta zijn in juli 2008 herberekeningen uitgevoerd om de grootte van de wateropgave te beoordelen (mond. med. Waterschap Hollandse Delta). Op basis van deze resultaten wordt bepaald wat nut en noodzaak zijn om voor de resterende wateropgave maatregelen te treffen. Indien maatregelen nodig zijn wordt gedacht aan het vergroten van de natte berging (verbreden sloot) om zo tevens een positief effect op de weidevogels te bereiken. Ook de Natura 2000-doelen zijn hiermee gediend.

Waterparels

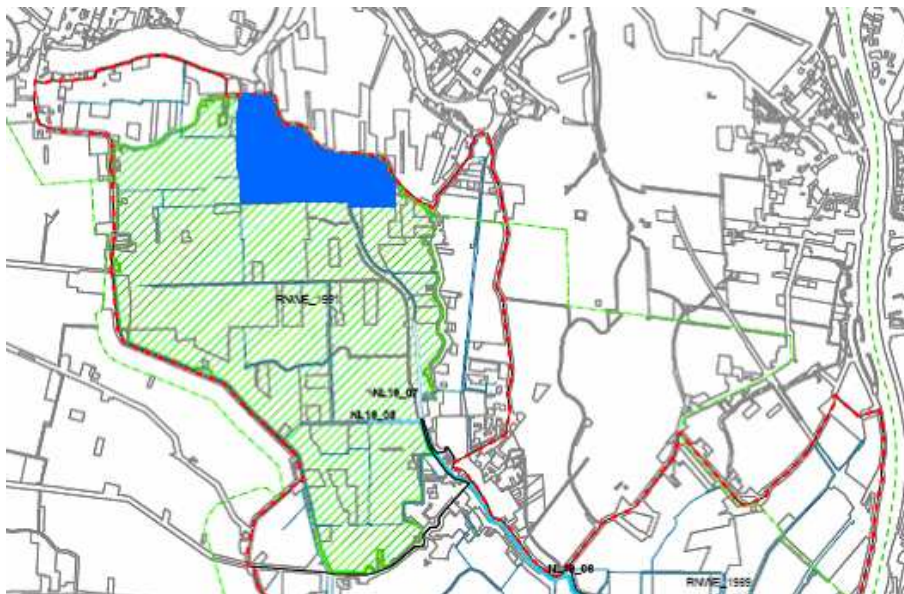
Provincie Zuid-Holland heeft de ambitie om wateren die vanuit waterkwaliteit en natuur waardevol zijn of hiervoor goede potenties hebben tegen achteruitgang te beschermen en

¹ Peilgebieden 14.4, 14.8 en 14.10 voldoen niet aan de norm voor gras en akkerbouw. De maatgevende drooglegging voor gras in deze peilgebieden is 0,36 m. De drooglegging die geldt voor akkerbouw is maar 0,16 m. Dit is dus een zeer geringe drooglegging (schr.med. Waterschap Hollandse Delta, 25 maart 2008).

waar mogelijk te verbeteren. Deze wateren worden waterparels genoemd. De provincie heeft hiertoe in samenwerking met de Zuid-Hollandse Waterschappen het rapport waterparels opgesteld (mei 2008). Dit rapport is te beschouwen als een basis voor beleid en communicatie. De waterparels zullen worden opgenomen in het provinciaal waterplan en in de waterbeheerplannen van de waterschappen. Op grond van selectiecriteria en onderzoek zijn 23 waterparels geïdentificeerd.

Eén van de waterparels ligt in het Oudeland van Strijen. Het gaat om de kleislotten in het meest noordelijke reservaatdeel van het Oudeland van Strijen dat begrensd wordt door de Lage Vliet en de Zuiddijk (zie figuur 2.3). De doelstelling is: behoud en ontwikkeling van de biologische waterkwaliteit. De sloten in het weidegebied hebben mede door het zoete kwelwater een goede potentie voor waardevolle aquatische natuurwaarden. In het kader van de landinrichting en REGIWA project zijn al de nodige maatregelen genomen. Binnenkort wordt voor het Oudeland van Strijen een nieuw peilbesluit genomen waarin de waterpeilen beter zijn afgestemd op de natuurwaarden. Het peilbesluit heeft betrekking op het hele Natura 2000-gebied. In dat kader is nog onderzoek nodig naar aangepast peilbeheer. Het waterschap stelt voor het onderhoud meer aan de natuurwaarden aan te passen en zo deze goed tot hun recht te laten komen. Aanvullend stellen zij voor dat met het lokaal verdiepen en verbreden van watergangen een uitbreiding van de waarden kan worden bereikt (Waterschap Hollandse Delta, 2007). Deze maatregelen zijn echter nog onvoldoende uitgewerkt en worden daarom verder buiten beschouwing gelaten.

Het aangepaste peilbeheer in het kader van de aanwijzing als waterparel leidt tot verbetering van de ecologische waterkwaliteit en draagt daarmee positief bij aan de Natura 2000-doelen.

Figuur 2.3. Natura 2000-gebied (groen gearceerd) met daarin de ligging van de Waterparel (blauw vlak) (bron: Waterschap Hollandse Delta, 2007).

TOP-lijst verdroging

Het Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen is opgenomen in de TOP-lijst van de provincie Zuid-Holland van verdroogde gebieden. Het gaat om twee hectare verdrogingsgevoelige natuur in een gebied met een totale omvang van 1577 hectare (provincie Zuid-Holland,

2007b). De verdrogingsgevoelige natuur ligt met name in het noordoosten van het gebied, langs de Lage Vliet en (versnipperd) op de restanten van de kreekruggen. Mogelijke oorzaken van de verdroging zijn een daling van de omgeving en/ of het grondwaterpeil en een verslechtering van de kwelsituatie als gevolg van het waterbeheer ten behoeve van de landbouw in het verleden.

De provincie heeft voorgesteld maatregelen uit te voeren om de interne en externe waterhuishouding te verbeteren en zo de verdroging tegen te gaan. Vooralsnog is het onduidelijk welke maatregelen precies moeten worden uitgevoerd om de verdroging in de twee hectare verdrogingsgevoelige natuur op te heffen en is er daarom tot 2013 nog geen harde financiële dekking geregeld voor eventuele maatregelen.

In deze beheerplanperiode wordt daarom onder verantwoordelijkheid van het Waterschap Hollandse Delta onderzoek gedaan naar de maatregelen die nodig zijn om de verdroging op te heffen. In het onderzoek wordt daarbij aandacht besteed aan de (koppeling met de) Natura 2000-kernopgave (zie verder paragraaf 4.1) voor dit gebied, namelijk het creëren van plas-drassituaties voor smienten.

Het bestrijden van de verdroging leidt tot een toename van plas-drassituaties en draagt daarmee positief bij aan de Natura 2000-doelen (zie ook randvoorwaarden in paragraaf 6.1).

2.2.4 Ruimtelijke ordening

Nota Ruimte (2004/2005)

In de Nota Ruimte is de Hoekse Waard benoemd als nationaal landschap. Nationale landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationaal kenmerkende landschapskwaliteiten, en in samenhang daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. Landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van nationale landschappen moeten behouden blijven, duurzaam beheerd en waar mogelijk worden versterkt.

Voor de Hoekse Waard is opgenomen dat het open zeekleilandschap enerzijds wordt gekenmerkt door het patroon van open polders omzoomd door smalle dijken met beplanting en soms lintbebouwing en anderzijds door de restanten van kreken met kreekruggen en veenresten met een onregelmatige strokenverkaveling in het Oudeland van Strijen. Voor het nationaal landschap worden de volgende, te behouden en te versterken, kernkwaliteiten genoemd:

- Grote mate van openheid;
- Polderpatroon;
- Reliëf in de vorm van dijken en kreekruggen.

Behoud en versterking van deze structuren draagt positief bij aan de Natura 2000-doelen (zie ook randvoorwaarden in paragraaf 6.1).

Streekplan Zuid-Holland Zuid (provincie Zuid-Holland, 2000 en 2007)

In 2000 is het streekplan Zuid-Holland Zuid vastgesteld. In 2007 is een herziening van dit streekplan vastgesteld voor de Hoeksche Waard. Op de vigerende plankaart worden de volgende bestemmingen onderscheiden:

- het hele Natura 2000-gebied is als 'gebied met (inter)nationale natuurbescherming' en 'milieubeschermingsgebied voor stilte' aangegeven;
- het reservaatgebied heeft de bestemming 'natuurgebied';
- het overige deel van het Natura 2000-gebied heeft de bestemming 'agrarisch gebied plus (A+)²;
- Het tracé van de 'buisleidingenstraat' is aangegeven;
- Daarnaast wordt aan de oostrand van het Natura 2000-gebied de bestemming 'bebouwingslinten met grote cultuurhistorische en/ of landschappelijke waarden' aangegeven en aan de zuidoostzijde van het Natura 2000-gebied grenst de bestemming 'stads- en dorpsgebied'.

Ontwerpstructuurvisie Hoeksche Waard (Commissie Hoeksche Waard, 2008)

In de Ontwerpstructuurvisie Hoeksche Waard zijn acht thema's benoemd. Deze thema's vormen de agendapunten voor de verdere uitwerking van de Regionale Structuurvisie. De thema's zijn uitgewerkt in een gebiedsdekkende themakaart met een indicatief ruimtelijk beeld. Per thema is een omschrijving gegeven van het doel, het programma, de bijdrage aan de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Hoekse Waard en een mogelijke aanpak.

Voor het Oudeland van Strijen zijn twee thema's relevant. De Keen is opgenomen bij het thema Robuuste krekens. Dit thema moet leiden tot een verdere uitbouw van het krekensysteem tot een robuuste landschappelijke structuur voor natuur, waterberging en recreatie. De dijken rondom het Oudeland van Strijen vallen onder het thema Groene dijken. Hiermee worden de dijken uitgebouwd tot groene zones in het landschap, met extra ruimte voor recreatieve functies, verbrede landbouw, landelijk wonen en langzaam verkeer.

De ambities in de Ontwerpstructuurvisie Hoeksche Waard kunnen, afhankelijk van de verdere uitwerking van het structuurplan, zowel positief als negatief bijdragen aan de Natura 2000-doelen.

Bestemmingsplan gemeente Strijen (1993 en 1997)

Het Oudeland van Strijen maakt onderdeel uit van het bestemmingsplan 'Polder het Oudeland van Strijen' van de gemeente Strijen van 1993. In december 2007 heeft de gemeente Strijen met betrekking tot de kartbaan een 1^e herziening van het bestemmingsplan vastgesteld. Deze 1^e herziening is op 15 juli 2008 door GS van de provincie Zuid-Holland goedgekeurd, mede op grond van artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998. GS hebben daarbij aangegeven dat gestreefd blijft worden de baan te verplaatsen.

Het bestemmingsplan 'Polder het Oudeland van Strijen, 1^e herziening' onderscheidt de volgende bestemmingen binnen de grenzen van het Vogelrichtlijngebied:

- Natuurgebied (reservaatgebied Staatsbosbeheer);
- Water met landschappelijke- en natuurwaarden (Lage Vliet en Dwarsche vaart);

² De categorie 'agrarisch gebied met bijzondere natuur- en/of landschapswaarden' op de plankaart van het streekplan uit 2000 is in de herziening vervangen door 'agrarisch gebied plus (A+)'. Dit in overeenstemming met de Zuid-Hollandse streekplannen van recentere datum.

- kartbaan (in het reservaatgebied);
- agrarische doeleinden met behoud van open karakter (ten oosten van reservaatgebied en noordwestelijk deel ten noorden van de Molenweg);
- agrarische doeleinden met landschappelijke- en natuurwaarden (zuidwestelijk deel ten zuiden van de Molenweg en een klein deel ten noordoosten van het reservaatgebied).

Deze bestemmingen zijn in het algemeen in lijn met de Natura 2000-doelen (in paragraaf 6.2.4 is dit nader onderbouwd). Het gebruik van de kartbaan is grotendeels gereguleerd via een milieuvergunning (zie paragraaf 2.3.4).

Bij uitspraak van 3 maart 2010 heeft de Raad van State alsnog goedkeuring onthouden aan het plan. Dat betekent dat de gemeente met in achtneming van deze uitspraak een nieuw bestemmingsplan kan opstellen. Deze uitspraak staat echter los van de totstandkoming van onderhavig beheerplan Oudeland van Strijen dat op grond van artikel 19a van de Natuurbeschermingswet wordt vastgesteld, en heeft daarom geen gevolgen voor dit plan.

APV gemeente Strijen

In de APV van de gemeente Strijen (2008, artikel 2.4.17) is opgenomen dat loslopende honden niet zijn toegestaan binnen de bebouwde kom, afgezien van de daartoe speciaal aangewezen losloopgebieden. Dit artikel is niet van toepassing op het buitengebied van Strijen. In het Oudeland van Strijen geldt, vanuit de APV, dus geen verbod op loslopende honden.

2^e Structuurvisie Militaire Terreinen (Ministerie van Defensie, 2005)

In Nederland is de minimumvlieghoogte vastgelegd in de wet Luchtverkeer. Op basis van artikel 45 van het op deze wet gebaseerde Luchtverkeersreglement geldt boven een beperkt aantal gebieden ontheffing op deze vlieghoogte. Dit zijn twee laagvliegroutes voor jachtvliegtuigen en een beperkt aantal laagvlieggebieden voor militaire helikopters. De aanwijzing van laagvlieggebieden en -routes is in november 2005 vastgelegd in het Tweede Structuurschema Militaire Terreinen (SMT-2) en de voorschriften zijn verder uitgewerkt in de regeling 'VFR nachtvluchten en minimumvlieghoogten voor militaire luchtvaartuigen'.

In de tweede Structuurvisie Militaire Terreinen heeft het centrale deel van de Hoeksche Waard de bestemming laagvlieggebied gekregen. Er is te weinig informatie bekend over de precieze aard en omvang van de vliegbewegingen boven het Oudeland van Strijen en de effecten hiervan op de Natura 2000-doelen. De militaire activiteiten gaan getoetst worden via een vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. In dit beheerplan is het gebruik van de militaire laagvliegroute daarom niet verder uitgewerkt.

2.2.5 Bodem en milieu

Stiltegebied

Het Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen valt binnen het stiltegebied dat globaal de landbouwgronden binnen de driehoek Cromstrijen, Strijen en Binnenmaas omvat (zie figuur 2.4). Dit stiltegebied is onderdeel geweest van het Intentieprogramma Zuid-Holland Zuid (1990), waarin de vast te stellen stiltegebieden benoemd werden. Het stiltegebied is in het streekplan Zuid-Holland Zuid (4^e partiele herziening (Hoeksche Waard) van januari 2007) en de Provinciale Milieuverordening (PMV) van de provincie Zuid-Holland (2007) verankerd.

De bescherming van deze stiltegebieden is als volgt in bijlage 10.A van de PMV vastgelegd:

- Het is verboden een (geluids)apparaat of motorvoertuig te gebruiken waardoor de ervaring van de natuurlijke geluiden kan worden verstoord;
- Het is verboden zich met een motorvoertuig of bromfiets te bevinden buiten de openbare weg of buiten andere voor bestemmingsverkeer openstaande wegen of terreinen.
- Het is verboden een toertocht voor motorvoertuigen of bromfietsen te houden of aan een toertocht waarvoor geen ontheffing is verleend deel te nemen.

De gestelde verboden gelden niet voor zover zij betrekking hebben op een toestel dat wordt gebruikt ten behoeve van:

- de uitoefening van land-, tuin- of bosbouw of beroepsmatige visserij;
- onderhoud van het gebied of van daarin aanwezige bouwwerken en andere constructies.

De aanwijzing als stiltegebied leidt tot behoud van rust en draagt daarmee positief bij aan de Natura 2000-doelen (zie ook randvoorwaarden in paragraaf 6.1).

Figuur 2.4. Begrenzing stiltegebied (bron: Centrale GIS Omgeving provincie Zuid-Holland).

Een uitzondering op de hierboven beschreven geluidsbescherming in het stiltegebied is de kartbaan. De kartbaan was reeds aanwezig op het moment dat het stiltegebied werd vastgesteld. Rondom de kartbaan is krachtens art. 53 van de Wet geluidhinder in juni 1993 bij Koninklijk Besluit een geluidszone vastgesteld.

In het Intentieprogramma Stiltegebieden is aangegeven dat de kartbaan zou moeten worden verplaatst. Tot op heden was de kartbaan daarom niet juridisch-planologisch verankerd in een bestemmingsplan. Op dit moment is de situatie van de kartbaan via een milieuvergunning en het bestemmingsplan geregeld:

- Door de provincie is in 2004 een milieuvergunning in het kader van de Wet Milieubeheer verleend voor de kartbaan, waarbij de huidige situatie min of meer is bevroren (zie verder paragraaf 5.1.4).
- Door de gemeente Strijen is in 2007 een bestemmingsplanherziening van 'Polder het Oudeland van Strijen' vastgesteld. In het herziene bestemmingsplan wordt alleen de bestaande kartbaan mogelijk gemaakt en is de bijbehorende zone industrielaawaai (50

dB(A) geluidscontour) verkleind. Door de juridisch-planologische verankering is de gemeente Strijen vervolgens in staat om de benodigde vergunningen, zoals een exploitatievergunning en een gebruiksvergunning, te verlenen. Bij uitspraak van 3 maart 2010 heeft de Raad van State alsnog goedkeuring onthouden aan het plan. Dat betekent dat de gemeente met in achtneming van deze uitspraak een nieuw bestemmingsplan kan opstellen. Deze uitspraak staat echter geheel los van de totstandkoming van het beheerplan Oudeland van Strijen dat op grond van artikel 19a van de Natuurbeschermingswet wordt vastgesteld, en heeft daarom voor dit plan geen gevolgen.

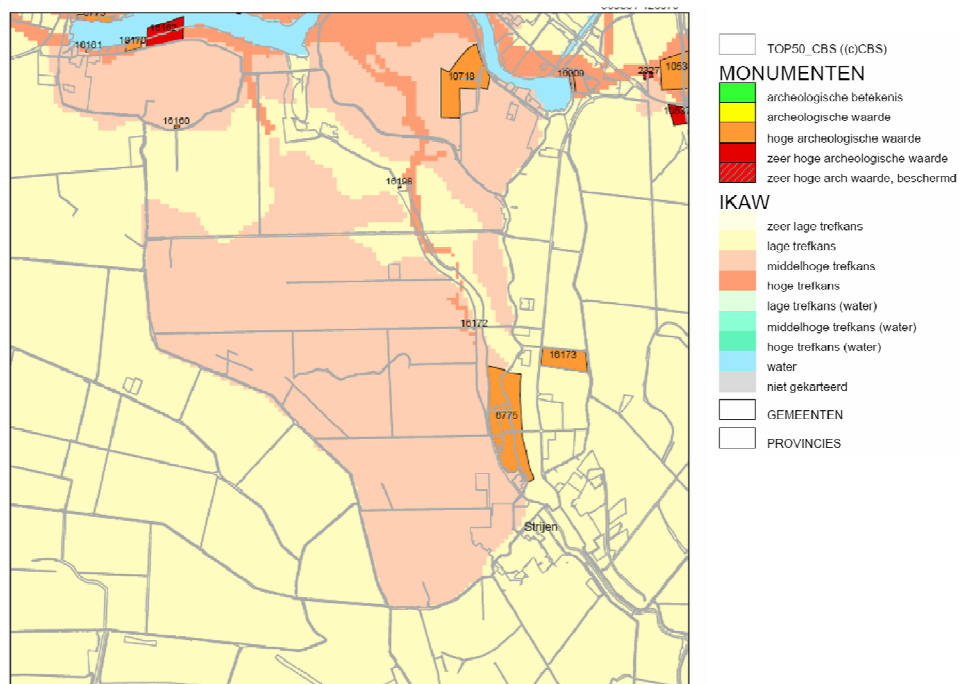
In de Provinciale Milieuverordening zijn, met betrekking tot het stiltegebied, geen regels opgenomen voor (sport)vliegtuigjes in en rond het gebied.

2.2.6 Cultuurhistorie en archeologie

Binnen het huidige provinciale ruimtelijke beleid vormt de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (CHS) het belangrijkste cultuurhistorische afwegingskader. De CHS brengt de cultuurhistorische kenmerken en waarden in Zuid-Holland in kaart.

Het Oudeland van Strijen behoort tot de CHS. Wat betreft het Oudeland van Strijen hebben de cultuurhistorische (incl. archeologische) kwaliteiten een grote verwevenheid met die van natuur en landschap. De belangrijkste cultuurhistorische waarde ligt besloten in de gaaf verkavelde open zeeleipolders binnen de karakteristieke historische polderdijken. Het beleid heeft als doel de verkavelingstructuur en het contrast tussen open polderlandschap en dijken in stand te houden. Tevens heeft het grootste deel van de polder een middelhoge tot hoge trefkans op het aantreffen van archeologische waarden (zie figuur 2.5), met sporen uit de prehistorie en de Romeinse tijd. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dient zoveel mogelijk de archeologische waarden behouden te blijven en in de nieuwe structuur ingepast te worden.

Bovenstaande beleidsdoelstellingen zijn in lijn met de Natura 2000-doelen.

Figuur 2.5. Archeologische verwachtingswaardekaart (bron: Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten).

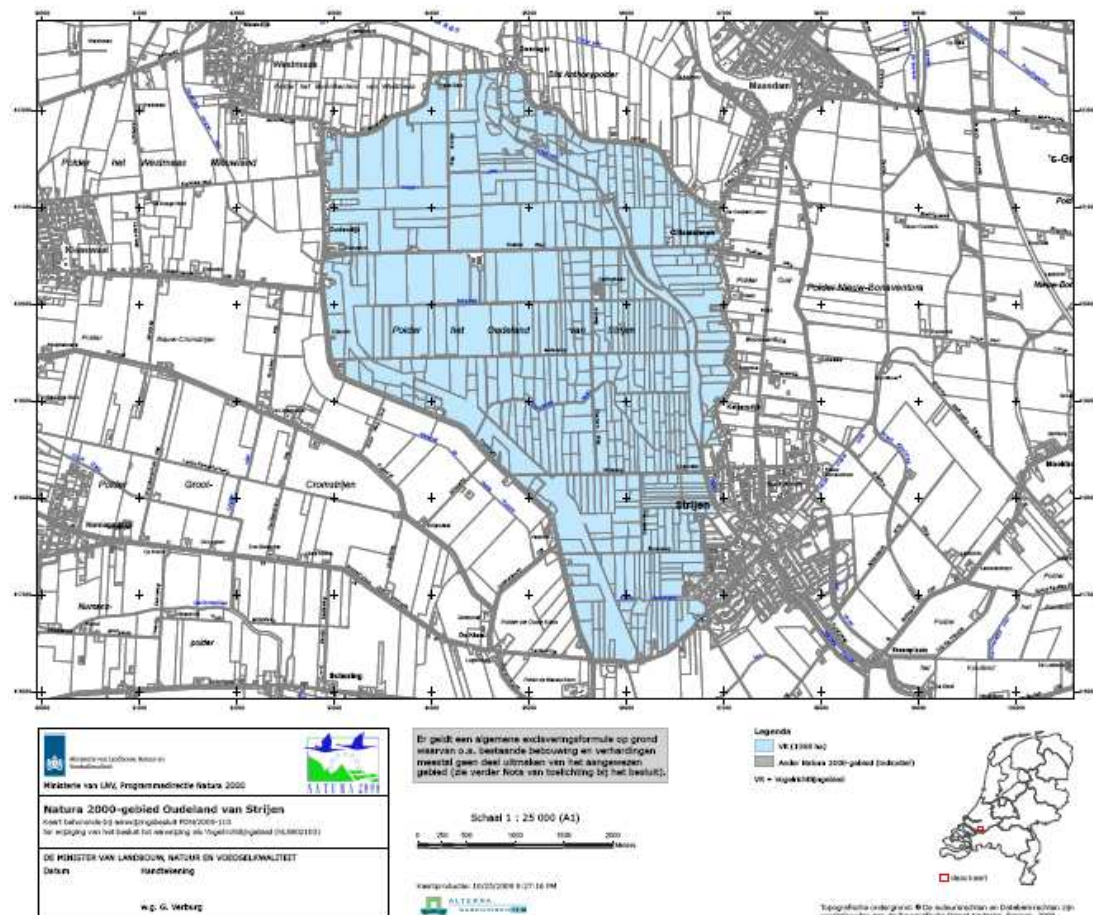
ONDERDEEL INVENTARISATIE

3 GEBIEDSBESCHRIJVING

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de kenmerken van het Oudeland van Strijen. Achtereenvolgens worden ligging, eigendomssituatie, landschap en natuurwaarden besproken. Bespreking van de soorten waarvoor Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd, volgt in hoofdstuk 4.

3.1 Ligging en globale beschrijving

Het Oudeland van Strijen ligt in de gemeente Strijen en voor een klein deel (minder dan een hectare) in de gemeente Binnenmaas, in de provincie Zuid-Holland. De omvang van het Oudeland van Strijen is 1578 hectare en wordt begrensd door de omliggende dijken (zie figuur 3.1).

Figuur 3.1. Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen (bron: LNV, 2009).

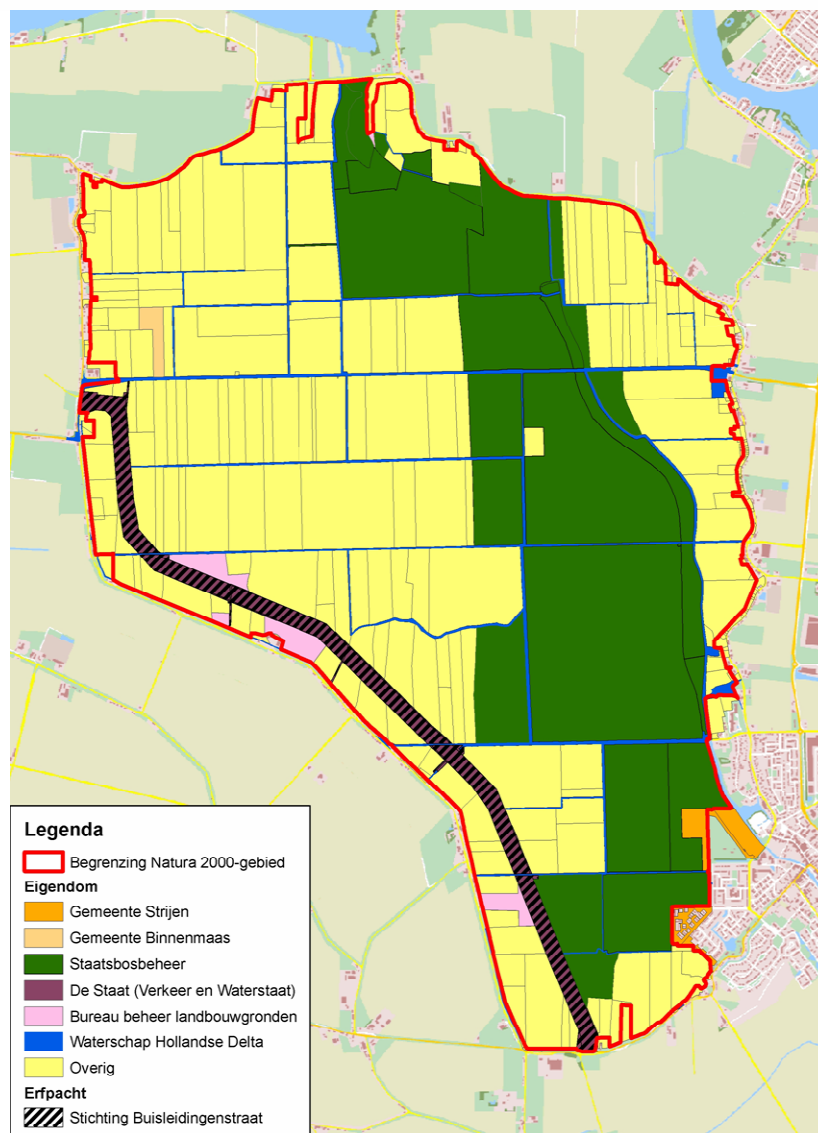
De meeste boerderijen liggen langs de dijken, in het gebied zelf staan vrijwel geen boerderijen. Het gebied bestaat hoofdzakelijk uit graslanden, akkers, open water en moerassen. Een buisleidingenstraat van de petrochemische industrie doorkruist het zuidwestelijke deel van het gebied. Daarnaast loopt een buisleidingstracé langs de Hoekse

weg. Een bovengronds hoogspanningstracé loopt parallel aan de Molenweg. Door het gebied lopen enkele kaarsrechte wegen. Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en wegen vallen buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

3.2 Eigendomssituatie

De terreineigenaren in het Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen (figuur 3.2) zijn:

- Staatsbosbeheer;
- Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL);
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W);
- Bedrijven / particulieren;
- Waterschap Hollandse Delta

Figuur 3.2. Eigendomssituatie Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen (topografie: © 2008 Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn).

Een groot deel van het gebied (ruim 600 hectare), langs de Lage Vliet, is eigendom van Staatsbosbeheer. Daarmee is Staatsbosbeheer de belangrijkste eigenaar en beheerder in het gebied. De overige akkers en graslanden zijn eigendom van bedrijven en particulieren. De wegen in het gebied zijn voornamelijk eigendom van het Waterschap Hollandse Delta.

De Stichting Buisleidingenstraat Zuidwest-Nederland heeft de 100 meter brede leidingenstraat in erfpacht van het ministerie van Verkeer & Waterstaat (RVOB). De leidingenstraat in het Oudeland van Strijen is onderdeel van het tracé dat loopt van Pernis, via Moerdijk naar Antwerpen.

3.3 Landschap

Het Oudeland van Strijen is een laaggelegen veenpolder die gebruikt wordt voor veeteelt, akkerbouw, tuinbouw en in steeds grotere mate voor natuurbeheer: weidevogelbeheer en als foerageergebied van ganzen en smienten. Kenmerkende aspecten van het Oudeland van Strijen zijn de grote mate van openheid, het kenmerkende cultuurhistorisch waardevolle polderpatroon van wegen, watergangen en perceelsgrenzen, en het cultuurhistorisch waardevolle reliëf van dijken en (oude) kreekkruggen.

3.3.1 Ontstaansgeschiedenis

Het Oudeland van Strijen is ontstaan door inpoldering van buitendijks gebied van de Groote of Zuidhollandse Waard in 1436. In 1471 is de huidige oostelijke grens ontstaan door inpoldering van Oud-Bonaventura. Door inklinking van het veen is het Oudeland laag komen te liggen ten opzichte van de omgeving. Daardoor zijn, naast akkers op de dikkere kleilagen, vooral graslanden aanwezig op een dunne kleilaag op veen. Dit in tegenstelling tot de omliggende polders, waar alleen op grotere diepte nog veen voorkomt.

In het gebied zijn nog duidelijk herkenbare kreekrestanten aanwezig. Langs de Lage Vliet zijn moerassen en natte graslanden aanwezig. De moerassen zijn ontstaan bij natuurontwikkelingsprojecten in het kader van de ruilverkaveling. Langs de Keizersdijk en Weelsedijk zijn enkele wielen aanwezig als restanten van vroegere dijkdoorbraken.

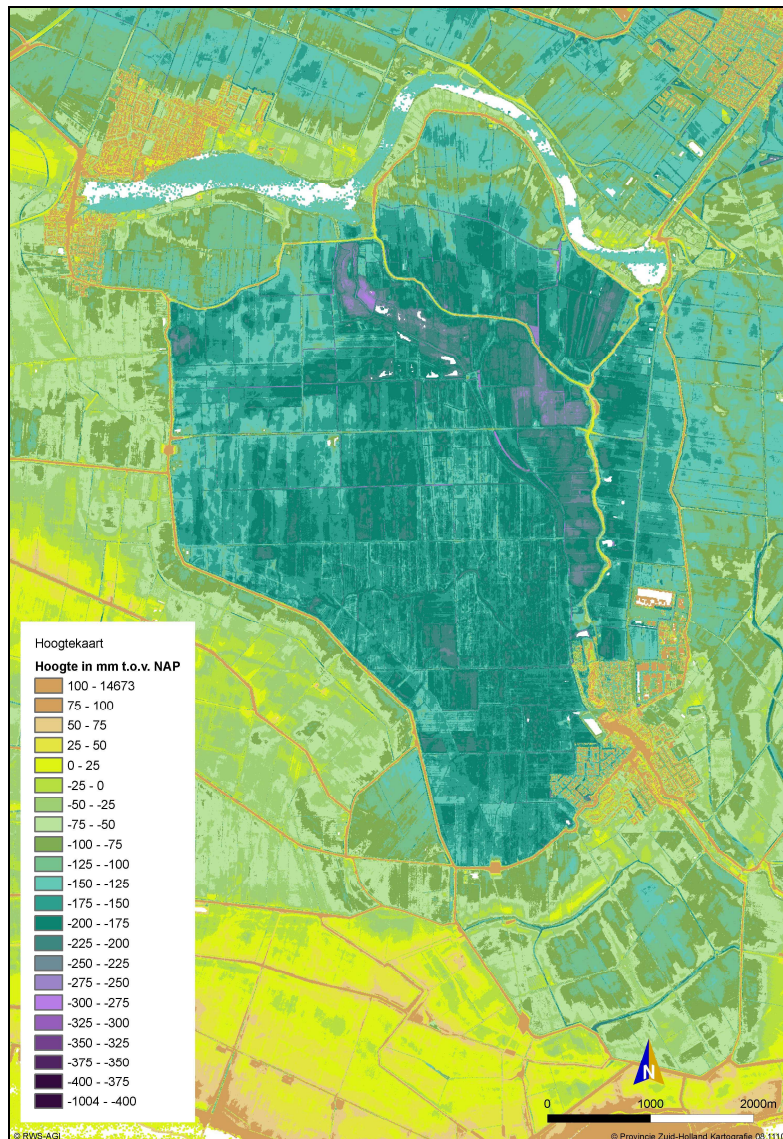
3.3.2 Abiotische kenmerken

In het gebied ligt overwegend een dunne kleilaag (jonge zeeklei, afzettingen van Duinkerke), met een dikte van 30 tot 200 centimeter, op een veenondergrond (Hollandveen). Meest voorkomende bodemtypen zijn kalkloze zeekleibodems, bestaande uit zavel en klei (Drechtvaag-, Liederd- en Poldervaaggronden). Alleen in het noordwestelijke deel van de polder bevinden zich kalkrijke bodems. Door inklinking is vooral het gedeelte met veel veen lager komen te liggen. De oude kreken (Keen, Lage Vliet en Dwarsche Vaart) met hun oeverwallen zijn niet ingeklonken; deze liggen daardoor relatief hoog in het landschap (zie figuur 3.3).

In het gebied bevindt zich een dicht patroon van kreken en sloten. In de noordwesthoek is het slootpatroon minder dicht, doordat bij de ruilverkaveling percelen zijn samengevoegd.

Het slootpatroon is hier vergelijkbaar met percelen elders in het oostelijke deel van de Hoeksche Waard. Het Oudeland van Strijen heeft een eigen waterbeheer, met gedeeltelijke onderbemaling. Door de ruilverkaveling zijn de vroegere onderbemalingen grotendeels verdwenen. In de huidige situatie bevinden zich nog enkele onderbemalingen in het Oudeland van Strijen, waaronder in de buisleidingenstraat tussen Weelsedijk en Oudendijk. Deze wijzigingen zijn echter nog niet vastgelegd in een nieuw peilbesluit en de exacte locaties en omvang van de in de huidige situatie nog aanwezige onderbemalingen zijn onbekend (schr. med. Waterschap Hollandse Delta).

Voor de reservaatgebieden is een waterinlaat aanwezig. Hier wordt een minimum peil van 2,35 m -NAP en een maximum peil van 2,00 m -NAP gehanteerd. Buiten het reservaatdeel wordt het waterpeil gehouden op circa 2,50 meter -NAP (2,35 m -NAP in het grootste deel van de polder, 2,80 m -NAP in de akkerzone, 2,50 m -NAP in een hoek tussen de Lage Vliet en de Zuiddijk en 2,70 m -NAP in het deel tussen Lage Vliet, Strijen en Ciliaarshoek). Het meest noordelijke reservaatdeel heeft een vast peil van 2,35 m -NAP.

Figuur 3.3. Hoogtekaart van het Oudeland van Strijen (bron: provincie Zuid-Holland).

In het gehele reservaat zijn kwelzones aanwezig; in het zuiden is sprake van brakke kwel, in het noorden van zoete kwel. De optredende grondwatertrappen zijn hoofdzakelijk II en III. Met name in de winterperiode zijn de grondwaterstanden hoog.

De voedselrijkdom (stikstof en fosfaat) van het oppervlaktewater is hoog ten opzichte van de MTR-waarden³ (zie tabel 3.1); vergeleken met ecologische normen (Bal *et al.*, 2001) betreft dit een hypertroof watersysteem (fosfaat > 0,1 mg/l en stikstof > 1,5 mg/l). Enerzijds is dit het gevolg van uitspoeling vanuit de landbouw, anderzijds door mineralisatie van het veenpakket (ten gevolge van oxidatie).

Tabel 3.1. Jaargemiddelde concentraties totaal-P en totaal-N in de waterlichamen de Keen en Afwatering Oudeland van Strijen. ■ = Overschrijding 1 tot 2 maal MTR-norm, ■ = Overschrijding 2 tot 5 maal MTR-norm (Waterschap Hollandse Delta, 2007).

	De Keen (HOP0401)		Afwatering Oudeland van Strijen (HOP0401)	
	Totaal-P	Totaal-N	Totaal-P	Totaal-N
Jaar	(MTR < 0,11 mg/l)	(MTR < 1,8 mg/l)	(MTR < 0,08 mg/l)	(MTR < 1,5 mg/l)
2003	0,35	4,1	0,35	3,5
2004	0,2	3,5	0,35	3,6
2005	0,27	4,1	0,26	3,1
2006	0,21	4,9	0,35	3,8

Recent heeft in het kader van de landinrichting een project Integraal waterbeheersplan plaatsgevonden. Dit project heeft geleid tot aanpassingen in de waterpeilen en de aanleg van natuurlijke oevers. Het waterpeil is echter lager uitgevallen dan verwacht, waardoor de gewenste plas-drasoever alleen in de noordelijke hoek van het gebied gerealiseerd zijn (moeras).

3.4 Natuurwaarden

Het Oudeland van Strijen herbergt diverse kenmerkende planten- en diersoorten. Het voorkomen van enkele soorten wordt hieronder nader toegelicht. De soorten waarvoor het gebied als Natura 2000-gebied is aangewezen (de Natura 2000-waarden) worden in het volgende hoofdstuk behandeld.

3.4.1 Flora en vegetatie

Grasland

De vegetatie in het Oudeland van Strijen is over het algemeen tamelijk voedselrijk. Een bijzondere soort is rijstgras die voorkomt op een talud van de Vliet in het noorden van het SBB-reservaat (Buro Bakker, 2006). De laatste jaren treedt enige ruigteontwikkeling op in de percelen tussen de Waleweg en Molenweg en in de natuurontwikkelingsdelen in het noorden.

(Riet)moeras

³ MTR = Maximaal toelaatbaar risico. In de Vierde Nota Waterhuishouding (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1998) zijn onder andere MTR waarden bepaald voor nutriënten en eutrofiëringparameters. De MTR waarden voor nutriënten hebben betrekking op zomergemiddelde waarden voor eutrofiëringgevoelige, stagnante wateren.

Langs de Keen is een rietmoeras tot ontwikkeling gekomen waarin ook vele soorten kruiden voorkomen. Hier en daar is er sprake van opslag van wilgen en zwarte els.

Open water(vegetaties)

De meeste watergangen in het gebied wijzen op voedselrijk, hard water. Plantensoorten van brakke kwel (zoals zilte rus en heen) komen in het gehele gebied in en langs de sloten voor, met name in het zuidelijke deel. In het gebied tussen de Molenweg en Waleweg wijzen groot blaasjeskruid en verschillende soorten kranswieren lokaal op een betere waterkwaliteit. Hier komen ook soorten voor van basenrijke kwel zoals holpijp, paddenrus en zeegroene rus.

3.4.2 Fauna

In bijlage 1 is een uitgebreid overzicht opgenomen van in het gebied aanwezige diersoorten. Hieronder volgt een korte bespreking.

Grasland

Het Oudeland van Strijen is van belang voor een groot aantal overwinterende eenden, ganzen en goudplevieren. Ook is het gebied belangrijk als broedgebied voor weide- en akkervogels (zie tabel 3.2). De grootste aantallen weidevogels broeden in het noordelijke gebied (ten noorden van de Hoekse Weg) en het centrale deel (tussen de Dwarssche vaart en de Waleweg) (Hoekstein, 2004; gegevens provincie Zuid-Holland, 2008; Van Dorp, 2008).

Tabel 3.2. Aantallen broedvogels van enkele kenmerkende akker- en weidesoorten in het reservaatgebied van Staatsbosbeheer (bron: gegevens provincie Zuid-Holland, 2008).

soort / jaar	1997	2004	2007	gemiddelde
krakeend	2	64	90	52
wintertaling	0	2	2	1
zomertaling	6	2	1	3
slobeend	53	102	74	76
patrijs	6	2	0	3
scholekster	46	37	35	39
kievit	118	158	185	154
watersnip	1	3	2	2
grutto	78	134	133	115
tureluur	18	63	54	45
veldleeuwrik	114	104	101	106
gele kwikstaart	34	13	5	17

(Riet)moeras

Er broedt een aantal moeras- en rietvogels in het Oudeland van Strijen, voornamelijk langs de Keen, waaronder blauwborst (soort van Bijlage I Vogelrichtlijn), roerdomp (éénmalig in 2004, soort van Bijlage I Vogelrichtlijn) en een aantal Rode Lijst-soorten zoals, kluut en visdief. In de bosjes komt een aantal zangvogelsoorten tot broeden. Bij een inventarisatie van de rietstrook langs de Keen werd de noordse woelmuis niet aangetroffen (La Haye, 2001). Dwergmuizen werden wel aangetroffen.

De noordse woelmuis was in de jaren zestig aanwezig langs de Weelsedijk bij Strijen, in het uiterste zuiden van de polder. De waterspitsmuis komt mogelijk voor in het gebied. Tijdens een recente inventarisatie werden zes soorten vleermuizen foeragerend in het gebied vastgesteld.

Open water(vegetaties)

In de watergangen komen bittervoorn, kroeskarper en kleine modderkruiper voor (Schenk, 2001).

4 NATURA 2000-WAARDEN

Het Oudeland van Strijen is aangewezen als Natura 2000-gebied, omdat het gebied van groot belang is voor overwinterende kolgans, dwerggans, brandgans en smient. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de instandhoudingsdoelstellingen die voor de soorten gesteld zijn en in welke aantallen de soorten momenteel voorkomen.

4.1 Kernopgave en instandhoudingsdoelstellingen

In het Aanwijzingsbesluit voor het Oudeland van Strijen (Ministerie van LNV, 2009) zijn doelen benoemd voor de Natura 2000-waarden waarvoor het Oudeland van Strijen is aangewezen. In tabel 4.1 zijn deze opgenomen. Daarnaast is als kernopgave⁴ voor het Oudeland van Strijen benoemd: “plas-drassituaties” voor smienten (Ministerie van LNV, 2006).

Tabel 4.1. Instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-waarden van het Oudeland van Strijen (Ministerie van LNV, 2007). Let op: voor kolgans, brandgans en smient wordt uitgegaan van het seizoensgemiddelde. Voor de dwerggans wordt uitgegaan van het seizoensmaximum. In het kader onder de tabel is de berekening van seizoensgemiddelde en seizoensmaximum beschreven. Het gemiddeld seizoensgemiddelde en –maximum is bepaald op grond van het gemiddelde van de jaren 1990-2000 tot en met 2003-2004.

Richtlijnsoort	Instandhoudingsdoelstelling
A041 Kolgans	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor ten minste 1.500 vogels (seizoensgemiddelde)
A042 Dwerggans	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor ten minste 30 vogels (seizoensmaximum)
A045 Brandgans	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor ten minste 1.500 vogels (seizoensgemiddelde)
A050 Smient	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor ten minste 1.100 vogels (seizoensgemiddelde)

⁴ De kernopgaven zijn landelijk geformuleerd en geven verbeteringen aan voor clusters van habitattypen en soorten, die sterk onder druk staan en waarvoor Nederland van groot tot zeer groot belang is. De kernopgaven vormen de kaders voor de instandhoudingsdoelen die in de aanwijzingsbesluiten op gebiedsniveau juridisch zijn vastgelegd en geeft tevens sturing aan het voorliggende beheerplan.

Berekeningsmethode seizoensgemiddelde en seizoensmaximum

Seizoensgemiddelde: Het seizoensgemiddelde wordt berekend door de telgegevens van de maanden september tot en met april (8 maanden) op te tellen (de seizoenssom) en deze te delen door 12. In de vier zomermaanden wordt dus niet geteld (de overzomerende ganzen dragen zo dus ook niet bij aan het instandhoudingsdoel; dit doet ook recht aan het belang van het gebied als winterverblijfplaats) maar deze maanden tellen wel mee in het gemiddelde. Het gemiddeld seizoensgemiddelde in de beschrijving van de huidige situatie 4.2 is het gemiddelde van de jaren 2001-2002 tot en met 2006-2007. Voor de bepaling van de instandhoudingsdoelen is het gemiddeld seizoensgemiddelde het gemiddelde van de jaren 1990-2000 tot en met 2003-2004.

Seizoensmaximum: Het seizoensmaximum is het maximum aantal getelde individuen in één maand tijdens de maandelijkse tellingen in de periode oktober tot en met maart. Het gemiddeld seizoensmaximum is hier het gemiddelde van over de jaren 2001-2002 tot en met 2006-2007.

Rekenvoorbeeld:

sept.	okt.	nov.	dec.	jan	feb.	maart	april	seizoensgemiddelde	seizoensmaximum
2	2	4	6	7	5	2	2	(30/12=) 2,5	(maximum=) 7

4.2 Huidige situatie

In onderstaande subparagrafen worden de aantallen kolgans, dwerggans, brandgans en smient in het Oudeland besproken. De gegevens die hiervoor gebruikt zijn, zijn afkomstig van provincie Zuid-Holland, SOVON en bestaande literatuur over de individuele soorten. De gegevens zijn omgerekend naar **seizoensgemiddelde** of **seizoensmaximum** (voor dwerggans), aangezien de instandhoudingsdoelstellingen hiernaar verwijzen (zie kader in paragraaf 4.1). In bijlage 2 is in een aantal kaders algemene informatie over de vier Natura 2000-waarden opgenomen.

4.2.1 Kolgans

Het Oudeland van Strijen is als SBZ voor de kolgans aangewezen, omdat het gebied minstens 1% van de biogeografische populatie van deze geregeld voorkomende trekkende watervogelsoort herbergt zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn (Ministerie LNV, 2000).

De voor Nederland relevante Noordwest-Europese winterpopulatie wordt geschat op 1.000.000 vogels en neemt toe. Nederland herbergt naar schatting 50-75% van Noordwest-Europese winterpopulatie (Ministerie LNV, 2008). De landelijke staat van instandhouding van de kolgans is gunstig.

Jaarlijks overwinteren in het Oudeland van Strijen maximaal zo'n 5.000 tot 8.000 kolganzen (tabel 4.2). Voor Nederland als geheel wordt het gemiddeld maximale aantal kolganzen geschat op 685.000 exemplaren (SOVON en CBS, 2005), dus 1% van de landelijke populatie verblijft in het Oudeland van Strijen.

De aantallen kolganzen die jaarlijks overwinteren in het Oudeland van Strijen fluctueren sterk (zie tabel 4.2) en zijn sterk afhankelijk van broedresultaten en winteromstandigheden. De kolganzen arriveren jaarlijks in de periode oktober - november in het Oudeland van Strijen. Op enkele exemplaren na, zijn ze in maart weer vertrokken.

Tabel 4.2. Meest recente telgegevens (1999-2000 t/m 2007-2008) van kolganzen in het Oudeland van Strijen, met (gemiddeld) seizoensgemiddelde berekend over de periode september t/m april (bron: Inventarisatiegegevens provincie Zuid-Holland). Het gemiddeld seizoensgemiddelde is berekend over de periode 2004-2005 t/m 2007-2008, de jaren na de vaststelling van de instandhoudingsdoelstelling. Op deze manier was een vergelijking van het gemiddeld seizoensgemiddelde in de tijd mogelijk. n.g. = niet geteld.

periode	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	maart	april	seizoensgemiddelde
1999-2000	n.g.	417	7.223	7.725	4.479	3.382	519	n.g.	1.979
2000-2001	n.g.	433	3.223	6.246	2.477	9.348	974	n.g.	1.892
2001-2002	n.g.	549	6.761	3.925	1.042	4.896	269	n.g.	1.454
2002-2003	n.g.	1.437	6.276	367	2.057	30	1.135	n.g.	942
2003-2004	0	1.753	1.676	1.291	5.550	5.286	232	0	1.316
2004-2005	0	2.958	6.213	3.479	3.381	895	151	0	1.423
2005-2006	2	904	8.092	6.220	677	2.618	660	5	1.598
2006-2007	0	1.942	7.853	7.328	5.677	1.860	290	6	2.080
2007-2008	0	2.452	6.390	3.103	1.630	1.692	1.202	2	1.373
Huidige situatie:									
Gemiddeld seizoensgemiddelde 2004-2005 t/m 2007-2008									1. 619

Uit de telgegevens zoals weergegeven in tabel 4.2 kan worden afgeleid dat de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied in het Oudeland van Strijen voldoende is om te voldoen aan de instandhoudingsdoelstelling voor de kolgans, zijnde draagkracht tenminste 1500 vogels.

Het Oudeland van Strijen fungeert voor kolganzen vooral als foerageergebied. Met name gras en oogstresten fungeren als voedsel. De kolganzen komen overal in het Oudeland van Strijen voor. Belangrijke slaappleaatsen zijn de Hoogezandsche Gorzen en de Sasseplaat.

4.2.2 Dwerggans

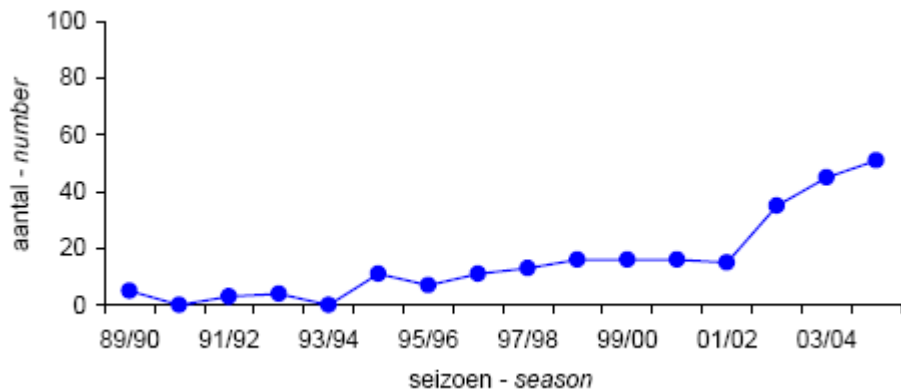
Het Oudeland van Strijen is als SBZ voor de dwerggans aangewezen, omdat het gebied één van de vijf belangrijkste Nederlandse pleisterplaatsen voor deze soort van Bijlage I van de Vogelrichtlijn vormt. De totale Europese broedpopulatie werd rond 2000 geschat op 240-450 paar en tenminste 1900 individuen (BirdLife International, 2004).

De dwerggans komt in Nederland voor dankzij herintroductieprojecten in Zweden. De gehele Zweedse populatie overwintert nu in Nederland. De dieren verschijnen begin november en vertrekken begin maart.

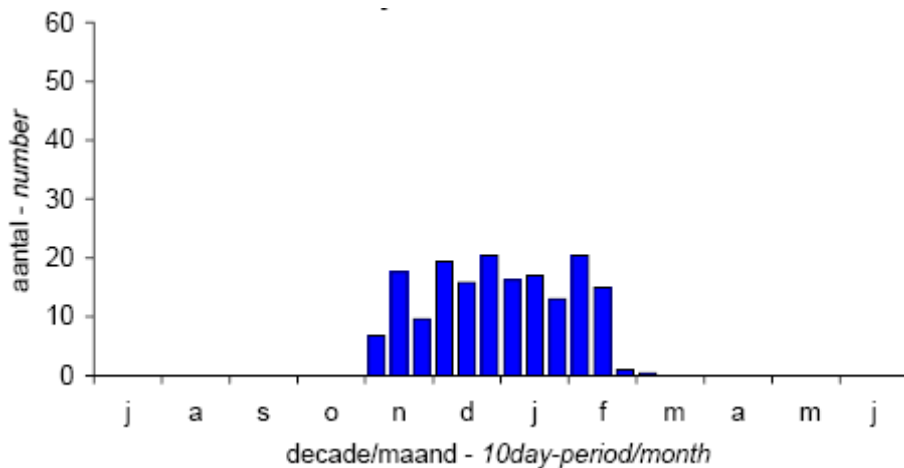
De in Nederland overwinterende Zweedse populatie werd in 2000 geschat op 40-50 paar (BirdLife International 2004). Aangenomen wordt dat het hierbij gaat om 100 individuen (25 paar met gemiddeld twee jongen per paar). Voor heel Nederland wordt een gemiddeld seizoensmaximum van 100 exemplaren aangehouden (SOVON en CBS, 2005). De landelijke staat van instandhouding is gunstig en de landelijke trend is zeer positief (een significante stijging van > 5% per jaar).

De relatieve bijdrage van het Oudeland van Strijen aan het voorkomen van dwergganzen in Nederland is zeer groot. Het is één van de twee belangrijkste overwinteringsplaatsen van dwergganzen in Nederland. Sinds de winter van 1987/1988 komen er dwergganzen in het

Oudeland van Strijen. Er verblijven de laatste jaren gemiddeld zo'n 30 tot 40 individuen; dit aantal is een tijd lang vrijwel stabiel gebleven. De maximale aantallen zijn de laatste jaren echter opgelopen (tabel 4.3). Over het Oudeland van Strijen is geen statistische berekening beschikbaar. Gezien het aantalverloop in de laatste jaren is die trend mogelijk ook positief (figuur 4.1a en b).

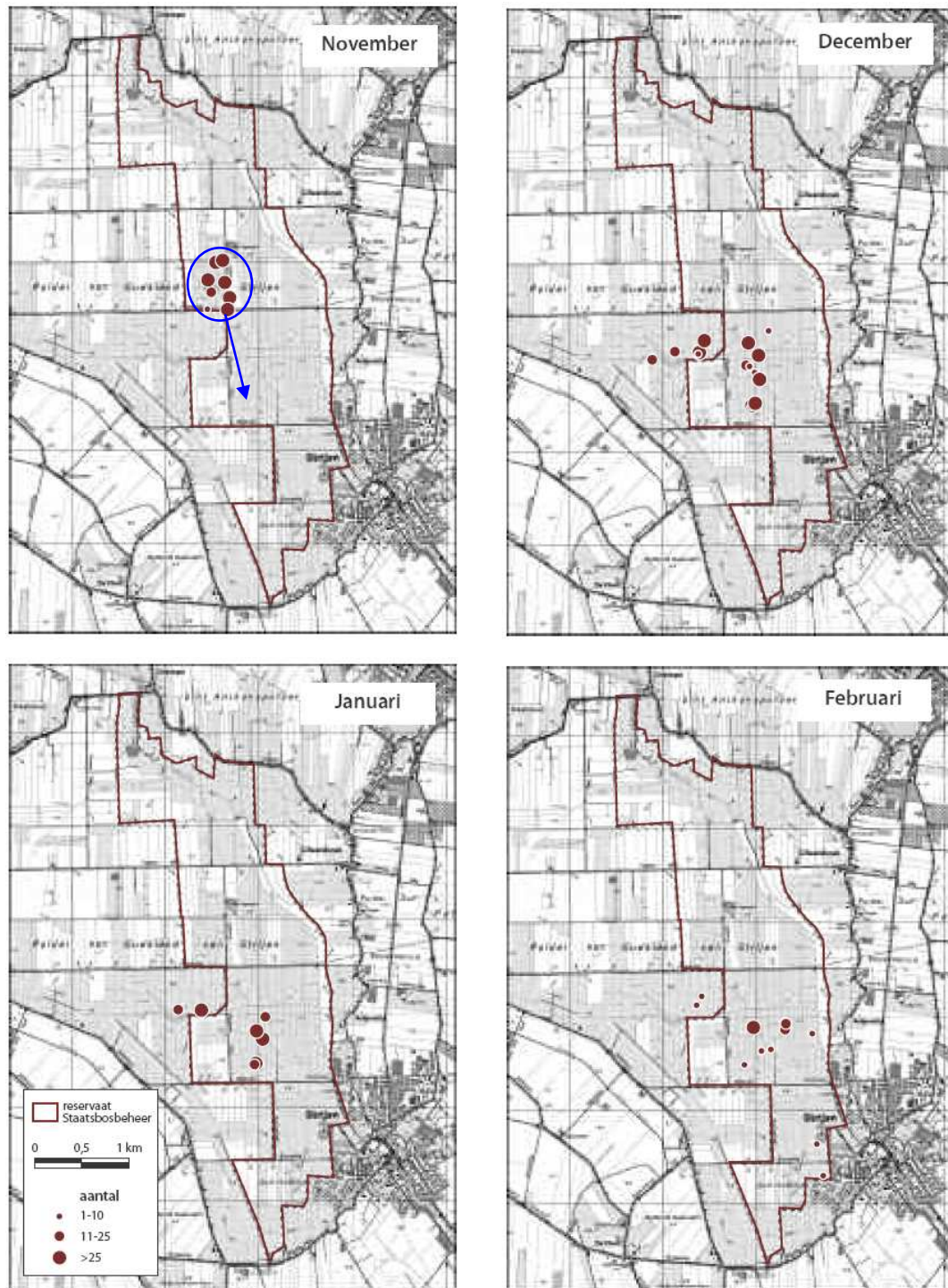

Figuur 4.1a. Ontwikkeling van seizoensmaxima van de dwerggans in het Oudeland van Strijen (Koffijberg *et al.*, 2005).

Figuur 4.1b. Seizoensverloop van de Dwerggans in het Oudeland van Strijen (gemiddelden per decade 1999/2000 t/m 2003/04) (Koffijberg *et al.*, 2005).

Het gemiddelde seizoensmaximum van de aantallen dwergganzen in het Oudeland van Strijen in de periode 2004-2005 t/m 2007/2008 bedraagt 49 individuen (zie tabel 4.3). Dus zo'n 40% van de Zweedse populatie gebruikt het Oudeland van Strijen als overwinteringsgebied.

Figuur 4.2. Maandelijkse verspreiding van Dwergganzen in het Oude Land van Strijen in de winter van 2006/07 (Ouweneel et al., 2008).

Het figuur van november is aangepast op basis van de tekst in het oorspronkelijke artikel. Deze tekst stelt dat de dwergganzen zich in november bevinden “in de hoek van de Vlaamse Weg-Waleweg”, en zich vervolgens meer noordelijk en westelijk verspreiden. De blauwe cirkel en pijl geven zodoende de juiste locatie van de rode stippen aan. De rode stippen staan nu foutief ingetekend op de kruising Molenweg en Voorweg.

Tabel 4.3. Meest recente telgegevens (1999-2000 t/m 2007-2008) van dwergganzen in het Oudeland van Strijen, met (gemiddeld) seizoensmaximum (bron: Inventarisatiegegevens provincie Zuid-Holland). Het gemiddeld seizoensmaximum is berekend over de periode 2004-2005 t/m 2007-2008, de jaren na de vaststelling van de instandhoudingsdoelstelling. Op deze manier was een vergelijking van het gemiddeld seizoensmaximum in de tijd mogelijk.

Winterperiode	Seizoensmaximum
1999-2000	1
2000-2001	29
2001-2002	15
2002-2003	27
2003-2004	44
2004-2005	32
2005-2006	52
2006-2007	60
2007-2008	52
Huidige situatie:	
Gemiddeld seizoensmaximum 2004-2005 t/m 2007-2008	49

Uit de telgegevens zoals weergegeven in tabel 4.3 kan worden afgeleid dat de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied in het Oudeland van Strijen voldoende is om te voldoen aan de instandhoudingsdoelstelling voor de dwerggans (draagkracht voor tenminste 30 vogels).

Het gebied fungeert als foerageergebied; de dieren grazen voornamelijk op de graslanden. Binnen het gebied komen de dwergganzen altijd voor in het zuidelijk deel van het gebied, tussen de Molenweg en de Waleweg (zie figuur 4.2), waar ze vooral een voorkeur voor de hobbeligste graslanden hebben (Koffijberg *et al.*, 2005; Ouweneel *et al.*, 2008). Soms slapen de dwergganzen in het Oudeland van Strijen, maar meestal vliegen de dwergganzen 's avonds met de kolganzen mee naar de slaapplekken in het Haringvliet, de Sasseplaat en de Hoogezandse Gorzen.

4.2.3 Brandgans

Het Oudeland van Strijen is als SBZ voor de brandgans aangewezen, omdat het gebied één van de vijf belangrijkste Nederlandse pleisterplaatsen voor deze soort van Bijlage I van de Vogelrichtlijn vormt. De voor Nederland relevante populatie, die bestaat uit de Russische en Baltische broedvogels, wordt geschat op 360.000 vogels. De landelijke staat van instandhouding van de populatie overwinterende brandganzen is gunstig. Het gemiddeld seizoensgemiddelde van in Nederland overwinterende brandganzen ligt op 141.000 individuen (voor de periode 1999/2000 – 2003/2004; SOVON en CBS, 2005).

Het gemiddeld seizoensgemiddelde voor de periode 2004/2005 – 2007/2008 bedraagt 2.413 dieren in het Oudeland van Strijen (tabel 4.4). Sinds 1980 nemen de aantallen toe. De tellingen gedurende de laatste vijf jaar lijken een grote stijging te laten zien, met seizoensmaxima van boven de 13.000 vogels (tabel 4.4).

Na aankomst in het najaar verblijven brandganzen vooral in de oorspronkelijke voedselgebieden, de kwelders en schorren. Vanaf de tweede helft van oktober tot november arriveren de brandganzen in het Oudeland van Strijen en vanaf maart weer vooral op de kwelders en schorren.

Tabel 4.4. Meest recente telgegevens (1999-2000 t/m 2007-2008) van brandganzen in het Oudeland van Strijen, met (gemiddeld) seizoensgemiddelde berekend over de periode september t/m april (bron: Inventarisatiegegevens provincie Zuid-Holland). Het gemiddeld seizoensgemiddelde is berekend over de periode 2004-2005 t/m 2007-2008, de jaren na de vaststelling van de instandhoudingsdoelstelling. Op deze manier was een vergelijking van het gemiddeld seizoensgemiddelde in de tijd mogelijk. n.g. = niet geteld.

jaar	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	maart	april	seizoensgemiddelde
1999-2000	n.g.	0	515	4.729	4.039	6.334	30	n.g.	1.304
2000-2001	n.g.	2	187	2.838	5.082	2.944	1.586	n.g.	1.053
2001-2002	n.g.	0	1.007	2.573	1.728	4.372	260	n.g.	828
2002-2003	n.g.	102	1.704	71	8.135	737	2.322	n.g.	1.089
2003-2004	0	15	1.349	1.311	11.538	8.946	1.504	0	2.055
2004-2005	0	4	1.022	7.424	8.203	6.787	2.830	2	2.189
2005-2006	0	2	1.095	8.593	5.877	10.992	589	20	2.264
2006-2007	0	8	3.289	7.774	13.529	9.738	2.453	9	3.067
2007-2008	2	5	3.107	4.830	6.612	3.170	7.622	5	2.113
Huidige situatie:									2. 413
Gemiddeld seizoensgemiddelde 2004-2005 t/m 2007-2008									

Uit de telgegevens zoals weergegeven in tabel 4.4 kan worden afgeleid dat de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied in het Oudeland van Strijen ruim voldoende is om te voldoen aan de instandhoudingsdoelstelling voor de brandgans (draagkracht voor tenminste 1500 individuen).

Het Oudeland van Strijen fungeert voor brandganzen met name als foerageergebied. Het voedsel bestaat vooral uit gras. Brandganzen komen overal in het Oudeland van Strijen voor. Belangrijke slaappleaatsen zijn de Ventjagersplaten, Hoogezandsche Gorzen en de Sasseplaat. Tegenwoordig overnachten er steeds meer brandganzen in het Oudeland van Strijen (mond. med. G. Ouweneel). Ook broeden er enkele paren in het noordelijk deel van het Oudeland van Strijen.

4.2.4 Smient

Het Oudeland van Strijen is als SBZ voor de smient aangewezen, omdat het gebied minstens 1% van de biogeografische populatie van deze trekkende watervogelsoort herbergt (ministerie LNV, 2000).

De voor Nederland relevante Noordwest-Europese winterpopulatie (broedvogels uit West-Siberië en Noord-Europa) wordt geschat op 1.500.000 vogels. Zo'n 71% van de Noordwest-Europese winterpopulatie verblijft in Nederland. De landelijke staat van instandhouding van smienten is gunstig.

Het gemiddeld seizoensgemiddelde van de aantallen Smienten in het Oudeland van Strijen in de periode 2004/2005 – 2007/2008 bedraagt 1.654 individuen (zie tabel 4.5). Voor heel Nederland wordt een gemiddeld seizoensgemiddelde aangehouden van 270.000 individuen. Sinds 1980 is sprake van toenemende aantallen (significante stijging van > 5% per jaar); de laatste jaren komt de smient in stabiele aantallen in het Oudeland voor (SOVON en CBS, 2005).

In het eerste deel van het najaar/winterseizoen zijn smienten te zien in estuaria en getijdengebieden. Vanaf tweede helft oktober - november arriveert de soort in het open agrarische gebied van het Oudeland van Strijen. In april zijn de meeste smienten weer verdwenen.

Gras en wintertarwe vormen het hoofdvoedsel voor smienten. Het gebied wordt gebruikt voor zowel slapen (overdag, op of bij het water) als foerageren (voornamelijk 's avonds en 's nachts op graslanden en op met wintergraan ingezaaide akkers). Smienten komen overal in het Oudeland van Strijen voor.

Tabel 4.5. Meest recente telgegevens (1999-2000 t/m 2007-2008) van smienten in het Oudeland van Strijen, met (gemiddeld) seizoensgemiddelde berekend over de periode september t/m april (bron: Inventarisatiegegevens provincie Zuid-Holland). Het gemiddeld seizoensgemiddelde is berekend over de periode 2004-2005 t/m 2007-2008, de jaren na de vaststelling van de instandhoudingsdoelstelling. Op deze manier was een vergelijking van het gemiddeld seizoensgemiddelde in de tijd mogelijk. n.g. = niet geteld.

jaar	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	maart	april	seizoensgemiddelde
1999-2000	n.g.	1.146	1.099	1.530	1.807	1.944	1.937	n.g.	789
2000-2001	n.g.	737	2.643	2.263	929	3.245	2.846	n.g.	1055
2001-2002	n.g.	2.330	2.849	918	414	3.775	2.807	n.g.	1.091
2002-2003	n.g.	1.367	1.905	256	2.450	1.483	2.105	n.g.	797
2003-2004	0	1.541	2.566	3.740	3.845	3.935	4.287	0	1.660
2004-2005	308	1.044	3.139	4.632	4.234	4.193	3.396	40	1.749
2005-2006	121	1.264	2.577	3.121	2.116	2.640	2.793	92	1.227
2006-2007	0	2.235	2.758	5.897	5.423	4.091	3.113	29	1.962
2007-2008	150	1.532	4.711	3.402	3.426	3.253	3.655	18	1.679
Huidige situatie:									1.654
Gemiddeld seizoensgemiddelde 2004-2005 t/m 2007-2008									

Uit de telgegevens zoals weergegeven in tabel 4.5 kan worden afgeleid dat de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied in het Oudeland van Strijen ruim voldoende is om te voldoen aan de instandhoudingsdoelstelling voor de smient (draagkracht voor tenminste 1.100 individuen).

De smient broedt ook in het Oudeland van Strijen, in langzaam toenemend aantal (0 paar in 1997; 1 paar in 2004; 2 paar in 2007).

5 BESTAAND GEBRUIK IN EN RONDOM HET OUDELAND VAN STRIJEN

Artikel 19d Natuurbeschermingswet bepaalt, dat het beheerplan een beschrijving moet bevatten van de beoogde resultaten (de te beschermen natuurwaarden) "mede in samenhang met het bestaande gebruik in het gebied". Dit betekent dat het huidige, feitelijke gebruik moet worden beschreven en moet worden getoetst aan de beoogde resultaten. Het gaat immers om het instandhoudingsdoel in de huidige en toekomstige omstandigheden.

Het gaat bij die toets aan de te beschermen natuurwaarden om het *feitelijke* gebruik. Of dat gebruik in het kader van andere wet- of regelgeving wel of niet toegestaan is, of dat het gebruik anders of minder is dan het vergund is onder andere regelgeving, doet voor het Natura 2000-beheerplan en de Nb-wet 1998 in principe niet ter zake.

5.1 Bestaand gebruik in het Oudeland van Strijen

De gebruik- en beheervormen in het Oudeland van Strijen zijn:

- Landbouw en agrarisch beheer (niet-reservaatdeel);
- Natuur en natuurbeheer (reservaatdeel);
- Uitvoering schadebestrijding Flora- en faunawet;
- Recreatie;
- (Beheer) buisleidingenstraat;
- (Beheer) hoogspanningstracé;
- (Beheer) watergangen;
- (Beheer) wegen;
- Visserij.

5.1.1 Landbouw en agrarisch beheer (niet-reservaatdeel)

Het agrarisch gebruik is vooral gericht op melkproductie (koe en geit), vleesproductie (rund, schaap, geit), akkerbouw en intensieve vollegrondstuinbouw en biologische tuinbouw. Het grootste deel van het Oudeland van Strijen, zo'n 950 hectare, wordt gebruikt voor veeteelt (weide), met een relatief extensief gebruik. Akkerbouw en tuinbouw wordt voornamelijk in het noordwesten bedreven. Akker- en tuinbouwpercelen beslaan in totaal ongeveer 530 hectare.

In het gangbare agrarische gebruik in het westelijk deel van het agrarisch gebied vinden onder andere de onderstaande activiteiten ten behoeve van de opbrengsten plaats:

- bemesten;
- grasbewerking (o.a. maaien)
- zaaien, oogsten en grondbewerking;
- uitvlakken van gedempte greppels;
- onderhouden en vervangen van drainages en greppels;
- overige activiteiten.

Greppels die door ruilverkaveling in het verleden in graslandpercelen vrij kwamen te liggen en daarom destijds zijn gedempt moeten ongeveer jaarlijks worden opgevuld en uitgevlakt. Dit is nodig om plas-drassituaties en daarmee gezondheidsklachten aan de poten van het

vee en vermindering van de kwaliteit van het gras voor vee (en ook voor ganzen en smienten) te voorkomen.

Bij overige activiteiten moet gedacht worden aan zaken zoals aanplanten of rooien van erfbeplanting bij veehouderijen, afrasteren van percelen met prikkeldraad e.d., reguliere aan- en afvoer (melk, mest, voer, etc.), lozen op het riool en opslag van brandstoffen, bestrijdingsmiddelen etc. In het kader van de provinciale distelverordening vindt op de agrarische gronden chemische onkruidbestrijding plaats.

Daarnaast vindt agrarisch natuurbeheer plaats:

- *Weidevogelbescherming en -beheer*: Op een aantal cultuurgraslanden buiten het reservaatgebied vindt vrijwillige weidevogelbescherming plaats door de leden van de subgroep weidevogelbescherming van de Vogelwerkgroep Hoeksewaard. Daarnaast ontvangt een aantal agrariërs SAN-subsidie voor weidevogelbeheer (het later maaien) en/of botanisch beheer.
- *Akkerrandenbeheer*: Een enkele boer voert akkerrandenbeheer uit (inzaaien gras- en in mindere mate bloemenranden) in het kader van de Regeling agoranden.
- *Ganzen- en smientenopvang*: In 2006 kregen agrariërs de mogelijkheid subsidie aan te vragen voor de opvang van ganzen en smienten in de winter van 2006-2007. Door de aanwijzing van het Oudeland van Strijen als foerageergebied voor overwinterende ganzen en smienten hebben agrariërs vanaf 2008 de mogelijkheid een SAN-subsidie aan te vragen voor het opvangen van ganzen en smienten op hun percelen in de winterperiode.

Tevens vinden in dit deel van het gebied op ad hoc basis weidevogeltellingen plaats.

5.1.2 Natuur en natuurbeheer (reservaatdeel)

Het Oudeland van Strijen heeft een belangrijke natuurfunctie en is begrensd als provinciale Ecologische Hoofdstructuur (zie paragraaf 2.3.1). Het gehele begrensde natuurgebied (oostelijk deel), inclusief de strook langs de Keen, is in eigendom van en beheer bij Staatsbosbeheer. Afgezien van de officiële wandelpaden (zie ook paragraaf 5.1.4) zijn de eigendommen van Staatsbosbeheer niet toegankelijk.

In het reservaatgebied geldt conform de provinciale Ecologische Hoofdstructuur een aantal doelstellingen. Het beheer in het reservaatdeel is hier op afgestemd:

- grasland voor wintergasten en weidevogels;
- rietmoeras langs de Keen;
- aquatische en verlandingsvegetaties in en langs oppervlaktewateren.

In het noorden van het reservaatgebied en langs de Keen zijn natuurontwikkelingsprojecten uitgevoerd in het kader van de Landinrichting Hoeksche Waard Oost, zoals het verflauwen van slootoevers. De laatste jaren zijn enkele akkerbouwpercelen door BBL overgedragen aan Staatsbosbeheer. Deze percelen zijn omgevormd tot grasland voor weidevogels en overwinterende ganzen en smienten.

Grasland voor wintergasten en weidevogels

In het reservaatgebied vindt een uitgebalanceerd beheer van de graslanden plaats, waarvan in voorjaar en voorzomer de weidevogels profiteren en in het najaar en de winter de ganzen en smienten.

Voor de wintergastenopvang wordt het grasland medio oktober, als de ganzen arriveren, "schoon" opgeleverd. Dit betekent dat het grasland dan ontdaan is van hoge kruiden en grassen; gestreefd wordt naar een grasvegetatie waarin minstens 80% tussen de 5 en 8 centimeter hoog is ('eetgroen').

Sommige percelen worden alleen gemaaid (hooiland zonder nabeweiding), soms zelfs twee sneden. Als door natte weersomstandigheden een tweede snede niet mogelijk is, kan wel nabeweid worden. Elders wordt gemaaid met nabeweiding, voornamelijk met koeien, maar ook met schapen. Eén perceel in het noordelijk deel van het reservaatgebied (het broekbosje) wordt jaarrond begraaasd door paarden om verruiging met ruigtekruiden en begroeiing met zaailingen van de zwarte els tegen te gaan. In dit deel van het gebied kan niet gemaaid worden vanwege de zeer natte omstandigheden. Staatsbosbeheer wil hier de natuurlijke processen zo veel mogelijk hun gang laten gaan, maar het broekbosje niet laten uitbreiden.

Ruige percelen met veel ridderzuring worden extra gemaaid; de baaltjes hooi met zuring worden langs de Keen op een hoop gecomposteerd met als doel met de compost later graslanden te kunnen bemesten voor de grutto's. Ook is door middel van bekalking getracht de zuurgraad van de graslanden minimaal neutraal (pH van ± 7) te houden, waarmee de ontwikkeling van ridderzuring tegengegaan kan worden.

Er vindt grotendeels beweiding plaats met koeien door middel van kortlopende verpachting voor een periode van één jaar. Staatsbosbeheer hanteert hierbij het volgende weidevogelbeheer:

- De dieren mogen vanaf 15 mei de graslanden op, omdat dan de eieren van (bijna) alle weidevogels zijn uitgekomen. De maximale veebezetting is 1,5 koe per hectare.
- Vanaf 15 juni wordt er gemaaid. In verband met het arriveren van de wintergasten, zoals dwerggans, kolgans, brandgans, smient en goudplevier, in de loop van september is het maaien van het hooiland uiterlijk medio september gereed. Tot medio oktober vindt het bloten (wegmaaaien van de graspollen) plaats.

In het kader van de provinciale distelverordening vindt in het reservaatgebied chemische onkruidbestrijding plaats.

In het reservaatgedeelte krijgen pachters een aanmoedigingspremie om ruige stalmest te produceren en op hun percelen te brengen (subsidieregeling onder Programma Beheer, Dienst Regelingen van het ministerie van LNV is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze regeling). Dit gebeurt niet aan het eind van de winter, zoals de gewoonte is, omdat dan de graslanden te nat zijn en slecht toegankelijk. Bovendien zouden de ganzen verstoord worden. De ruige stalmest wordt in de nazomer, na het maaien opgebracht. Bemesting met ruige stalmest is gunstig voor het bodemleven, waarvan in het voorjaar de weidevogels moeten leven. Anno 2007 wordt ongeveer 50 à 60 ha jaarlijks bemest met ruige stalmest. Aanvullend vindt ten behoeve van de bodemfauna ook bekalking plaats.

Foto 5.1:
Reservaatgebied
Staatsbosbeheer.

Rietmoerasstrook langs de Keen

Langs de Keen is het beheer erop gericht natuurlijke processen zo veel mogelijk hun gang te laten gaan ('niets doen'). Af en toe wordt boomopslag verwijderd. Ook elders in het gebied wordt boomopslag tegengegaan, om de openheid van de polder te garanderen en om predatoren als zwarte kraai geen broedkansen te geven.

Ook wordt de vegetatie langs de wandelpaden door Staatsbosbeheer kort gehouden. De beheerwerkzaamheden vinden plaats buiten het broedseizoen (1 maart tot 15 juli) en buiten de winterperiode (15 oktober tot 1 mei).

Monitoring

In het reservaatgebied vinden vanuit verschillende monitoringprogramma's het hele jaar door inventarisaties plaats van vogels, vegetatie, vissen en zoogdieren. Zie verder in paragraaf 8.1 voor de frequentie en de periode waarin de inventarisaties plaatsvinden.

5.1.3 Jacht, beheer en schadebestrijding

De Flora- en faunawet maakt onderscheid in jacht, beheer en schadebestrijding. Hieronder wordt het gebruik in de winterperiode beschreven.

Jacht

Omdat de jacht niet geopend is in gebieden die zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied, wordt in het Oudeland niet gejaagd.

Beheer en schadebestrijding

In het Oudeland van Strijen geldt het volgende bestaand gebruik.

1. De landelijke vrijstelling (artikel 65 lid 3 Flora- en faunawet).

Op grond van artikel 65 van de Flora- en faunawet heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in het Besluit beheer en schadebestrijding dieren diersoorten aangewezen die in het gehele land veelvuldig belangrijke schade aan gewassen, vee,

bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of schade aan fauna aanrichten. Op dit moment gaat het om de volgende diersoorten: Canadese gans, houtduif, konijn, kauw, vos, zwarte kraai. Ter voorkoming van belangrijke schade mogen deze soorten opzettelijk verontrust en gedood worden.

Beheer- en schadebestrijding wordt uitgevoerd conform het Beleidskader Faunabeheer.

2. Ontheffingen (artikel 68 van de Flora- en faunawet).

In het gebied gelden diverse ontheffingen ter voorkoming van schade. Voor de winterperiode zijn (ter voorkoming van belangrijke landbouwschade) ontheffingen verleend voor het opzettelijk verontrusten en doden van wilde eend, fazant, haas, knobbelzwaan en meerkoet. Aan het gebruik van deze ontheffingen zijn voorwaarden verbonden die verstoring van overwinterende kolganzen, brandganzen, dwergganzen en smienten voorkomt. De ontheffingen mogen alleen na 12.00 uur gebruikt worden, en er moet een afstand van ten minste 500 meter tot de foeragerende ganzen en smienten in acht genomen worden. Voor reeën is een ontheffing verleend voor het opzettelijk verontrusten en doden in het belang van de openbare veiligheid en ter voorkoming van onnodig lijden van zieke en gebrekkige dieren. Ook is een ontheffing verleend voor het zoeken, rapen en bewerken van nesten / eieren van grauwe gans en knobbelzwaan.

3. Aanwijzingen (art. 67 Flora- en faunawet)

In het gebied gelden een aantal aanwijzingbesluiten. In deze besluiten is bepaald dat de volgende diersoorten opzettelijk verontrust of gedood mogen worden: gedomesticeerde grauwe gans, muskusrat, Nijlgans, Indische gans, rosse stekelstaart, verwilderde duif, verwilderde kat en verwilderde nerts. Aan het gebruik van deze aanwijzingen zijn voorwaarden verbonden die verstoring van overwinterende kolganzen, brandganzen, dwergganzen en smienten voorkomt. De aanwijzingen mogen alleen na 12.00 uur gebruikt worden, en er moet een afstand van ten minste 500 meter tot de foeragerende ganzen en smienten in acht genomen worden.

Ook voor de bestrijding van muskusratten en beverratten geldt een aanwijzingbesluit. Muskusrattenbestrijding is nodig vanuit het oogpunt van veiligheid van de waterkeringen. In het Oudeland van Strijen komen muskusratten in beperkte aantallen voor. De bestrijding concentreert zich daarom met name aan de randen van het gebied (langs de doorgaande wegen), om zoveel mogelijk te voorkómen dat muskusratten vanuit de omgeving het Oudeland van Strijen indringen en zich daar uitbreiden.

Om uitbreiding van muskusratten van binnenuit het gebied te voorkomen vindt jaarlijks in de winterperiode een vlakdekkende controle plaats op de aanwezigheid van muskusratten. De controle wordt uitgevoerd door één tot drie bestrijders van de provincie Zuid-Holland en neemt ongeveer 20 werkdagen in beslag, verspreid over een periode van 6 tot 8 weken. De benodigde tijd is afhankelijk van het aantal bestrijders dat wordt ingezet en het aantal muskusratten dat wordt gevangen. De bestrijding vindt te voet (dus zonder voertuig) plaats, om de rust van overwinterende ganzen en smienten, broedvogels en andere fauna in het gebied zo min mogelijk te verstoren. De controle wordt bloksgewijs aangepakt. Wanneer er aanwijzingen zijn dat muskusratten aanwezig zijn, worden deze volgens de vigerende voorschriften (aanwijzing ex artikel 67 Ff-wet) bestreden. Er wordt gebruik gemaakt van klemmen, zodat betreding van het gebied als gevolg van controle van de vangmiddelen tot

een minimum wordt beperkt. Er worden twee stokjes kruislings voor de klem geplaatst, om ongewenste vangsten van watervogels (waaronder ganzen en smienten) te voorkomen.

Voor een effectieve bestrijding is het noodzakelijk deze vlakdekkende controle en eventuele bestrijding in de winterperiode uit te voeren, omdat:

- de bestrijder dan voldoende zicht heeft en de slootkanten toegankelijk zijn, want vegetatie staat dan (nog) laag, er staat nog geen riet langs de slootkanten en de watergangen zijn opgeschoond volgens de Keur van het Waterschap.
- de aantallen weg te vangen muskusratten nog beperkt en handelbaar is. De voortplantingstijd van muskusratten duurt van maart tot november. Muskusratten hebben een snelle voortplantingscyclus. Bij bestrijding na 1 mei (en zeker na het broedseizoen) is er dus meer inspanning nodig om alle muskusratten te bestrijden en moeten er jaarlijks meer dieren gedood worden.
- de kans op het vangen of klemmen van muskusratten dan het grootst is, want de winterperiode kent aan het begin en aan het eind een trekperiode van muskusratten.

Incidenteel wordt melding gemaakt van een beverrat. In dat geval worden direct levendvangkooien uitgezet om te voorkomen dat de soort zich verder uitbreidt.

Bestrijding Bruine rat

Bruine rat is een onbeschermd soort, en komt zeer beperkt in het Oudeland van Strijen voor. De bruine rat wordt bestreden door het Waterschap Hollandse Delta. Er is één bestrijder fulltime in de Hoeksche Waard actief. De bestrijding concentreert zich hoofdzakelijk tot de bebouwingen. Daarnaast worden bruine ratten bij de gemalen en stuwen en bietenplaten⁵ bestreden. Bestrijding vindt het hele jaar (onregelmatig) plaats met behulp van lokdozen.

5.1.4 Recreatie

In het gebied vinden verschillende vormen van recreatie plaats: wandelen, hond uitlaten, joggen, fietsen (vooral in de zomer), vogels kijken (al of niet met auto)⁶, bezoek kartbaan, bezoek vogelobservatiepunt Staatsbosbeheer, bezoek aan theehuis (Oudendijk nummer 40) en door Staatsbosbeheer georganiseerde excursies en natuurwandelingen. In figuur 5.1 is de ligging van de recreatieve voorzieningen weergegeven.

⁶ Veel individuele vogelaars uit zowel binnen- als buitenland bezoeken het gebied.

Figuur 5.1: Wegennet en recreatieve voorzieningen in het Oudeland van Strijen.

Wandelpaden (rode lijnen):

1. wandelpad vogelkijkhut
2. wandelpad Keen

Grindwegen (blauw):

3. Voorweg
4. Molenweg
5. Vlaamse weg
6. Kreupelweg

Asfaltwegen (grijs):

7. Groene weg
8. Hoekse weg
9. Molenweg
10. Waleweg
11. Bovenweg

Recreatieve voorzieningen (rode cirkels):

- A. vogelkijkhut
- B. kartbaan
- C. theehuis

Extensieve recreatie

Het recreatieve gebruik in het gebied is gezoneerd door de aanwezige wegenstructuur, geringe wegendichtheid en de typen verhardingen (zie paragraaf 5.1.8). De bezoekers van het Oudeland van Strijen maken gebruik van de halfverharde en geasfalteerde wegen in en om het Natura 2000-gebied (zie voorts paragraaf 5.1.8), het onverharde wandelpad door de natuurontwikkelingszone langs de Keen tussen de Molenweg en de Waleweg en het pad langs de Keen ten noorden van de Hoekse weg naar het vogelobservatiepunt van Staatsbosbeheer. Het pad tussen de Molen- en Waleweg vormt een onderdeel van de Oudeland van Strijenroute en van de Vliet en Dieproute van de Commissie Hoeksche Waard.

Op de officiële wandelpaden in het gebied (naar de vogelkijkhut en langs de Keen) is het niet toegestaan om honden uit te laten. In de terreinen van Staatsbosbeheer geldt overal artikel 461 (verboden toegang voor onbevoegden). Alleen op de aangegeven wandelpaden is de toegang vrij voor wandelaars, maar verboden voor honden, ook voor aangelijnde honden. Honden uitlaten is alleen toegestaan op de wegen langs het gebied en de wegen die het gebied doorkruisen. Honden mogen hier ook loslopen (zie ook paragraaf 2.2.3, APV gemeente Strijen).

Kartbaan

Midden in het gebied bevindt zich een kartbaan. De kartbaan wordt in de weekenden en op woensdagmiddag overdag uiterlijk tussen 9:00 en 18:00 uur gebruikt [uit: aanvraag voor een vergunning ingevolge de Wet milieubeheer voor Skeltervereniging Hoekse Waard / PZH-2008-514147]. In de weekenden vinden wedstrijden en trainingen plaats; op woensdagmiddag wordt er ook getraind. Het gebruik van de kartbaan door het jaar is niet vastgelegd in de vergunningvoorschriften. De wedstrijden vinden in de periode maart tot en met oktober plaats, de trainingen het hele jaar door.

De wedstrijden zijn voor publiek toegankelijk. Er komen 500-750 toeschouwers op een wedstrijd af. Op het terrein van de kartbaan is parkeergelegenheid voor de deelnemers aan de wedstrijden. De toeschouwers parkeren op de volgende locaties (zie ook figuur 5.1):

- het terrein van de kartbaan (binnen het hek): 140 auto's;
- de grond (in eigendom van de kartbaan) aan de buitenkant langs het hekwerk van de kartbaan aan de Voorweg: 40 auto's;
- in de berm langs de Voorweg in het verlengde van de kartbaan: 20 auto's;
- in de berm langs de Hoekseweg: 20 auto's.

Vanaf de Hoekseweg lopen de toeschouwers naar de de kartbaan.

In de 1^e herziening van het bestemmingsplan 'Polder het Oudeland van Strijen' (1997) is de kartbaan planologische vastgelegd. Bij uitspraak van 3 maart 2010 heeft de Raad van State alsnog goedkeuring onthouden aan het plan. Dat betekent dat de gemeente met in achtneming van deze uitspraak een nieuw bestemmingsplan kan opstellen. Deze uitspraak staat echter geheel los van de totstandkoming van het onderhavige beheerplan Oudeland van Strijen dat op grond van artikel 19a van de Natuurbeschermingswet wordt vastgesteld, en heeft daarom voor dit plan geen gevolgen.

In 2004 is een milieuvergunning afgegeven. Daarin zijn voorschriften ten aanzien van het gebruik van de kartbaan (zie Tabel 5.1), geluid, veiligheid, bodem, afvalstoffen, stookinstallatie, bovengrondse brandstofopslag en instructies en onderhoud. De belangrijkste voorschriften zijn:

- De terreinverlichting mag slechts branden tijdens de openingstijden en vanaf een half uur daarvoor tot een half uur daarna;
- Er mag uitsluitend met vijf onderscheiden typen karts een bepaald aantal keren per jaar (gespecificeerd naar typen trainingen en wedstrijden) een maximaal totaal aantal uren gereden worden. Dit moet vastgelegd worden in een logboek;
- De Voorweg moet te allen tijde vrij toegankelijk zijn.

Tabel 5.1: toegestaan gebruik van de kartbaan. Voor iedere bedrijfs situatie gelden de maximale aantallen voertuigen en het maximum aantal malen dat deze bedrijfs situatie per kalenderjaar op mag treden. (bron: Wm-vergunning).

Type kart	Aantallen voertuigen per situatie				
	Maximale wedstrijd dag	Trainingsdag t.b.v. maximale wedstrijd dag	Overige wedstrijd dagen	Normale weekend training	Normale woensdagmiddag training
Mini junioren	20,0	16,7	15,0	16,7	10
Nationaal junioren	20,0	16,7	15,0	8,3	-/-
ICA+ PROMO 95	20,0	16,7	15,0	8,3	-/-
125 Cross	20,0	16,7	15,0	8,3	-/-
125 ICC	20,0	16,7	15,0	8,3	-/-
# per jaar	5	5	6	50	25

Figuur 5.1:

Luchtfoto van de kartbaan Strijen. De Voorweg kruist ten zuiden van de kartbaan met de Hoeksweg.

Recreatief vliegen met kleine sportvliegtuigjes

Tijdens overleggen met betrokken partijen in het gebied (adviesgroepoverleg) is naar voren gekomen dat in de weekenden en tijdens helder weer vaak sprake is van langdurige aanwezigheid van particuliere sportvliegtuigjes boven het Oudeland van Strijen. Als minimale vlieghoogte geldt de minimale vlieghoogte boven onbebouwd gebied, zoals opgenomen in de Luchtvaartwet. Deze is gesteld op 500 voet (circa 150 meter). Er is geen bepaling voor kwetsbare natuurgebieden of stiltegebieden.

5.1.5 (Beheer) buisleidingenstraat

De buisleidingenstraat werd in 1972 bij wet vastgesteld om transportleidingen (ten behoeve van bijvoorbeeld aardgas, olie en olieproducten, gasvormige en vloeibare chemische producten, water voor de drinkwatervoorziening en industrie, en afvalwater) ruimtelijk te bundelen. De ongeveer 100 meter brede buisleidingenstraat is een ingericht tracé specifiek voor het leggen van leidingen van Pernis, via Moerdijk, naar Antwerpen, met een aftakking richting Zeeland. De buisleidingenstraat ligt in het westelijke en zuidwestelijke deel van het Oudeland van Strijen. De straat vormt op de kaart en in het terrein een duidelijk herkenbaar landschapselement.

Buisleidingenstraat Nederland te Roosendaal heeft de gehele strook in erfpacht (en beheer) van het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Beheer en onderhoud

Buisleidingenstraat Nederland verpacht het noordelijk deel (ten noorden van de Waleweg) jaarlijks aan akkerbouwers en veetelers. De akkerbouwers moeten ieder jaar de gepachte percelen geploegd weer opleveren.

Uit veiligheidsoverwegingen moet er op ieder moment direct tot bij de leidingen gegraven kunnen worden, waardoor de buisleidingenstraat obstakelvrij moet zijn. Er mogen geen gebouwen, bomen maar ook geen sloten op/in voorkomen; alle (kruisende) sloten zijn dan ook gedempt. In de buisleidingenstraat is een samengesteld drainagesysteem (hoofddrainen en daar dwars op om de vijf meter zuigdrains in lengterichting van de 'straat') aangelegd, dat op 60 – 80 centimeter beneden maaiveld de gehele strook draineert. Op een aantal plaatsen staan drainagegemaaltjes die het overtollige water in het slootstelsel van het Oudeland lozen.

De leidingenstraat is afgepaald met strakke rijen weidepaaltjes. Langs de leidingenstraat loopt een deels verharde, deels onverharde onderhoudsweg, welke wordt gebruikt voor onderhoud en inspectie van de buisleidingenstraat. Niet alle delen van de onderhoudsweg zijn rechtstreeks bereikbaar. Het beheer vindt volgens een onderhoudsplan en de hiertoe opgestelde gedragscode Flora- en faunawet (Van der Aa, 2007, nog niet goedgekeurd door minister van LNV) plaats. Hierin staat aangegeven dat de werkzaamheden alle dienen te geschieden buiten de broedperiode (indien mogelijk) en voor de winterperiode. De data die hierbij aangehouden worden zijn 15 juli tot 15 oktober. Deze werkzaamheden betreffen het jaarlijkse onderhoud van rasters, onverharde weg, genaaltjes, het doorspuiten van de drainage en duikers, maaien van slootranden (twee keer per jaar) en de schouw volgens de Keur van het waterschap.

Daarnaast wordt de gehele leidingenstraat door de kabel- en leidingmaatschappijen periodiek vanuit de lucht (door de Stichting één keer per twee weken) geïnspecteerd (op een hoogte van 150 m met helikopters) en één keer per week vanaf de grond. Als tijdens inspectievluchten onrechtmatige activiteiten (zoals illegale graafwerkzaamheden) worden waargenomen, wordt de helikopter daar meteen aan de grond gezet (en wordt dus tijdelijk lager gevlogen dan 150 m).

De leidingenstrook ten zuiden van de Waleweg (geheel grasland) is in eigen beheer als beheergebied; de Buisleidingenstraat ontvangt van de provincie Zuid-Holland subsidie in het kader van de SAN, ten behoeve van weidevogels. Dit behelst dat de Buisleidingenstraat subsidie ontvangt en als tegenprestatie in de periode van 15 maart tot 15 juni geen enkele

werkzaamheid (ook geen begrazing of maaiwerk) in het beheergebied uitvoert. Als er onverhoopt toch gegraven moet worden dan wordt de Buisleidingenstraat gekort in de subsidie.

Na 15 juni wordt dit beheergebied in bruikleen gegeven aan drie veetelers, die het laten begrazen of kuilen/hooien. Deze mogen er geen kunstmest op strooien, geen drijfmest op brengen en geen chemische onkruidbestrijding verrichten. Soms wordt een mestgift verricht door ruige stalmest van een melkgeitenbedrijf op te brengen. Als geitenstalmest voorhanden is gebeurt dit in de periode van 1 februari tot half maart.

Het beheergebied ten zuiden van de Waleweg wordt meestal een eerste keer als hooi gemaaid (na 15 juni is het niet meer geschikt voor kuilgras omdat er dan te veel oude grashalmen / Ridderzuring in zit); later kan het een tweede maal als kuilgras gebruikt worden. Het Jacobskruiskruid wordt er in juni – juli met de hand uitgetrokken en in zakken afgevoerd. Twee andere veetelers maaien slechts éénmaal per jaar en beweiden na het hooien na met schapen.

Aanleg nieuwe leidingen

In de periode 1999-2008 zijn in totaal 5 keer leidingenprojecten uitgevoerd (zie Tabel 5.2). In deze beheerplanperiode worden naar verwachting drie leidingenprojecten uitgevoerd. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden sluiten de kabel- en leidingmaatschappijen een overeenkomst af met Buisleidingenstraat Nederland.

Tabel 5.2: Overzicht aantal keren dat leidingen in de buisleidingenstraat zijn gelegd in de periode 1999-2008.

Jaar	Aantal en periode uitgevoerde leidingenprojecten
1999	1 x april, 1 x zomer
2006	1 x najaar
2007	1 x winter '06/'07 en 1 x zomer
Totaal 1999-2008	5

De werkzaamheden vinden per traject van maximaal 8 km en een werkstrook van circa 30 m breed plaats. Dit is de maximale ruimte die voor het uitvoeren van de werkzaamheden door de Stichting Buisleidingenstraat beschikbaar wordt gesteld aan de aannemer. De werkzaamheden bestaan achtereenvolgens uit:

- uitzetten en afzetten (piketpaaltjes) van de werkstrook;
- graven van proefsleuven en het afgraven van de bovengrond;
- leggen en inmeten van de leidingen;
- dichtgooien van de bodem op volgorde van ontgraven en cultuurtechnisch herstel van het oppervlak.

Er wordt hoofdzakelijk gebruik gemaakt van graafmachines, vrachtauto's, lasaggregaten, tractoren en bronneringspompen.

Deze werkzaamheden vinden uitsluitend overdag plaats. Per traject van 8 km nemen de werkzaamheden 1,5 tot 2 maand in beslag.

De planning van het aanleggen van leidingen is afhankelijk van contracten die worden gesloten tussen vragende en leverende partijen en tevens afhankelijk van de locatie waar een fabriek wordt gebouwd. Ook zijn de tijdstippen van het aansluiten van de leidingen op de fabrieken veelal afhankelijk van het stilleggen van een fabriek. Dit is zeer kostbaar, en daarmee is de planning van de aanleg van leidingen buiten de winterperiode hieraan ongeschikt.

5.1.6 (Beheer) hoogspanningstracé

Langs de Molenweg loopt door het Oudeland van Strijen een bovengronds hoogspanningstracé. Het tracé wordt beheerd door Stedin. In het Oudeland van Strijen staan 13 hoogspanningsmasten. Volgens het huidige onderhoudsplan voert Stedin de volgende beheer- en onderhoudswerkzaamheden uit:

- Jaarlijks wordt een schouw uitgevoerd. Dit betekent dat de geleiders, de ophanging, de aardelektrodecontrole en de bebouwing bij de hoogspanningslijn worden gecontroleerd. Ook worden evt. oude vogelnesten verwijderd. De schouw vindt plaats door twee medewerkers met behulp van verrekijkers en/ of door de mast in te klimmen. Het Oudeland wordt in 1 à 2 dagen gecontroleerd.
- 5-jaarlijks wordt een kleine onderhoudsbeurt uitgevoerd. Dit betekent dat naast de schouw, ook bevestigingsmaterialen worden gecontroleerd en indien nodig worden vervangen. De eerstvolgende kleine onderhoudsbeurt is gepland in 2010. De werkzaamheden worden door 2 mensen uitgevoerd en nemen per mast ongeveer een halve werkdag in beslag.
- 10-jaarlijks wordt een grote onderhoudsbeurt uitgevoerd. De eerstvolgende grote schoonmaakbeurt. Aangezien dit buiten de beheerplanperiode valt, worden deze werkzaamheden niet verder beschreven.

De schouw en beheer- en onderhoudswerkzaamheden worden in het najaar/ winter in overleg met eigenaar van de grond uitgevoerd, zodat schade aan landbouwgewassen zoveel mogelijk wordt voorkomen.

In geval van calamiteiten vinden ook werkzaamheden buiten de hierboven beschreven onderhoudscycli plaats.

5.1.7 (Beheer) watergangen

De watergangen worden gebruikt voor afvoer van hemelwater, aan- en afvoer van kwelwater, aanvoer van water tijdens droge tijden en voorts door hengelsporters (zie paragraaf 5.1.9). Twee watergangen zijn aangewezen als waterlichaam voor de Kaderrichtlijn Water: De Keen (NL19_07) en Afwatering Oudeland Strijen (NL19_08). Een deel van het Oudeland van Strijen is tevens aangewezen als waterparel (zie subparagraaf 2.3.2).

Het Waterschap Hollandse Delta is verantwoordelijk voor het beheer van de brede (hoofd)watergangen, de gemalen en enkele grotere wateren bij de gemalen. Het beheer in en rondom de watergangen is onder te verdelen in jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en peilbeheer. Voor het beheer en onderhoud van de watergangen gaat het Waterschap te werk conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (Unie van Waterschappen, 2006).

Jaarlijks onderhoud

Alle sloten vallen onder de Keur van het Waterschap. Dit betekent dat de sloten jaarlijks geschoond moet worden. Tussen 1 en 15 maart en tussen 15 juli en 15 oktober kan het Waterschap greppelonderhoud uitvoeren voor de interne waterhuishouding. In het reservaatgedeelte gebeurt dit vóór 15 oktober, voor de massale komst van de ganzen. Omdat de waterafvoer pas te beoordelen is bij natte weersomstandigheden (dus meestal na 15 oktober) vindt in overleg tussen pachter en Staatsbosbeheer, op momenten dat geen ganzen worden verstoord, het ontstoppen van de greppel-uitloopbuizen later plaats.

In het niet-reservaatgebied wordt de jaarlijkse onderhoudsbeurt van kavelsloten ook zoveel mogelijk vóór 15 oktober uitgevoerd. Echter kan hier, in verband met het afhalen van de oogst en het zaaien van wintergraan, het schonen van sloten en de schouw plaatsvinden tot 1 december.

Groot onderhoud

Eénmaal in de zes jaar moeten de watergangen worden gebaggerd. In het agrarische deel van het Oudeland van Strijen wordt dit door Waterschap Hollandse Delta uitgevoerd tussen 1 en 15 maart en/of 15 juli en 15 oktober. Staatsbosbeheer baggert het reservaatgebied in dezelfde perioden van het jaar. Hiertoe zijn de reservaatdelen in vijf blokken verdeeld. Elk jaar laat Staatsbosbeheer in één blok groot onderhoud uitvoeren (baggeren met de baggerpomp). Terwijl in de ander vier blokken klein onderhoud wordt uitgevoerd (voornamelijk alleen maaikorven). Waterschap Hollandse Delta is wel verantwoordelijk voor alle hoofdwatergangen; deze worden in het zesde jaar gebaggerd.

Het baggeren bij Staatsbosbeheer wordt uitgevoerd door gebruik te maken van een baggerpomp. Deze zuigt de bagger op en verspuut dit over de aanliggende percelen. Het voordeel hiervan is dat er geen dikke laag slootspecie ontstaat, waarop ongewenste ruigtekruiden kiemen die alle gewenste oeervegetaties gaan overwoekeren. Vaak is na de eerste regenbui niet meer te zien waar de slootbagger is verspreid.

De verantwoordelijkheid voor uitvoering van het jaarlijkse en groot onderhoud ligt bij de aangelanden. Het Waterschap controleert elk jaar op de naleving van de jaarlijkse- en groot-onderhoudsverplichting (schouw). De jaarlijkse schouw betreft maximaal één dag per jaar, in de laatste week van november, en vindt plaats vanaf de openbare weg.

Peilbeheer

Het Oudeland van Strijen vormt één bemalingsgebied met Oud-Bonaventura en Munnikenland. Het Oudeland van Strijen watert via de Keen af op het gemaal Overwater, die het water uitslaat op de Haven van Strijen. Dit gemaal heeft twee pompen, één voor Laag Oudeland (het hoogste deel van de polder) en één voor Hoog Oudeland (het gebied met een peil van overwegend 2.35 m -NAP). Laag Oudeland watert af via het gemaal aan de Voorweg en de daarheen lopende hoofdwatergangen (o.a. Scheidelf). In het Oudeland van Strijen bevinden zich nog enkele geïsoleerde onderbemalingen, waaronder in de buisleidingenstraat tussen Weelsedijk en Oudendijk (zie subparagraaf 3.3.2). Voor de reservaatgebieden is een nieuwe waterinlaat vanuit de Binnenbedijkte Maas gecreëerd.

In het gebied is een eendenkooi aanwezig (zonder kooirecht). Het water van deze eendenkooi heeft een eigen peil. Een pomp brengt water in, in de zomer, als er te weinig water in de vangpijpen is. In de winter wordt het overvloedige water op de boezem gespoten.

In de huidige situatie is sprake van verdroging op een deel van de percelen van Staatsbosbeheer. Mogelijk vallen deze delen binnen de verdrogingsopgave (TOP) die is

geformuleerd voor het Oudeland van Strijen. Staatsbosbeheer is voornemens verdrogingsmaatregelen te nemen op haar percelen. Onderzoek moet nog uitwijzen wat de locatie is van de verdroogde delen en welke maatregelen uitgevoerd kunnen worden.

5.1.8 (Beheer) wegen

Het Oudeland van Strijen wordt zowel in oost-west richting als in noord-zuid richting doorsneden door een aantal verharde wegen. Het gebied wordt daarnaast omringd door een aantal dijkwegen, welke tevens de begrenzing vormen van het Natura 2000-gebied: de Zuiddijk in het noordoosten, de Keizersdijk in het oosten, de Weelsedijk in het zuiden, de Oudendijk in het westen en de Ritselaarsdijk in het noordwesten. De wegen in en rond het Oudeland van Strijen maken geen deel uit van het Natura 2000-gebied. De wegen in het gebied zijn alle onverlicht.

De oost-west wegen door het Oudeland van Strijen zijn, van noord naar zuid: Hoekse weg, Molenweg, Waleweg en Bovenweg. Van de Molenweg is het westelijke deel halfverhard. De overige wegen hebben een asfaltverharding. Het onverharde deel van de Molenweg is autovrij, met ontheffing voor landbouwverkeer (zie ook figuur 5.2). Van de genoemde wegen is de Hoekse weg de belangrijkste als het gaat om de verkeersafwikkeling in oost-west richting. De andere wegen zijn daarvoor te smal, maar worden wel als sluiproute gebruikt.

Foto 5.2: Grindweg in het Oudeland van Strijen (Vlaamse weg).

In noord-zuid richting liggen door het Oudeland van Strijen ook een aantal wegen. Dit zijn de Groene weg, Voorweg, Vlaamse weg en Kreupeleweg. Alleen de Groene weg is geasfalteerd; de overige zijn grindwegen (zie foto 5.2).

Het Waterschap Hollandse Delta is verantwoordelijk voor het beheer van de wegen en bijbehorende bermen in het Oudeland van Strijen. Voor het beheer en onderhoud van de wegen gaat het Waterschap te werk conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (Unie van Waterschappen, 2006). Dit betekent dat maaiwerkzaamheden, die niet in het belang zijn van de verkeersveiligheid, buiten de broedperiode (15 maart - 15 juli) en in het kader van de Nb-wet voor 15 oktober worden uitgevoerd. Daarnaast worden in de periode 15 juli tot 15 oktober (indien nodig) gaten in de grindwegen gevuld. Indien er na 15

oktober gaten ontstaan in waterschapswegen, zal het waterschap deze in het kader van verkeersveiligheid in dezelfde periode herstellen.

5.1.9 Visserij

Beroepsvisserij en visstandonderzoek

In opdracht van Waterschap Hollandse Delta voert Van der Waal Binnenvisserij elk jaar een visstandonderzoek uit. Dit onderzoek vindt plaats op drie plaatsen⁷ aan de rand van het Oudeland van Strijen en duurt maximaal in totaal één dag. Als het nodig is, wordt ook brasem weggevangen. Dit neemt maximaal enkele dagen in beslag.

Waterschap Hollandse Delta is daarnaast verplicht om, in het kader van de KRW, visstandbemonsteringen uit te voeren in de KRW waterlichamen. Volgens de KRW moet voor elk watersysteem minimaal eens in de zes jaar een integrale beoordeling plaatsvinden. Om op trends en ontwikkelingen in te kunnen spelen, is meestal echter een hogere frequentie nodig. Visstandbemonsteringen van het waterschap vinden plaats vanaf het water.

Alle visstandonderzoeken in het Oudeland van Strijen vinden plaats buiten het zomerseizoen, omdat de kans op vissterfte in de zomermaanden het grootst is (mond. med. Waterschap Hollandse Delta).

Sportvisserij

Er zijn alleen visrechten of -vergunningen afgegeven langs de rand van het Oudeland van Strijen. In de kern van het gebied mag niet gevisd worden. Langs de rand van het Oudeland van Strijen zijn het hele jaar door twee visverenigingen actief:

- visvereniging Het Kleine Wiel heeft het recht in de watergangen grenzend aan de dijken rond het Oudeland (dus alleen wateren aan openbare wegen rondom het gebied);
- visvereniging Hoeksche Waard heeft visrecht vanaf gemaal Overwater (in de Keen ter hoogte van de Waleweg) tot aan de Kaai van Strijen, uitsluitend langs het wandelpad.

5.1.10 Milieuhandhaving

Circa één à twee keer per maand (jaarrond) vinden gebiedscontroles plaats vanuit helikopters door de milieuhandhavers van de provincie Zuid-Holland. Zij controleren op overtredingen van de Natuurbeschermingswet en van de Wet Milieubeheer. De helikopters vliegen op circa 200 m hoogte aan de rand van het Oudeland van Strijen. Als er aanleiding (tips van illegaliteiten/ calamiteiten) voor is, gaan zij wel boven het gebied vliegen en, indien nodig, lager vliegen om foto's te maken.

De milieupolitie vliegt circa drie keer per vier weken boven de regio Zuid-Holland Zuid. De milieupolitie controleert op alle ongeregeldeheden. Afhankelijk van de opdrachten (aanleidingen) vliegen zij wel of niet boven het Oudeland van Strijen. Tijdens de vluchten van de milieupolitie staat ook een grondploeg paraat. Als er aanleidingen zijn geeft de helikopterbestuurder aan de grondploeg opdracht om per auto naar een locatie te gaan voor nadere inspectie of er wordt contact opgenomen met de beheerder van Staatsbosbeheer

⁷ Monsterlocaties zijn de watergangen bij de kartbaan, langs de Waleweg en nabij het gemaal bij de Molenweg. Het betreft stukken van maximaal 300 m, die met de auto bereikbaar zijn.

voor nadere inspectie. De milieupolitie vliegt op minimaal 500 voet (150 m) en indien daar aanleiding voor is, vliegen zij lager.

5.2 Gebruik in de directe omgeving

Buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied (infrastructuur in het gebied is in de voorgaande paragraaf beschreven) zijn de volgende gebruiksvormen het meest van belang:

- landbouw;
- jacht, beheer en schadebestrijding;
- bebouwing en infrastructuur;
- verblijfsrecreatie;
- dagrecreatie.

Landbouw

Intensieve landbouw, zoals veeteelt, akkerbouw en de teelt van enkele extensievere glastuinbouwgewassen komt rondom de polder overal voor. Een enkele tuinder verbouwd op intensieve wijze zaad onder glas.

Jacht, beheer en schadebestrijding

Buiten het Oudeland van Strijen vinden jacht, beheer en schadebestrijding plaats. De minister van LNV heeft de jacht vastgesteld voor de onderstaande dieren en periodes.

Wilde eend	Van 15 augustus tot en met 31 januari
Haas	Van 15 oktober tot en met 31 december
Fazant (hen)	Van 15 oktober tot en met 31 december
Fazant (haan)	Van 15 oktober tot en met 31 januari
Houtduif	Van 15 oktober tot en met 31 januari
Konijn	Van 15 augustus tot en met 31 januari

Daarnaast wordt op basis van landelijke en provinciale vrijstellingen, ontheffingen en aanwijzingbesluiten schade bestreden.

Bebouwing en infrastructuur

Bebouwing en de daarbij horende infrastructuur komen van oudsher voor op en langs de dijken rondom het gebied.

Verblijfsrecreatie

Aan de noordkant van het gebied bevindt zich een zomerhuisjesterreintje, omgeven door hoog opgaand geboomte, in één van de twee buiten de begrenzing gehouden slurfjes langs de Ritselaarsdijk bij Zwanegat.

Dagrecreatie

Recreatieoord Binnenmaas beslaat een speeltuin, bootverhuur, openluchtzwembad en kinderboerderij. Hiervan is alleen de kinderboerderij jaarrond geopend; de overige attracties alleen in de (na)zomer. Het recreatieoord bevindt zich aan de noordzijde van de binnenmaas op ruim anderhalve kilometer afstand van het Oudeland van Strijen.

ONDERDEEL VISIE EN CONFRONTATIE

6 TOETSING BESTAAND GEBRUIK

In dit hoofdstuk vindt de toetsing plaats van het bestaande gebruik in en rondom het Oudeland van Strijen, zoals beschreven in hoofdstuk 5, aan de randvoorwaarden voor het (blijven) halen van de instandhoudingsdoelstellingen. Eerst worden de belangrijkste randvoorwaarden van de Natura 2000-waarden beschreven (6.1). Vervolgens wordt aangegeven welke positieve en negatieve relaties er bestaan tussen het bestaande gebruik en de randvoorwaarden (6.2) en wordt het bestaand gebruik getoetst (6.3). Tenslotte wordt in paragraaf 6.4 ingegaan op het afwegingskader vergunningverlening voor eventuele toekomstige ontwikkelingen.

6.1 Randvoorwaarden instandhoudingsdoelstellingen

In hoofdstuk 4 is ingegaan op het gebruik van het Oudeland van Strijen door de overwinterende ganzen en smienten. Hieronder wordt ingegaan op de vijf randvoorwaarden die de vier Natura 2000-waarden aan hun leefgebied stellen. Aan deze randvoorwaarden moet worden (blijven) voldaan om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken/ behouden.

Openheid

De meeste ganzensoorten geven de voorkeur aan weidse vlakten zonder enige verticale structuur, oftewel openheid van het landschap. Deze openheid biedt de ganzen het nodige zicht op eventuele predatoren.

Reliëf

Zoals ook uit figuur 4.2 blijkt, foerageren dwergganzen voornamelijk in een strook van circa 250 m vanaf de Dwarze Vliet. Het hier aanwezige reliëf in het grasland biedt de ganzen de gewenste dekking. Behoud van deze hobbelige graslanden is van belang voor dwergganzen.

Plas-drassituaties

Overwinterende ganzen en smienten hebben een voorkeur voor nat (plas-dras) grasland als foerageergebied, omdat hun drink- en voedselvoorziening er bij elkaar komen. Dit habitat is te vinden in de lage delen van het Oudeland. Behoud van deze natte graslanden is van belang voor de Natura 2000-waarden.

Rust

Het is belangrijk om verstoring van overwinterende ganzen en smienten in de winterperiode (15 oktober tot 1 mei) te voorkomen. Regelmatige verstoring kost veel energie en kan in ernstige gevallen betekenen dat een vogel de trek terug naar het broedgebied niet kan volbrengen.

De dwergganzen verschuilen zich in de plooiën van het terrein. Van smienten is bekend dat deze vluchten (wegvliegen) indien ze binnen een straal van ongeveer 100 meter benaderd worden. Verstoringseffecten op kolganzen zijn gemeten bij wegen op 80-600 meter en bij bebouwing op 100-600 meter (ministerie LNV, 2008). Kolganzen kunnen zelfs al opvliegen bij benadering door wandelaars op een afstand van meer dan 1000 meter (Krijgsveld *et al.*, 2004). De precieze afstand hangt af van de omstandigheden ter plaatse (ministerie LNV, 2008). Ook vliegtuigen en helikopters kunnen een versturende werking hebben. Binnen

vlieghoogtes van 140-3100 meter zijn reacties van foeragerende en rustende ganzen waargenomen. Gedragsveranderingen (dikwijls opvliegen) deden zich voor bij vlieghoogtes van 150-450 meter (Krijgsveld *et al.*, 2004). Brandganzen vluchten al wanneer sportvliegtuigen onder deze vlieghoogtes binnen een afstand van 1600 meter worden waargenomen (Krijgsveld *et al.*, 2004).

Als grenswaarde voor de toetsing van bestaand gebruik is een vlieghoogte van 450 meter aangehouden, de ondergrens waarop ganzen en smienten in het algemeen gedragsveranderingen vertonen.

Volgens het Beleidsplan Uitvoering Flora- en faunawet (paragraaf 2.2.1) is in de provincie Zuid-Holland als verblijfsperiode voor overwinterende ganzen en smienten de periode 1 oktober tot 1 mei bepaald. De Natura 2000-waarden in het Oudeland van Strijen arriveren echter later dan 1 oktober (zie paragraaf 4.2). Gezien de situatie in het Oudeland van Strijen, is er voor gekozen 15 oktober als aanvangsdatum van de winterperiode te hanteren. Voor het Oudeland van Strijen wordt hiermee gemotiveerd afgeweken van de beleidsregel uit het Beleidsplan Uitvoering Flora- en faunawet.

Voedselkwantiteit en -kwaliteit

Een andere randvoorwaarde is de beschikbaarheid van voldoende preferent voedsel. Vooral de kwaliteit van het grasland en de voedingswaarde van het gras is hierbij belangrijk. Ganzen en smienten prefereren mals eiwitrijk gras, dat goed verteerbaar is en voldoende voedingsstoffen levert om de koude te overleven en hun op de trek naar de broedgebieden voor te bereiden. Dit gras vinden ze dikwijls op de agrarische cultuurgraslanden. Ook eten de dieren oogstresten op de akkers (bieten, graan etc.). Voor het behoud van de huidige aantallen ganzen en smienten is het essentieel dat de actuele voedselbeschikbaarheid behouden blijft. De huidige arealen grasland (± 950 ha.) en akker (± 530 ha.) dienen dan ook behouden te blijven.

6.2 Bestaand gebruik in relatie tot instandhoudingsdoelstellingen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de relatie tussen bestaande functies en gebruiksvormen enerzijds en de randvoorwaarden voor de instandhoudingsdoelstellingen anderzijds. Bestaand gebruik in en rondom het Oudeland van Strijen worden tegelijkertijd besproken, omdat het merendeel van de gebruiksvormen rondom het gebied ook in het gebied plaatsvinden. Bovendien zijn de effecten in het gebied (overwegend) beperkt en daarmee de externe werking van gebruik buiten het gebied zeer beperkt. In tabel 6.2 wordt een samenvatting gegeven van de relaties van het bestaande gebruik en beheer op de randvoorwaarden van de Natura 2000-waarden, gespecificeerd naar de situatie in het Oudeland van Strijen.

6.2.1 Landbouw en agrarisch beheer (niet-reservaatdeel)

Het huidige agrarisch gebruik zorgt voor een ruim aanbod van preferent voedsel voor de overwinterende ganzen en smienten: eiwitrijk gras, graan(resten), nog niet gerooide suikerbieten en oogstresten. Ook draagt het bij aan de gewenste openheid. Daar staat tegenover dat door het agrarisch gebruik ook sprake is van enige verontrusting en daarmee conflicterend met de randvoorwaarde rust. Beperkt chemische onkruidbestrijding leidt niet tot

negatieve effecten op de Natura 2000-waarden, want extensivering van graslandpercelen is nadelig voor de draagkracht als voedselbron.

Per saldo is het huidige agrarische gebruik positief voor het halen van de Natura 2000-doelen. Er zijn geen knelpunten die het halen van de Natura 2000-doelen in de weg staan. Door de aanwijzing van het Oudeland van Strijen als foerageergebied wordt aan de agrariërs de mogelijkheid geboden om een SAN-overeenkomst af te sluiten voor actief beheer voor opvang van overwinterende ganzen en smienten. Dit kan voor de toekomst leiden tot nog beter op de overwinterende ganzen en smienten afgestemd beheer.

6.2.2 Natuurbeheer (reservaatdeel)

Het huidige natuurbeheer is gericht op het behalen van de Natura 2000-doelen en de PEHS-doelen. In de praktijk gaat dat goed samen. Het beheer is gericht op het waarborgen van de voedselkwaliteit en rust voor de overwinterende ganzen en smienten. Mede vanwege de PEHS-doelen is het voedselaanbod minder eiwitrijk dan in het agrarisch beheerde deel van het gebied. Daarnaast is het beheer gericht op behoud van reliëf en ontwikkeling van plas-drassituaties. Successie van de (riet)moeraszone langs de Keen wordt tegengegaan ten behoeve van het behoud van de openheid van het gebied.

Het huidige natuurbeheer is positief voor het halen van de Natura 2000-doelen. Er zijn geen knelpunten die het halen van de Natura 2000-doelen in de weg staan.

De huidige monitoringactiviteiten zijn noodzakelijk om te meten of de beheerinspanningen voldoende resultaat hebben en negatieve effecten op de Natura 2000-doelen niet optreden.

6.2.3 Uitvoering beheer en schadebestrijding

Schadebestrijding in het Oudeland van Strijen vindt plaats conform het Beleidskader Faunabeheer. Schadebestrijding vindt dus alleen plaats na 12.00 uur, en er wordt een afstand van ten minste 500 meter tot de foeragerende ganzen en smienten in acht genomen. In de ontheffingbesluiten is dit ook als voorwaarde opgenomen. Door deze werkwijze kan significante verstoring op de Natura 2000 waarden uitgesloten worden.

Buiten het Natura 2000-gebied vindt jacht en schadebestrijding plaats. Dit zal geen versturende effecten hebben op de soorten die zich binnen het Natura 2000-gebied bevinden. Het Oudeland van Strijen wordt door dijken omzoomd, waardoor externe effecten als gevolg van jacht en beheer het gebied slecht zullen indringen.

Muskusrattenbestrijding is nodig vanuit het oogpunt van veiligheid van de waterkeringen. De noodzakelijke betreding bij controles en bestrijding in de winterperiode (zie paragraaf 5.1.3) conflicteert beperkt met de randvoorwaarde rust. De verstoring is door de gehanteerde aanpak (controle wordt te voet uitgevoerd, er wordt gebruik gemaakt van klemmen en bijvangsten van watervogels worden zoveel mogelijk beperkt door stokjes voor de klemmen) beperkt. De eventuele negatieve effecten zijn zeker niet significant, gezien de Natura 2000-doelen worden gehaald.

Ook bestrijding van de Bruine rat is nodig vanuit het oogpunt van veiligheid. Door de lokale en zeer beperkte omvang (enkele onregelmatige bezoeken van één bestrijder aan gemalen, stuwen en bietenplaten) waarin de bestrijding plaatsvindt, is de mogelijke verstoring van

overwinterende ganzen en smienten verwaarloosbaar. Vogels kunnen niet in de lokdozen terechtkomen.

6.2.4 Recreatie

In de huidige situatie is sprake van verschillende vormen van recreatie. Alle recreatievormen veroorzaken een bepaalde mate van verstoring. Er is sprake van extensieve recreatie die voor weinig verstoring zorgt en intensievere vormen van recreatie (gebruik kartbaan en sportvliegtuigen) waar meer verstoring van uit gaat. De optelsom van de verstoring die uitgaat van de recreatieve activiteiten in (de nabijheid van) het Oudeland van Strijen is niet significant, omdat de aanwezige verstoring het halen van de Natura 2000-doelen niet in de weg staat.

Extensieve recreatie

Verstoring van overwinterende ganzen en smienten door natuurrecreanten (vogel- en ganzenexcursies, individuele vogelaars), joggers, wandelaars en fietsers in het gebied is marginaal. In het gebied (loslopende) honden kunnen echter wel voor veel verstoring zorgen.

In de huidige situatie zijn vaak loslopende honden langs de Bovenweg aanwezig. Dit is toegestaan. Loslopende honden vormen vooral een verstorende factor indien ze zich meer nabij kerngebieden van de Natura 2000-waarden bevinden, bijvoorbeeld op de Molenweg nabij de dwergganzen (zie figuur 4.2). Op de officiële wandelpaden in het gebied (pad naar de vogelkijkhut, pad langs de Keen (foto 6.1) en op de percelen van Staatsbosbeheer zijn honden verboden (zie ook paragraaf 5.1.4).

Door recreatie is sprake van enige verstoring. Vanwege het extensieve karakter van de recreatie, de zonering door de wegenstructuur in het gebied en de omvang van het gebied staat bovenstaande recreatie het halen van de Natura 2000-doelen niet in de weg.

Kartbaan

De kartbaan ligt midden in het gebied, waardoor het afbreuk doet aan de gewenste openheid.

In het kader van het herziene bestemmingsplan 'Polder Oudeland van Strijen' is in 2006 een verstorings- en verslechteringstoets uitgevoerd. In het objectieve onderzoek van Hoogenstein (2006) is geconstateerd dat de aanwezigheid en het gebruik van de kartbaan niet tot significante negatieve effecten op de Natura 2000-waarden leiden.

Door de voorschriften in de vigerende milieuvergunning zijn verstorende effecten op de Natura 2000-doelen beperkt. Daarnaast treden de verstorende effecten slechts in een beperkt deel van de kwetsbare winterperiode (15 oktober - 1 mei) op door het gebruik van de kartbaan; wedstrijden zijn het meest verstorend vanwege de aanwezigheid van publiek. Echter vinden wedstrijden niet in de periode november tot en met februari plaats. In die periode vinden alleen trainingen plaats. Bovendien worden de meeste auto's op het terrein van de kartbaan geparkeerd en is er nauwelijks sprake van voorbij wandelende mensen. Alleen bij een maximaal aantal toeschouwers staan mogelijk in totaal 40 auto's buiten het terrein (op loopafstand) van de kartbaan geparkeerd.

De verstorende effecten zijn zeker niet significant in het licht van de Natura 2000-doelen.

Sportvliegtuigjes

In de weekenden en tijdens helder weer is vaak sprake van langdurige aanwezigheid van laagvliegende particuliere sportvliegtuigjes. De minimale vlieghoogte van sportvliegtuigjes (500 voet = 150 m) valt binnen de verstoringsevoelige contour (in driedimensionale zin, zowel geografische breedte als hoogte) van overwinterende ganzen en smienten (450 m). In de winterperiode (15 oktober tot 1 mei) leiden deze laagvliegende sportvliegtuigjes daarom tot verstoring van de aanwezige overwinterende ganzen en smienten, maar de verstoring is niet significant aangezien de Natura 2000-doelen in de huidige situatie worden gehaald.

6.2.5 (Beheer) buisleidingenstraat

Regulier onderhoud

Inspectievluchten met helikopters vinden het hele jaar door plaats op een minimale hoogte van 150 meter. De buisleidingenstraat ligt echter tegen de rand van het Natura 2000-gebied aan. De afstand van de buisleidingenstraat tot de ganzen en smienten, gebaseerd op de dichtstbijzijnde waarnemingen van dwergganzen (zoals weergegeven in figuur 4.2), bedraagt zo'n 250 meter. In de winterperiode (15 oktober tot 1 mei) vliegen de helikopters binnen de verstoringcontour van de aanwezige ganzen en smienten, maar de verstoring is niet significant in het licht van de Natura 2000-doelen.

Werkzaamheden in het kader van regulier onderhoud aan de voorzieningen in de buisleidingenstraat worden uitgevoerd conform bepalingen uit een gedragscode in het kader van de Flora en faunawet (nog niet vastgesteld door de minister van LNV). Dit betekent dat de werkzaamheden buiten de periode 15 oktober tot 1 mei plaatsvinden en er daarom geen negatief effect op Natura 2000-waarden optreedt.

Aanleg nieuwe leidingen

De buisleidingenstraat is bestemd voor het leggen van leidingen. Tijdens een leidingenproject kunnen versturende effecten optreden, maar het leggen van leidingen in het verleden heeft het halen van de Natura 2000-doelen in de huidige situatie niet in de weg gestaan. Voor dwerggans, brandgans en smient geldt dat in de jaren waarin in het najaar en/of de winterperiode leidingenprojecten (2006 en 2007) werden uitgevoerd het aantal waarnemingen in het Oudeland van Strijen boven de instandhoudingsdoelstelling lag. Bovendien lijken de meeste soorten in de periode 1999-2008 een positieve aantalsontwikkeling te laten zien. Alleen het aantal kolganzen lag in één jaar (2007) onder de instandhoudingsdoelstelling, echter wordt de instandhoudingsdoelstelling in de huidige situatie nog steeds behaald. De leidingenprojecten worden in de komende beheerplanperiode in vergelijkbare intensiteit als in de periode 1999-2008 voortgezet. De versturende effecten als gevolg van de leidingenprojecten in deze beheerplanperiode zullen, op basis van de gegevens uit het verleden en de aantalsontwikkelingen, naar verwachting niet significant zijn in het licht van de Natura 2000-doelen.

Calamiteiten en ongewone voorvallen

Wanneer tijdens inspectievluchten onrechtmatige activiteiten (zoals illegale graafwerkzaamheden) of ongewone voorvallen (zoals lekkende leidingen) worden waargenomen wordt de helikopter meteen aan de grond gezet en wordt dan dus tijdelijk lager gevlogen dan 150 meter.

Werkzaamheden als gevolg van calamiteiten vinden op onregelmatige basis plaats en kunnen in elke periode van het jaar nodig zijn. Indien een calamiteit, en als gevolg daarvan de nodige werkzaamheden, in de winterperiode plaatsvinden, is er sprake van verstoring van (individuele van) soorten. Omdat calamiteiten weinig voorkomen en de buisleidingenstraat langs de rand van het Natura 2000-gebied loopt staan de werkzaamheden het halen van de Natura 2000-doelen niet in de weg. Daarbij komt dat de gevolgen van calamiteiten dermate groot kunnen zijn dat sprake is van bedreiging van de volksgezondheid en/ of openbare veiligheid. Hiermee is dus sprake van een bij wet genoemd groot maatschappelijk belang.

6.2.6 (Beheer) hoogspanningstracé

Het hoogspanningstracé door het Oudeland van Strijen conflicteert ogenschijnlijk met de gewenste openheid zonder verticale objecten. Toch komen de ganzen ook (vooral; zie ook figuur 4.2) rond het hoogspanningstracé voor. De openheid van het landschap is voor ganzen vooral van belang om goed zicht op mogelijke predatoren te houden. Mogelijk biedt de open structuur van de masten dit zicht voldoende en zijn de masten dus geen versturende elementen. De aanwezigheid van het hoogspanningstracé heeft in elk geval geen sterk negatieve effecten op de Natura 2000-waarden.

De jaarlijkse schouw en 5-jaarlijkse beheer- en onderhoudswerkzaamheden zijn nodig vanuit het oogpunt van veiligheid. De kans dat verstoring van ganzen en smienten als gevolg van de kortdurende aanwezigheid van enkele onderhoudsmedewerkers in het najaar/ winterperiode langs de openbare weg optreedt is verwaarloosbaar klein. Dit mede gezien de al aanwezige verstoring als gevolg van regulier verkeer op de Molenweg. Indien zich calamiteiten aan het hoogspanningstracé in de winterperiode voordoen, leiden de daaruit voortkomende (langdurigere) werkzaamheden (als daar meer/ zwaarder materieel bij nodig is) mogelijk tot verstoring van de overwinterende ganzen en smienten.

6.2.7 (Beheer) watergangen

Het maai- en schoningsbeheer van de watergangen is gunstig voor het instandhouden van het oppervlak open water en de openheid van het gebied. In het reservaatgebied worden effecten op Natura 2000-waarden als gevolg van verstoring zoveel mogelijk voorkomen, doordat de werkzaamheden gefaseerd plaatsvinden en voor het overgrote deel buiten de periode waarin de overwinterende ganzen en smienten in het gebied aanwezig zijn. De jaarlijkse schouw betreft maximaal één dag per jaar en vindt plaats na 15 oktober vanaf de openbare weg. Procedureel is het niet mogelijk de schouw voor 15 oktober plaats te laten vinden.

In het niet-reservaatdeel worden effecten op Natura 2000-waarden als gevolg van verstoring zoveel mogelijk voorkomen, door de werkzaamheden zoveel mogelijk buiten de periode waarin de overwinterende ganzen en smienten in het gebied aanwezig zijn uit te voeren. Vanwege landbouweconomisch belang is het niet realiseerbaar mogelijke effecten als gevolg van verstoring nog verder te voorkomen.

De voorgenomen verdrogingsbestrijding op de percelen van Staatsbosbeheer draagt positief bij aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. De hiermee te creëren plasdrassituaties zijn in het bijzonder positief voor smienten (zie ook kernopgave in paragraaf 4.1 en randvoorwaarden in paragraaf 6.1).

6.2.8 (Beheer) wegen

De wegendichtheid in het Oudeland van Strijen is vrij gering. Onderhoud en beheer van de wegen en wegbermen wordt in de zomerperiode (maar na de broedperiode) uitgevoerd. Werkzaamheden in het kader van regulier onderhoud worden uitgevoerd conform bepalingen uit een Gedragscode Flora en faunawet voor waterschappen (Unie van Waterschappen, 2006). Dit betekent dat de werkzaamheden buiten de periode 15 oktober tot 1 mei plaatsvinden en er daarom geen negatief effect op Natura 2000-waarden optreedt. Indien er incidentele herstelwerkzaamheden noodzakelijk zijn, worden deze in het kader van veiligheid wel gedurende de winterperiode uitgevoerd.

6.2.9 Visserij

Visstandonderzoek

Visstandonderzoek in het kader van de KRW is in de zomerperiode is niet mogelijk, omdat in deze periode de kans op vissterfte het grootst is. Aard en omvang van het onderzoek is echter zeer beperkt; gedurende de gehele winterperiode wordt slechts op drie plaatsen gedurende één tot enkele dagen gevestigd. De verstoring is dan ook marginaal.

Sportvisserij

Sportvissen vindt alleen langs de randen van het gebied plaats. Dit leidt niet tot verstoring van ganzen en smienten in het gebied. Sportvisserij heeft in de huidige situatie geen effect op de instandhoudingsdoelstellingen.

6.2.10 Milieuhandhaving

Circa één à twee keer per maand (jaarrond) vinden gebiedscontroles plaats vanuit helikopters door de milieuhandhavers van de provincie. De helikopters vliegen hierbij op circa 200 m hoogte aan de rand van het Oudeland van Strijen. Als er aanleiding (tips van illegaliteiten/ calamiteiten) voor is, gaan zij wel boven het gebied vliegen en, indien nodig, lager vliegen om foto's te maken. De helikopters bevinden zich in beide gevallen binnen de verstoringscontour. Mitigatie is niet mogelijk.

De milieupolitie vliegt circa drie keer per vier weken boven de regio Zuid-Holland Zuid. De milieupolitie controleert op alles. Afhankelijk van de opdrachten (aanleidingen) vliegen zij wel of niet boven het Oudeland van Strijen. Tijdens de vluchten van de milieupolitie staat ook een grondploeg paraat. Als er aanleidingen zijn geeft de helikopterbestuurder aan de grondploeg opdracht om per auto naar een locatie te gaan voor nadere inspectie of er wordt contact opgenomen met de beheerder van Staatsbosbeheer voor nadere inspectie. De milieupolitie vliegt op minimaal 500 voet (150 m) en indien daar aanleiding voor is, vliegen zij lager. Mitigatie is niet mogelijk.

6.2.11 Samenvatting bestaand gebruik en randvoorwaarden instandhoudingsdoelstellingen in het Oudeland van Strijen

In tabel 6.2 is voor het Oudeland van Strijen een overzicht van de relaties tussen de bestaande gebruiken en de randvoorwaarden van de Natura 2000-waarden in het gebied gegeven. Landbouw en natuurbeheer hebben vooral een positief effect op de randvoorwaarden. Geen van de gebruiken leiden tot aantasting of verslechtering van het leefgebied en/ of significante verstoring van de soorten. Alleen voor werkzaamheden als

gevolg van calamiteiten in de buisleidingenstraat is een significante verstoring niet op voorhand uit te sluiten. Dit is afhankelijk van de aard van de calamiteit.

Tabel 6.2. Overzicht van de belangrijkste praktische relaties in het Oudeland van Strijen tussen bestaande gebruiksvormen enerzijds en de belangrijkste randvoorwaarden voor de instandhoudingsdoelstellingen anderzijds.

- = functie/beheer/gebruik heeft een positief effect op de randvoorwaarde.
 = functie/beheer/gebruik leidt mogelijk tot een verwaarloosbare aantasting van de randvoorwaarden reliëf, plas-drassituaties, openheid en/ of voedselkwantiteit- en kwaliteit en/ of een beperkt effect (niet-significant) op de randvoorwaarde rust.
 = functie/beheer/gebruik leidt mogelijk tot aantasting van de randvoorwaarden reliëf, plas-drassituaties, openheid of voedselkwantiteit- en kwaliteit en/ of een significante aantasting van de randvoorwaarde rust.

Bestaand gebruik	In het gebied	In de directe omgeving	Reliëf	Plas-drassituaties	Rust (15 okt. - 1 mei)	Openheid	Voedselkwantiteit- en kwaliteit
Landbouw / agrarisch beheer	✓	✓					
Natuur / natuurbeheer	✓						
Uitvoering schadebestrijding Flora- en faunawet	✓	✓					
<i>Beheer overzomerende ganzen</i>	✓						
<i>Regulier schadebeheer</i>	✓	✓					
<i>Bestrijding muskusratten en bruine ratten</i>	✓						
Recreatie							
<i>Extensieve recreatie</i>	✓	✓					
<i>Kartbaan</i>	✓						
<i>Sportvliegtuigjes (<450 m)</i>	✓	✓					
(Beheer) buisleidingenstraat							
<i>Inspectievluchten</i>	✓						
<i>Regulier onderhoud leidingen</i>	✓						
<i>Werkzaamheden a.g.v. calamiteiten</i>	✓						
(Beheer) hoogspanningstracé	✓						
(Beheer) watergangen	✓						
<i>Groot en jaarlijks onderhoud</i>	✓						
<i>Verdrogingsbestrijding</i>	✓						
(Beheer) wegen	✓	✓					
Visserij							
<i>Visstandonderzoek</i>	✓						
<i>Sportvisserij</i>	✓						
Milieuhandhaving							
<i>Milieuvluchten</i>	✓	✓					
<i>Gebiedscontroles vanaf land of water</i>	✓						

6.3 Toetsing bestaand gebruik

6.3.1 Methodiek

Bestaand gebruik is te definiëren als 'die activiteiten die reeds plaats vonden toen in oktober 2005 de Natuurbeschermingswet 1998 werd vastgesteld en sindsdien niet (wezenlijk) zijn gewijzigd'.

Door het Ministerie van LNV (Steunpunt Natura 2000 i.s.m. Arcadis, 2008) zijn sectornotities (o.a. voor natuur, landbouw en recreatie) opgesteld waarin bestaande gebruiksvormen worden beoordeeld. De sectornotities geven op generiek niveau en op hoofdlijnen zicht op hoe bestaande activiteiten behandeld gaan worden in de beheerplannen. De sectornotities hebben geen juridische status, maar zijn bedoeld als hulpmiddel bij het opstellen van beheerplannen en het sneller kunnen bieden van enige duidelijkheid aan de sectoren.

Op basis van de informatie uit de sectornotities is een indeling van bestaand gebruik over vier categorieën gemaakt. Deze indeling is gedetailleerd en aangepast (o.a. op de wetwijziging van 1 februari 2009 van artikel 19d lid 1 van de Natuurbeschermingswet 1998⁸). De uitgangspunten en voorwaarden voor de indeling van activiteiten in één of meerdere categorieën is hieronder beschreven.

1) Vrijgesteld van vergunningplicht in het kader van de Nb-wet 1998; in beginsel toegestaan uitgaande van omvang en voorwaarden bij vaststellen van dit beheerplan

Dit zijn bestaande gebruiksvormen waarvan vast staat dat ze niet leiden tot een verslechtering van het leefgebied en/ of significante verstoring van de instandhoudingsdoelstelling. Daarnaast vallen ook bestaande gebruiksvormen in deze categorie, wanneer sprake is van:

- een groot maatschappelijk belang (bijvoorbeeld veiligheid) én
- een geringe verslechtering van het leefgebied en/ of niet-significante verstoring van de instandhoudingsdoelstellingen.

2) Vrijgesteld van vergunningenplicht in het kader van de Nb-wet 1998; in beginsel toegestaan onder voorwaarden die zijn vastgesteld in dit beheerplan

Dit zijn bestaande gebruiksvormen, die kunnen leiden tot een verslechtering van het leefgebied en/ of significante verstoring van de instandhoudingsdoelstelling en waaraan algemene aanpassende voorwaarden kunnen worden verbonden, waardoor deze gebruiksvormen niet structureel inwerken op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. Dergelijke voorwaarden kunnen zijn tijdelijkheid van de activiteiten, ruimtelijke zonering, seizoensperiode en vermindering van de intensiteit van de activiteiten.

3) Niet vrijgesteld van vergunningplicht in het kader van de Nb-wet 1998; van geval tot geval wordt bekeken of de activiteit is toegestaan en, zo ja, of er een vergunning nodig is

⁸ Bij de wetwijziging van 1 februari 2009 is in artikel 19d lid 1 van de Natuurbeschermingswet onderscheidt gemaakt in projecten of andere handelingen die kunnen leiden tot:

- a) een verslechtering van habitats en/ of habitats (red. leefgebied) van soorten; én
- b) een **significante** verstoring van soorten .

Dit zijn bestaande gebruiksvormen, die kunnen leiden tot een verslechtering van het leefgebied en/ of significante verstoring van de instandhoudingsdoelstelling. Voor deze vormen van bestaand gebruik moet een passende beoordeling worden opgesteld.

Daarnaast worden bestaande gebruiksvormen in eerste instantie ook in deze categorie geplaatst, wanneer de effecten ervan op de Natura 2000-waarden onvoldoende bekend zijn. Dit volgt uit het voorzorgsbeginsel: als niet bekend is welk effect een gebruiksvorm heeft, dan moet deze eerst getoetst worden. Door nader onderzoek kan de gebruiksvorm toch mogelijk (onder voorwaarden) in het beheerplan opgenomen worden.

Zoals reeds in paragraaf 2.2.3 is het gebruik van de militaire laagvliegroute in deze categorie geplaatst.

4) Niet toegestaan

Dit zijn bestaande gebruiksvormen, die ongewenste negatieve effecten hebben en/of überhaupt niet gewenst en/of verboden zijn.

6.3.2 Toetsing bestaand gebruik

In tabel 6.3 staan de resultaten van de toetsing van het bestaande gebruik aan de instandhoudingsdoelstellingen, inclusief een korte toelichting.

Uit de toetsing van het bestaand gebruik kan geconcludeerd worden dat de belangrijkste vormen van gebruik (landbouw, natuur) per saldo een positief effect hebben op de Natura 2000-waarden. Daarnaast heeft een aantal gebruiksvormen een klein negatief (niet-significant) verstrend effect.

Belangrijk aspect bij de toetsing van het bestaand gebruik is dat de effecten niet alleen afzonderlijk, maar ook in cumulatie met elkaar beschouwd moeten worden. Het kan namelijk zo zijn dat alle (zeer) beperkte effecten gezamenlijk (in cumulatie) significante gevolgen voor de Natura 2000-waarden hebben. Aangezien de instandhoudingsdoelstellingen (ruim) worden gehaald (zie hoofdstuk 4), blijkt echter wel dat de draagkracht van het gebied voldoende is om de negatieve effecten - afzonderlijk en in cumulatie met elkaar - op te vangen.

Conclusie

Het bestaande gebruik en de aantallen vogels zijn constant en de trend in de natuurwaarden is positief danwel stabiel.

Bij voortzetting van het bestaande gebruik in de huidige vormen en intensiteiten en op de huidige locaties, kunnen significant negatieve effecten op de beschermde natuurdoelen worden uitgesloten. Wanneer uit monitoring van de natuurwaarden blijkt, dat door wijzigingen in handelingen en projecten, significant negatieve effecten op de natuurdoelen niet meer kunnen worden uitgesloten, heeft het bevoegde gezag een aanschrijvingsbevoegdheid.

Tabel 6.3. Toetsing bestaand gebruik aan de instandhoudingsdoelstellingen (IHD). De methodiek is gebaseerd op de Sectornotities (Steunpunt Natura 2000 i.s.m. Arcadis, 2008). In paragraaf 6.4.1 staat een toelichting van de verschillende categorienummers, die in de kolom Cat. worden genoemd.

	Cat.	Toelichting / motivering
Landbouw / agrarisch beheer	1	Per saldo positief effect op IHD in huidige situatie.
Natuur / natuurbeheer	1	Per saldo positief effect op IHD in huidige situatie.
Uitvoering schadebestrijding Flora- en faunawet	1	Geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
Recreatie		
<i>Extensieve recreatie</i>	1	Geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
<i>Kartbaan</i>	1	Geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
<i>Sportvliegtuigjes</i>	1	Geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
(Beheer) Buisleidingenstraat		
<i>Inspectievluchten</i>	1	Geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie
<i>Regulier onderhoud</i>	1	Geen verslechtering van leefgebied van IHD en geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
<i>Werkzaamheden a.g.v. calamiteiten</i>	1	Er kan verstoring en tijdelijke verslechtering van het leefgebied optreden. Activiteit is van groot maatschappelijk belang.
(Beheer) hoogspanningstracé	1	Geen verslechtering van leefgebied van IHD en geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
(Beheer) watergangen		
<i>Groot en jaarlijks onderhoud</i>	1	Geen verslechtering van leefgebied van IHD en geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
<i>Peilbeheer</i>	1	Positief effect op IHD door versterking randvoorwaarde plas-drassituaties.
(Beheer) wegen	1	Geen verslechtering van leefgebied van IHD en geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
Visserij		
<i>Visstandonderzoek</i>	1	Geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
<i>Sportvisserij</i>	1	Geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
Milieuhandhaving		
<i>Milieuvluchten</i>	1	Geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
<i>Gebiedscontroles vanaf land of water</i>	1	Geen significant verstorend effect op IHD in huidige situatie.
Gebruik militaire laagvliegroute (<450 m)	3	Vergunningplichtig doordat onvoldoende gegevens over vliegbewegingen voor een toetsing bekend zijn (bevoegd gezag in deze is niet provincie Zuid-Holland, maar ministerie van LNV)

6.4 Afwegingskader vergunningverlening toekomstige ontwikkelingen

Naast de toetsing van het bestaande gebruik in en rondom het Oudeland van Strijen is het ook van belang inzicht te geven in hoe toekomstige activiteiten getoetst zullen worden.

In het algemeen geldt de regel dat alle projecten of andere handelingen die leiden tot een verslechtering van het leefgebied en/ of significante verstoring van de overwinterende brandganzen, kolganzen, dwergganzen of smienten, alleen kunnen plaatsvinden met een geldige vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998. In paragraaf 6.1 zijn de randvoorwaarden voor het halen van deze doelen beschreven. Activiteiten die (potentieel) strijdig zijn met die randvoorwaarden moeten getoetst worden. Hieronder wordt van een aantal voorbeelden van vergunningplichtige activiteiten (niet limitatieve lijst) aangegeven op welke randvoorwaarden deze mogelijk effect hebben.

Voorbeelden van vergunningplichtige projecten of andere handelingen	Activiteit kan leiden tot		(Potentieel) strijdig met randvoorwaarde
	Verslechtering van het leefgebied van instandhoudings-doelstellingen	Significante verstoring van instandhoudings-doelstellingen	
(Aanleg) nieuwe bebouwing buiten bestaande bouwvlakken	X	X	Openheid, rust
Aanplant opgaande begroeiing, niet erfbeplanting	X		Openheid
Egaliseren van 'hobbelig' grasland*	X		Reliëf
Peilverlagingen (alleen graslanden)	X		Plas-drassituaties
Grondaanvullingen (alleen graslanden)**	X		Plas-drassituaties
Uitbreiding recreatiemogelijkheden (aanleg wandelpaden)		X	Rust
Intensivering bestaande recreatie (intensivering gebruik kartbaan in de periode 15 oktober tot 1 mei)		X	Rust
Herontwikkeling van het zomerhuisjesterrein	X	X	Openheid, rust
Omzetten van grasland naar akkerland (afgezien van wisselbouw)	X		Voedselkwantiteit en -kwaliteit
Exploitatie van aardgas	X	X	Openheid, rust
etc.			

*) dit hobbelig grasland ligt alleen in het reservaatgebied van Staatsbosbeheer.

**) hieronder valt niet het ongeveer jaarlijks opvullen en uitvlakken van de in het kader van ruilverkaveling in het verleden gedempte greppels in het niet-reservaatgebied.

Het afwegingskader bij vergunningverlening richt zich expliciet op mogelijke aantasting van de randvoorwaarden en de consequenties daarvan voor de instandhoudingsdoelstellingen. Hierbij wordt gekeken naar zowel tijdelijke (tijdens uitvoering) als permanente effecten. Tijdelijke effecten zijn relatief eenvoudig te voorkomen door werkzaamheden buiten de winterperiode (15 oktober tot 1 mei) uit te voeren; een vergunning in het kader van de Nb-wet 1998 is dan niet noodzakelijk. Uiteraard dient wel blijvend met andere wet- en regelgeving (zoals de Flora- en faunawet) rekening te worden gehouden.

Voor gebruik van toekomstige ontheffingen, aanwijzingen en vrijstellingen (in het kader van de flora- en faunawet) in de winterperiode geldt dat geen Natuurbeschermingswetvergunning

nodig is wanneer significante verstoring wordt voorkomen door de volgende voorwaarden in acht te nemen:

1. Beheer en schadebestrijding vindt alleen plaats na 12.00 uur.
2. Beheer en schadebestrijding vindt alleen plaats op een afstand van ten minste 500 meter tot de foeragerende ganzen en smienten.

Voor meer informatie over de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 kan contact worden opgenomen met de afdeling vergunningen van de provincie Zuid-Holland

<i>Bezoekadres</i>	Zuid-Hollandplein 1 2596 AW Den Haag
<i>Postadres</i>	Postbus 90602 2509 LP Den Haag
<i>Telefoon</i>	070 441 66 11
<i>e-mailadres</i>	zuidholland@pzh.nl
<i>Website</i>	www.pzh.nl

7 DOELREALISATIE, TOEZICHT EN HANDHAVING

In de vorige hoofdstukken is geconcludeerd dat het huidige gebruik het bereiken van de Natura 2000-doelen niet in de weg staat. In paragraaf 7.1 wordt hier nog kort op ingegaan. In paragraaf 7.2 staat het toezicht- en handhavingsbeleid in het Oudeland van Strijen.

7.1 Doelrealisatie

Natura 2000

De instandhoudingsdoelen in het Oudeland van Strijen betreffen alle behoudsdoelen. Doelrealisatie van deze maatregelen betreft louter het behouden van de actuele aantallen en specifieke leefgebiedeisen van smient, kolgans, brandgans en dwerggans. In de huidige situatie wordt aan de instandhoudingsdoelen voldaan. Er zijn geen aanvullende (beheer)maatregelen nodig.

PEHS-doelen

Het huidige natuurbeheer is ook gericht op het bereiken van de EHS-doelen. Er is geen aanleiding aanvullende (beheer)maatregelen in dit beheerplan op te nemen.

7.2 Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving zijn voornamelijk de verantwoordelijkheid van de provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer, waarbij Staatsbosbeheer in haar eigen gebieden handhaaft en de provincie in het landbouwgebied. Vrijwilligers van de vogelwerkgroep ondersteunen Staatsbosbeheer. De vogelwerkgroep heeft geen juridische bevoegdheden en/ of verantwoordelijkheden.

De belangrijkste taken zijn surveillance in het gebied, onderhouden van bebording (voorlichting, toegangsregels), het openstellen van een meldpunt en het controleren van vigerende vergunningen en ontheffingen.

Surveillance

Het toezicht- en handhavingsbeleid is gericht op het voorkomen van schadelijke effecten op Natura 2000-waarden. Daarbij gaat het met name om het voorkomen van niet toegestane verontrusting van de overwinterende ganzen en smienten. Surveillance en aanwezigheid van handhavers in het Oudeland van Strijen is gericht op het toezicht houden op, en handhaven van, loslopende honden (aansluitplicht) en laagvliegende sportvliegtuigen (minimale vlieghoogte). Dit is in de winterperiode noodzakelijk om verstoring op rustende ganzen en smienten te voorkomen.

Milieutelefoon

De provincie Zuid-Holland heeft een meldpunt waar u klachten over het milieu (stank, stof, lawaai, rook, etc) en andere ongeregeligheden (bv loslopende honden op de terreinen, opzettelijk verontrusten van foeragerende ganzen en smienten in de winter) kunt melden. Hieronder staan de contactgegevens:

Telefoon 070 441 61 11

Website www.pzh.nl

Controle vigerende vergunningen en ontheffingen

De controle is gericht op naleving van (de verleende vergunningen en ontheffingen in het kader van) de Algemene Provinciale Verordeningen, Visserijwet, Flora- en faunawet, Wet Milieubeheer, Boswet en Natuurbeschermingswet 1998. Buiten het Natura 2000-gebied wordt toezicht gehouden op de naleving van (de verleende vergunningen) in het kader van de Wet Milieubeheer (m.n. grondwateronttrekkingen).

ONDERDEEL UITVOERING

8 MONITORING EN EVALUATIE

In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe de uitvoering van het beheerplan wordt gemonitord en geëvalueerd. Uitgangspunt voor de monitoring is dat aangesloten wordt bij bestaande monitoringsprogramma's. Hieronder wordt dus eerst op bestaande monitoring ingegaan.

8.1 Bestaande monitoring

Natura 2000-doelen

Er vinden eens per maand wintervogeltellingen plaats in de periode september tot en met april in het kader van een nationale vogeltelling (door vrijwilligers, gecoördineerd door SOVON in opdracht van de provincie).

EHS-doelen

Monitoring van weidevogels vindt in het reservaatdeel eens in de twee jaar plaats in het kader van het provinciale weidevogelmeetnet. Deze bestaat uit vier proefvlakken, waarvan er drie in het reservaatgebied liggen en één er buiten. Daarnaast vinden in het niet-reservaatgedeelte op ad hoc basis tellingen plaats via Stichting Het Hoeksewaards Landschap.

Formeel organiseert Staatsbosbeheer eens in de tien jaar een broedvogeltelling van alle soorten en een vegetatiekartering in het reservaatgebied. Daarnaast wordt per situatie soms aanvullend gemonitord. In dat kader wordt in het Oudeland van Strijen momenteel eens in de vijf jaar een broedvogeltelling uitgevoerd.

De rietvogels worden niet gemonitord in het kader van het provinciaal meetnet.

Daarnaast vindt in het kader van de KRW monitoring plaats van de ecologische en chemische waterkwaliteit door Waterschap Hollandse Delta. Tevens laat het waterschap in dit kader elk jaar op aan de hand van drie monsterlocaties een visstandonderzoek uitvoeren.

In het kader van een provinciaal meetnet voor hogere planten worden in het reservaatgedeelte van het Oudeland van Strijen elke vier jaar in totaal 21 vegetatieopnamen gemaakt (5 graslandopnamen, 8 sloten en 7 oevers).

In verband met het volgen van de bodem-pH worden in het reservaatgebied incidenteel grondmonsters genomen voor analyse.

8.2 Monitoring 2009-2015

Voor de monitoring van Natura 2000-waarden gedurende de looptijd van dit beheerplan wordt aangesloten bij de bestaande monitoring (zie vorige paragraaf). De frequenties van deze inventarisaties zijn afdoende om de instandhoudingsdoelen te monitoren en de effecten van de instandhoudingsmaatregelen in beeld te brengen.

De monitoringsgegevens worden op een vergelijkbare wijze verwerkt zoals is weergegeven in paragraaf 4.2. Wanneer uit (tussentijdse) evaluatie blijkt dat de instandhoudingsdoelstellingen niet gehaald (dreigen te) worden, worden gerichte beheermaatregelen uitgevoerd.

8.3 Naleving en evaluatie

Wettelijk is vastgesteld dat de looptijd van een Natura 2000-beheerplan zes jaar is. Na zes jaar vindt evaluatie van het beheerplan, en de doelen hieruit, plaats en dient een nieuw beheerplan vastgesteld te worden. Tussentijdse evaluaties zijn echter ook wenselijk om, indien nodig, gedurende de looptijd van het beheerplan nog te kunnen bijsturen.

In de komende zes jaar vindt dan ook een tussentijdse evaluatie plaats in 2012. Bij de evaluatie wordt nagegaan of de instandhoudingsdoelen nog steeds gehaald worden.

9 COMMUNICATIE

9.1 Totstandkoming Natura 2000-beheerplan

Voorliggend Natura 2000-beheerplan Oudeland van Strijen is tot stand gekomen in samenwerking met de betrokken overheden en (organisaties van) beheerders en eigenaren (zie onderstaande tabel). In diverse bijeenkomsten met deze organisaties is gezamenlijk de ambities en inhoud van het beheerplan bepaald.

Tabel 9.1: overzicht betrokken organisaties en contactpersonen bij opstellen van het beheerplan.

Betrokken organisatie	Contactpersoon
Staatsbosbeheer	Marion Bilius, Kees Holland
Waterschap Hollandse Delta	Fred Kuipers
Gemeente Strijen	Rienk Sijbrandij
Land- en Tuinbouworganisatie Noord-Nederland (LTO Noord)	Arie Verhorst, Cees Schelling, Stoffel in 't Veld
Kartbaan	Ferdinand van Kampen, Leo Ringelberg
Stichting Buisleidingenstraat	Harry van Rijbroek (†)
Stichting Hoekschewaards Landschap	Gerard Ouweneel
Wildbeheereenheid Hoeksche Waard	Bert Schelling
Commissie Hoeksche Waard	Mellany Vonk
Rietgors, Stichting voor agrarisch natuurbeheer in de Hoekse Waard	Janneke Zevenbergen

9.2 Communicatie over Natura 2000-beheerplan

Het beheerplan zal op de website van de Provincie Zuid-Holland gepresenteerd worden.

10 FINANCIERING

Een belangrijk aspect in de uitvoering van de maatregelen in het beheerplan is dat deze ook gefinancierd (kunnen) worden. In dit hoofdstuk is een overzicht gegeven van potentiële financieringsbronnen en welke maatregelen hiermee gefinancierd (kunnen) worden.

10.1 Subsidieregelingen

Investeringsbudget landelijk gebied (ILG)

Met de totstandkoming van de Wet inrichting landelijk gebied (hierna: WILG) wordt de verantwoordelijkheid voor de realisatie van het gebiedsgerichte beleid in belangrijke mate overgedragen aan de provincies. De daarvoor benodigde financiële middelen worden ter beschikking gesteld in de vorm van het Investeringsbudget landelijk gebied (hierna: ILG).

In het ILG zijn middelen opgenomen ten behoeve van de voortzetting van het Programma Beheer. Het Programma Beheer is de verzameling van een groot aantal verschillende subsidiemaatregelen gericht op het stimuleren en ondersteunen van natuurbeheer door agrarische en niet-agarische natuurbeheerders. Het programma bevat verschillende, nauwkeurig beschreven beheerspakketten waarvoor subsidie wordt verleend. Het Programma Beheer bestaat uit twee subsidieregelingen:

1. De provinciale Subsidieregeling natuurbeheer 2000 (PSN) richt zich op gebieden waar de instandhouding, omvorming of ontwikkeling van natuurwaarden, bos en landschap de primaire functie vormt. Deze regeling is echter niet van kracht in het reservaatgebied van het Oudeland van Strijen aangezien dit in het geheel in eigendom van Staatsbosbeheer is, welke hier geen aanspraak op kunnen maken. Staatsbosbeheer verkrijgt wel rechtstreekse beheerbijdragen van het ministerie van LNV, welke zijn vastgelegd in offertes en contracten.
2. De provinciale Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (PSAN) ziet op stimulering van de ontwikkeling of het beheer van natuur en bos in gebieden waar uitoefening van landbouwactiviteiten blijvend voorop staat, alsmede op de ontwikkeling van landschappelijke elementen in dergelijke gebieden. Deze regeling is van kracht in het agrarisch gebied van het Oudeland van Strijen. Mogelijke doelpakketten zijn er voor weidevogelgrasland en ganzenopvang.

10.2 Financiële gevolgen

10.2.1 Natuurbeheer

Het natuurbeheer binnen het reservaatgebied wordt gefinancierd via rechtstreekse bijdragen voor inrichting, beheer en monitoring van het ministerie van LNV aan Staatsbosbeheer. Handhaving van deze financiering is afdoende om de benodigde beheersmaatregelen uit te voeren, dit betreft immers het nu al gangbare beheer.

Voor het onderzoek naar (en) de maatregelen om de verdrogingsbestrijding op te heffen zijn ILG-middelen beschikbaar en cofinanciering door het Waterschap Hollandse Delta en de provincie Zuid-Holland.

10.2.2 Monitoring

De provincie Zuid-Holland financiert SOVON in het kader van de monitoring van de Natura 2000-doelen (wintervogeltellingen). Aanvullende monitoring (en daarmee financiering) is niet nodig.

10.2.3 Recreatie

De informatieborden ten aanzien van het hondenlosloopbeleid wordt gefinancierd door de Commissie Hoeksche Waard. Daarnaast neemt de Commissie de kosten voor andere recreatieve middelen zoals bankjes en rustplaatsen rondom het gebied op haar rekening.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

- Arcadis, 2008.** Beschrijving huidige situatie SBZ Oudeland van Strijen. ARCADIS rapportnummer 110402/WA7/4R8/00183/001B/iwvw. In opdracht van de provincie Zuid-Holland. ARCADIS, Hoofddorp.
- Bal, D., H. M. Beije, M. Fellingier, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal en F. J. van Zadelhoff, 2001.** Handboek Natuurdoeltypen. Tweede, geheel herziene editie. Expertisecentrum LNV, Wageningen.
- Bilius, M., 2008.** Programma van Eisen Natura 2000 gebied Oudeland van Strijen. Staatsbosbeheer Regio West, 26 maart 2008.
- Birdlife International, 2004.** Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. BirdLife International, Cambridge.
- Buro Bakker, 2006.** Vegetatiekarteringen Staatsbosbeheer regio Zuid, Voorne-Putten en Hoeksche Waard in 2005. Beerenplaat, Biert, Geertruida Agatha Polder en Oudeland van Strijen. Buro Bakker, Assen.
- Commissie Hoeksche Waard, 2008.** Structuurvisie Hoeksche Waard. Ontwerp ruimtelijk plan. Vastgesteld door de CHW op 8 juli 2008.
- Gemeente Strijen, 1993.** Bestemmingsplan Polder het Oudeland. Vastgesteld op 30 maart 1993 door de gemeenteraad en (gedeeltelijk) goedgekeurd door Gedeputeerde Staten bij besluit van 16 november 1993.
- Gemeente Strijen, 1997.** Bestemmingsplan Polder het Oudeland 1e herziening (wijzigingsplan ex artikel 11 WRO). Vastgesteld op 22 april 1997 door burgemeester en wethouders en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten bij besluit van 28 juli 1997.
- Hoekstein, M., 2004.** Broedvogels van het Oudeland van Strijen in 2004. Inventarisatierapport Het Zeeuws Alternatief 2004, Goes. In opdracht van Staatsbosbeheer.
- Hoogenstein, L., 2006.** Natuureffectbepaling kartbaan Oudeland van Strijen. Consequenties Natuurbeschermingswet 1998, EHS en Flora- en faunawet. BuWa rapportnr. 06-156. Bureau Waardenburg bv., Culemborg.
- Koffijberg, K., F. Cottaar en H. van der Jeugd, 2005.** Pleisterplaatsen van Dwergganzen *Anser erythropus* in Nederland. SOVON-informatierapport 2005/06. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Krijgsveld, K.L., S.M.J. van Lieshout, J. van der Winden en S. Dirksen, 2004.** Verstoringgevoeligheid van vogels. Literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport Bureau Waardenburg in opdracht van Vogelbescherming Nederland.
- La Haye, 2001.** De Noordse woelmuis op de Zuid-Hollandse Eilanden in 2000. rapport VZZ 2001.15. VZZ, Arnhem.
- Ministerie van Defensie, 2005.** Tweede structuurschema militaire terreinen.
- Ministerie van LNV, 2000.** Aanwijzing Polder het Oudeland van Strijen als speciale beschermingszone.
- Ministerie van LNV, 2005.** Handreiking beheerplannen Natura 2000-gebieden.
- Ministerie van LNV, 2006.** Gebiedendocument Natura 2000 gebied 110 - Oudeland van Strijen.
- Ministerie van LNV, 2008.** Profielen Vogels. Versie 1 september 2008.
- Ministerie van LNV, 2009.** Aanwijzingsbesluit Oudeland van Strijen.
- Ministerie van V&W, 1998.** Vierde Nota Waterhuishouding.

- Ouweneel, G., A. van der Linden, L. van der Linden en K. Koffijber, 2008.** Terreingebruik van Dwergganzen in het Oude Land van Strijen. Limosa 81: 17-23.
- Provincie Zuid-Holland, 1998.** Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland. Aanwijzingen voor inrichting en beheer. Streefbeelden voor inrichting en beheer van ecologische verbindingzones in de provincie Zuid-Holland. Rapport van de provincie Zuid-Holland, bureau Natuur en Altenburg & Wymenga.
- Provincie Zuid-Holland, 2000a.** Streekplan Zuid-Holland Zuid 2000.
- Provincie Zuid-Holland, 2000b.** Kleur bekennen. Ontwerp-natuurdoeltypenkaart van Zuid-Holland.
- Provincie Zuid-Holland, 2002.** Beleidsplan uitvoering Flora- en Faunawet.
- Provincie Zuid-Holland, 2005a.** Natuurgebiedsplan Zuid-Hollandse Eilanden Noord. Uitvoering subsidieregeling natuurbeheer.
- Provincie Zuid-Holland, 2005b.** Nota Handhaving Zuid-Holland 2005 | 2008. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland op 23 november 2004
- Provincie Zuid-Holland, 2007a.** Herziening streekplan Zuid-Holland Zuid, Hoeksche Waard. Vastgesteld door Provinciale Staten op 31 januari 2007.
- Provincie Zuid-Holland, 2007b.** Een provinciale handreiking. Kansen voor implementatie van WB21 en KRW (inclusief CD-rom met kaartmateriaal).
- Provincie Zuid-Holland, 2009a.** Beheergebiedsplan foerageergebieden ganzen en smienten provincie Zuid-Holland.
- Provincie Zuid-Holland, 2009b.** Natuurbeheerplan Zuid-Holland.
- Provincie Zuid-Holland i.s.m. Zuid-Hollandse Waterschappen, 2008.** Waterparels.
- Schenk, A., 2001.** Vissen van het Oude Land van Strijen. Schepnetbemonstering van een polder in de Hoeksche Waard. RAVON 11, 4(2): 31-35.
- SOVON en CBS, 2005.** Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000-netwerk. SOVON Informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Steunpunt Natura 2000 i.s.m. Arcadis, 2008.** Quick scan bestaand gebruik & Natura 2000. Sectornotities. Met bijdragen van sector organisaties en ministeries van VROM en Economische Zaken. Versie juli 2008.
- Unie van Waterschappen, 2006.** Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 10 juli 2006.
- Van der Aa, H.G., 2007.** Ecologisch onderzoek buisleidingenstraat zuidwest Nederland. In opdracht van: Raadgevend ingenieursbureau Lieveense b.v. RBOI, Rotterdam.
- Van der Goes en Groot, 2005.** Meetnet weidevogels Zuid-Holland in 2005. G&G rapport 2005- 48. In opdracht van provincie Zuid-Holland. Van der Goes en Groot, Honselersdijk.
- Van Dorp, A., 2008.** Natuurinventarisatie Oudeland van Strijen in 2007. Intern monitoringsrapport Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer directie West, Amsterdam.
- Waterschap Hollandse Delta, 2007.** Wateropgave waterkwaliteit cluster 12: Strijen. Uitwerking van doelen, maatregelen en kosten in het gebied Hollandse Delta (KRW Fase 3). Conceptrapport, versie 21 november 2007.

Overige bronnen

- Schriftelijke en mondelinge mededelingen advies- en projectgroepleden
- Centrale GIS Omgeving van de provincie Zuid-Holland. GeoWeb versie 2.2 Copyright 2002-2005 ESRI Nederland BV, Grontmij Nederland BV
- Inventarisatiegegevens provincie Zuid-Holland, SOVON en Staatsbosbeheer.

BEGRIPPENLIJST

Abiotisch	Niet levende natuur / factoren
Aquatisch	Voorkomend in of geassocieerd met water
Baggeren	Het verwijderen van sliblagen van de waterbodem
Bestaand gebruik	Activiteiten die voor 1 oktober 2005 (datum inwerkingtreding Natuurbeschermingswet 1998) plaatsvonden en sindsdien niet (wezenlijk) zijn gewijzigd.
Bevoegd gezag	Dit zijn de overheidsorganen of instanties die door de overheid zijn aangewezen voor een controlerende functie.
Biotisch	Levende natuur
Biotoop	Deel van het habitat dat voor een specifiek deel van het gedrag van een soort wordt gebruikt
Broedperiode	Periode waarin een bepaalde vogelsoort broedt
Broedseizoen	Het officiële broedseizoen duurt van 15 maart tot en met 15 augustus
Cumulatie / cumulatieve effecten	Opgetelde effecten (activiteiten die in de buurt van een natuurgebied plaatsvinden kunnen afzonderlijk geen invloed hebben, maar alle activiteiten tezamen hebben misschien wel effect)
Compenserende maatregelen	Maatregelen die gericht zijn op het vervangen van (natuur)waarden die verloren gaan
Ecologie	Samenhang tussen soorten en hun (a)biotische omgeving
Ecosysteem	Het geheel van soorten, hun onderlinge samenhang en hun relatie met de abiotische factoren in een bepaald gebied
Eutrofiëring	Sterke toename van het nutriëntengehalte, ook wel vermessing genoemd
Externe werking	Mogelijk verstorende of nadelige effecten die activiteiten kunnen hebben op natuurwaarden in nabije of verderaf gelegen natuurgebieden.
Fauna	Alle dieren
Flora	Alle planten
Habitatrichtlijngebied	(Natuur)gebied aangewezen als speciale beschermingszone van de Europese Habitatrichtlijn.
Inklinking	Het ineenzakken van de bodem doordat bodemdeeltjes zoals kleimineralen water verliezen, bijvoorbeeld door kunstmatige verlaging van de grondwaterspiegel
Instandhoudingsdoelstellingen	Doelen, vastgesteld voor een speciale beschermingszone van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een soort, habitat of ecosysteem duurzaam te kunnen laten voortbestaan
KRW	Kaderrichtlijn Water
Kwalificerend soort	Voor een speciale beschermingszone van de Vogelrichtlijn vastgestelde vogelsoort
Kwel	Water dat onder druk uit de grond naar boven komt
Liedeedgrond	Zeekleigronden met minerale eerdlaag, daaronder bestaat de bodem uit zware, kalkloze klei
Mesotroof	Gemiddeld voedselrijk
Mitigerende maatregelen	Verzachtende maatregelen welke genomen kunnen worden om negatieve effecten op natuurwaarden te beperken.
Natura 2000	Europees ecologische netwerk dat bestaan uit speciale beschermingszones van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn

Natuurdoeltype	Een in het natuurbeleid nagestreefd type ecosysteem met een bepaalde gewenste biodiversiteit en mate van natuurlijkheid als kwaliteitskenmerk
Natuurwaarden	De waarde van de natuur baseert men op speciale habitattypen en in het wild voorkomende inheemse planten- en diersoorten in een gebied (Rode Lijstsoorten, natuurdoeltypen).
Nbwet	Natuurbeschermingswet 1998
Nutriënt	Voedingsstof (meestal gebruikt voor flora)
Onderbemaling	Het lokaal wegmalen van water tot onder het waterpeil van het gehele gebied
Overjarig riet	Riet dan minimaal één jaar overgeslagen wordt in het maaibeheer
Oxidatie van veen	Mineralisatieproces dat in gang wordt gezet door micro-organismen zodra veen in aanraking komt met zuurstof
(P)EHS	(Provinciaal) Ecologische Hoofdstructuur (uit Natuurbeleidsplan en door provincie verder uitgewerkt)
Peilbesluit	Wettelijke regelgeving waarin staat beschreven welke waterstanden het waterschap in een bepaald gebied nastreeft
Poldervaaggrond	Zware klei
Programma Beheer	Subsidiestelsel op het gebied van natuurbeheer
RWS	Rijkswaterstaat
SBB	Staatsbosbeheer
SBZ	Speciale beschermingszone
Sleutelpopulatie	Populatie die voldoende individuen bevat om zich zonder genetische inmenging van buitenaf te handhaven zonder dat genetische erosie (inbreeding depressie) optreedt
Verschraling	Het laten afnemen van de nutriëntenrijkdom
Verstorings- en verslechteringstoets	Nader onderzoek om te kijken of er een reële kans bestaat of een project of activiteit een negatief effect op door de Natuurbeschermingswet beschermde natuurwaarden heeft.
Vogelrichtlijngebied	(Natuur)gebied aangewezen als speciale beschermingszone van de Europese Vogelrichtlijn.
Waterinlaat	Het binnenlaten van water dat afkomstig is van buiten het gebied om verdroging te voorkomen
Wegzijging	Het wegstromen van water uit het gebied naar de omringende, lagergelegen polders
Wintergast	Soort die alleen in de winter in Nederland verblijft

BIJLAGEN

Bijlage 1 - Overzicht in het gebied aanwezige diersoorten

In onderstaande tabellen wordt, per soortgroep, een zo compleet mogelijk alfabetisch overzicht gegeven van de overige in het gebied aanwezige faunasoorten, waaronder van broedvogels (1997, 2004 en 2007), niet-broedvogels (periode najaar 2006 – zomer 2007) en overige diergroepen. Met een asterix (*) zijn de doelsoorten in het kader van de PEHS aangegeven.

Broedvogeloverzicht⁹.

Soort	1997	2004	2007
Bergeend	0	6	5
Blauwborst*	6	37	37
Boerenwaluw	9	5	5
Bosrietzanger	4	102	90
Brandgans*	0	1	5
Bruine kiekendief	1	9	7
Buizerd	0	1	1
Canadese gans	0	25	54
Ekster	0	1	1
Fazant	24	41	56
Fitis	0	21	36
Fuut	6	10	8
Gaai	0	1	1
Gele kwikstaart	34	13	5
Gr. bonte specht	0	0	1
Grasmus	0	9	12
Graspieper	48	96	123
Grauwe gans*	0	11	93
Groenling	0	0	1
Grutto*	78	134	133
Holenduif	0	4	2
Houtduif	0	3	7
Huismus	1	0	0
IJsvogel	0	0	1
Kemphaan*	0	2	0
Kievit	118	158	184
Kleine karekiet	3	124	108
Kleine plevier	2	2	0
Kluut	0	11	30
Kneu	1	5	7
Knobbelzwaan	11	17	13
Koekoek	0	4	5
Kokmeeuw	0	0	1

⁹ Broedvogelgegevens van Van der Goes en Groot en Ad Wesdorp (2007).

Soort	1997	2004	2007
Koolmees	0	1	4
Krakeend	2	64	90
Kuifeend	30	67	49
Kwartel	40	2	1
Meerkoet	97	163	136
Merel	1	3	6
Nijlgans	0	5	9
Patrijs	6	2	0
Pimpelmees	0	0	2
Putter	0	1	4
Rietgors	12	85	82
Rietzanger*	3	77	121
Ringmus	0	2	3
Roerdomp	0	1	0
Scholekster*	46	37	35
Slobeend	53	102	74
Smient	0	1	2
Soepeend	0	0	2
Soepgans	0	0	6
Spotvogel	0	1	0
Spreeuw	2	3	1
Sprinkhaanzanger*	0	8	12
Steltkluut	0	1	0
Tjiftjaf	0	1	2
Tuinfluit	0	4	4
Tureluur*	18	63	54
Turkse tortel	0	1	0
Veldleeuwerik*	114	104	101
Visdief*	0	3	23
Waterhoen	18	6	16
Waterral	0	2	0
Watersnip*	1	3	2
Wilde eend	101	414	265
Winterkoning	0	10	24
Wintertaling	0	2	2
Witte kwikstaart	6	4	2
Zanglijster	0	0	1
Zomertaling*	6	2	1
Zwaangans	0	0	5
Zwarte kraai	0	4	4

Overzicht overige vogels (wintergasten en trekvogels) ¹⁰.

Vogels	Maximum aantallen niet-broedvogels
Aalscholver	35
Bergeend	22
Blauwe reiger	61
Bonte strandloper	77
Boomkruiper	4
Brandgans*	13530
Buizerd	33
Canadese gans	208
Dodaars*	1
Dwerggans	63
Ekster	36
Fazant	45
Fuut	11
Gaai	6
Goudhaantje	2
Goudplevier	2033
Graspieper	17
Grauwe gans*	789
Groene specht	2
Groenling	10
Grote bonte specht	4
Grote mantelmeeuw	1
Grote zilverreiger	7
Grutto*	107
Havik	2
Heggenmus	4
Holenduif	85
Houtduif	188
Huismus	68
IJsvogel	3
Kauw	268
Kemphaan*	25
Kievit	6700
Kleine Canadese gans	1
Kleine mantelmeeuw	9
Kleine strandloper	8
Kluut	30
Knobbelzwaan	149
Kokmeeuw	440
Kolgans	8278
Koolmees	22
Koperwiek	38

¹⁰ Overige niet-broedvogelgegevens (2006 – 2007) van de heren Verkerk en A. en L. van der Linden van de vogelwerkgroep van Hoekschewaards Landschap en de heer Ad Wesdorp

Vogels	Maximum aantallen niet-broedvogels
Krakeend	47
Kramsvogel	381
Kuifeend	45
Lepelaar	4
Meerkoet	487
Merel	23
Nijlgans	349
Nonnetje	11
Ooievaar	2
Patrijs	7
Pijlstaart	5
Pimpelmees	7
Putter	30
Rietgans	8
Rietgors	4
Ringmus	2
Roodborst	6
Roodborsttapuit	1
Scholekster*	65
Slechtvalk	2
Slobeend	43
Smient	6007
Sneeuwgans	6
Soepeend	50
Soepgans	72
Sperwer	2
Spreeuw	2372
Staartmees	5
Stormmeeuw	145
Tafeleend	1
Tijftjaf	3
Torenvalk*	32
Tureluur*	14
Turkse tortel	186
Veldleeuwerik*	30
Vink	36
Vuurgoudhaantje	2
Waterhoen	133
Waterpieper	2
Watersnip*	16
Wilde eend	827
Winterkoning	5
Wintertaling	312
Witgatje	2
Witte kwikstaart	4
Wulp	1297
Zanglijster	11
Zilvermeeuw	20

Vogels	Maximum aantallen niet-broedvogels
Zwarte kraai	80
Zwarte mees	1
Zwarte zwaan	6

Overige diergroepen

Voor het beschrijven van voorkomen van overige diergroepen zijn de volgende coderingen gebruikt:

R	=	voorkomen regelmatig/jaarlijks
O	=	voorkomen onregelmatig / niet jaarlijks
I	=	incidenteel/zwerver
W	=	overwintert in het gebied
verdw	=	verdwenen uit het gebied

Zoogdieren	Voorkomen
Bosmuis	R
Bruine rat	R
Bunzing	R
Dwergmuis*	R
Dwergspitsmuis	R
Egel	R
Gewone bosspitsmuis	R
Haas	R
Hermelijn	R
Huismuis	R
Huisspitsmuis	R
Konijn	R
Mol	R
Noordse woelmuis*	Verdw.
Ree	O
Rosse woelmuis	?
Veldmuis	R
Waterspitsmuis*	?
Wezel	R
Woelrat	R
Gewone dwergvleermuis*	R
Meervleermuis*	?
Laatvlieger*	R
Ruige dwergvleermuis	R
Watervleermuis*	?

Reptielen en amfibieën	Voorkomen
Bastaardkikker	R
Bruine kikker	R
Gewone pad	R
Kleine watersalamander	R

Meerkikker	R
------------	---

Vlinders	Voorkomen
Argusvlinder	R
Atalanta	R
Boomblauwtje	O
Bruin blauwtje	?
Bruin zandoogje	R
Citroenvlinder	O
Distelvlinder	R
Gehakkelde aurelia	R
Groot koolwitje	R
Hooibeestje	R
Icarusblauwtje	R
Klein geaderd witje	R
Klein koolwitje	R
Kleine vos	R
Kleine vuurvlinder	R
Oranje zandoogje	R
Zwartsprietdikkopje	R

Sprinkhanen	Voorkomen
Bruine sprinkhaan	R
Gewoon spitskopje	R
Grote groene sabelsprinkhaan	R
Krasser	R
Kustsprinkhaan	R

Libellen	Voorkomen
Blauwe glazenmaker	R
Bloedrode heidelibel	R
Bruinrode heidelibel	R
Gewone oeverlibel	R
Grote keizerlibel	R
Houtpantserjuffer	R
Kleine roodoogjuffer	R
Lantaarntje	R
Paardenbijter	R
Platbuik	O
Steenrode heidelibel	R
Variabele waterjuffer	O
Viervlek	R
Watersnuffel	O

Bijlage 2 - Beschrijving Natura 2000-waarden

Kolgans

Beschrijving

De Kolgans is een gans met een donkere bovenzijde, lichtere onderzijde, met onregelmatige zwarte dwarsstrepen op de buik en een witte kont. Van lichaam naar kop gaat de kleur van licht naar donker, met een witte bles ('kol') boven de snavel. De jongen zijn grijsbruin, met een lichte oogring; jongen hebben nog niet de witte bles noch de zwarte dwarsstrepen.

Ecologie

De Kolgans broedt in het noorden van Rusland, vanaf oktober/november komen ze in Nederland om te overwinteren, tot in april. Ze gebruiken hier vooral grote wateren om te rusten ('s nachts), overdag foerageren ze op vooral graslanden, maar ook andere gewassen kunnen tot het menu behoren. Tijdens de trek- en winterperiode leven ze in groepen.

Verspreiding

Kolganzen broeden in het noorden van Rusland (op Groenland komt een kleine populatie voor). In de winterperiode komen ze vooral voor in Nederland, Duitsland en Bulgarije. In andere, vooral Zuid-Europese landen, komen ze in de winter in kleinere aantallen voor. In Nederland overwinteren (gemiddeld seizoensmaximum 1999/2000 – 2003/2004) meer dan 200.000 Kolganzen, van een Europese populatie van circa 1,5 miljoen individuen.

Bedreigingen en gevoeligheden

In Nederland zijn er geen belangrijke bedreigingen voor de Kolgans. In het algemeen is de kolgans gevoelig voor verstoring.

Wetgeving en beleid

De Kolgans wordt beschermd door de Flora- en faunawet. De landelijke staat van instandhouding is gunstig, met een sterke toename van de winterpopulatie over de afgelopen 30 jaar. De soort wordt via de Vogelrichtlijn beschermd doordat voor de soort belangrijke gebieden beschermd moeten worden.

Kader 4.1. Kolgans (Arcadis, 2008)

Dwerggans

Beschrijving

Dwergganzen (*Anser erythropus*) zijn kleine ganzen, met zwarte dwarsstrepen op de buik en een witte bles boven de snavel. Ze lijken daardoor op Kolganzen, maar zijn kleiner en meer eendachtig. Van dichtbij is de gele oogring opvallend. Juvenielen missen de zwarte buikstrepen en de witte bles, maar aan de oogrand herkent men de juveniele Dwerggans.

Ecologie

Dwergganzen foerageren op graslanden en soms op wintergranen. Ze rusten op grote wateroppervlakten (meren, tichelgaten en zandgaten langs rivieren, etc.), vooral op plaatsen waar deze zijn omzoomd met riet, zeggenvegetaties, etc., waarin ze zich vaak in ophouden.

Verspreiding

Dwergganzen broeden in het noorden van Scandinavië, Rusland en Siberië. Overwinteren gebeurt verspreid door Zuidoost-Europa, in van elkaar gescheiden overwinteringgebieden. Door eieren van Dwergganzen te laten uitbroeden door Brandganzen is een zuidwestelijk gerichte migratieroute ontwikkeld, met Nederland als overwinteringgebied. Het gemiddelde seizoensmaximum in de periode 1999-2003 bedroeg in Nederland 100 exemplaren, meer dan 1% van de wereldpopulatie. De aantallen in Nederland nemen toe, maar internationaal is deze soort sterk bedreigd. Nederland is daarom van groot internationaal belang voor Dwergganzen, in een poging de afname van de populatie een halt toe te roepen. In Nederland komen Dwergganzen vooral voor in het Lauwersmeer (Groningen/Friesland), het Zwanenwater en Pettemerduinen en Abtskolk & De Putten in Noord-Holland, en enkele gebieden in Zuid-Holland: het Haringvliet, het Oudeland van Strijen.

Bedreigingen en gevoeligheden

In Nederland zijn er geen belangrijke bedreigingen; wel zijn Dwergganzen gevoelig voor verjaging van landbouwgronden en verstoring van rustgebieden.

Wetgeving en beleid

De Dwerggans wordt beschermd door de Flora- en faunawet. De landelijke staat van instandhouding is gunstig: de aantallen nemen toe. De wereldpopulatie als geheel is echter zeer kwetsbaar.

Kader 4.2. Dwerggans (Arcadis, 2008)

Brandgans

Beschrijving

De Brandgans is een kleine gans die gemakkelijk te herkennen is aan de lichte onderzijde, zwarte borst, hals en kop met een crèmekleurige wang. De snavel is fijn en vooral geschikt om gras te knippen. De soort is luidruchtig in vlucht, met een hondachtig blaffend geluid.

Ecologie

Brandganzen foerageren op grazige en beweide kwelders, Zeekraal en cultuurgrasland. In Zuidwest-Friesland en in het noordelijk Deltagebied wordt hoofdzakelijk op intensief beheerde graslanden en op beweide grasgorzen en slikken gevoerageerd. Ook in de wintergebieden foerageren Brandganzen voornamelijk op grasland en plaatselijk ook op akkerland (wintergranen, stoppelvelden, groenbemesters, graszaad en spruitjes). Sinds 1984 is de Brandgans broedvogel in Nederland en de aantallen zijn sindsdien bijna alleen maar toegenomen. Brandganzen broeden in Nederland op een aantal vreemde plaatsen, waaronder nauwelijks begroeide weilanden. Hierin bevindt het nest zich dus zeer geëxposeerd. Brandganzen broeden ook wel in moerasbossen en rietkragen. De vrouwtjes hebben één legsel per jaar van 3 - 5, soms tot 6 eieren. De slaapplekken bestaan uit rustige, zoete of zoute wateren, zand- of modderbanken. Ze kunnen op enkele tientallen kilometers van de foerageergebieden liggen.

Verspreiding

De vogels die in Nederland overwinteren, zijn afkomstig uit een broedgebied dat vroeger beperkt was tot Nova Zembla en Vajugach maar de laatste decennia uitgebreid is met onder andere Gotland (Zweden) en Estland. Tegenwoordig broeden ook meer dan 1000 paren in Zuidwest-Nederland (o.a. Haringvliet, Volkerakmeer, Markiezaat), terwijl vele duizenden vogels overzomeren. Vanaf oktober komen grote aantallen Brandganzen naar Nederland. Vooral Friesland en het Deltagebied zijn belangrijke pleisterplaatsen voor deze soort. Tegenwoordig blijven de Brandganzen tot in april in grote aantallen aanwezig. Het relatief belang van Nederland voor deze soort is zeer groot.

Bedreigingen en gevoeligheden

In het algemeen is de Brandgans gevoelig voor verstoring.

Kader 4.3. Brandgans (Arcadis, 2008)

Smient

Beschrijving

De Smient is iets kleiner dan de Wilde eend. Het mannetje heeft een grijze, fijngestreepte bovenzijde en flank, met de donkere staartstreek gescheiden door een grote witte vlek. De borst is lichtbruin, de kop roestrood met een geel voorhoofd. Het vrouwtje is overwegend bruin-rood van kleur, donkerder dan het vrouwtje van de Wilde eend. Daarvan goed te onderscheiden door de snavelkleur en de fijner gevlekte koptekening (daardoor meer egaal van kleur dan gevlekt zoals de Wilde eend).

Ecologie

Smienten komen in Nederland om te overwinteren, ze broeden hier niet. Ze zijn met grote aantallen aanwezig in de periode oktober – april. Smienten rusten overdag, niet alleen op grote wateren, maar ook op kleine plassen, op brede sloten, etc. 's Nachts foerageren ze, vooral op weilanden, waar ze gras eten.

Verspreiding

Smienten komen in Nederland vooral voor in de laagveen- en kleigebieden van Groningen, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Zeeland. Kleinere aantallen komen voor in de Flevopolders en in het rivierengebied. Het gemiddelde seizoensgemiddelde over 1999/2000 – 2003/2004 bedraagt 270.000 individuen, de maxima liggen rond de 800.000.

De in Europa overwinterende populatie bedraagt meer dan 1,7 miljoen individuen. Nederland herbergt dus een zeer groot deel van de totale populatie en is daarom van groot internationaal belang voor de Smient.

Bedreigingen en gevoeligheden

De Smient kent in Nederland geen belangrijke bedreigingen. De voornaamste gevoeligheid van Smienten is die voor verstoring.

Wetgeving en beleid

De Smient wordt beschermd door de Flora- en faunawet. De soort wordt via de Vogelrichtlijn beschermd doordat voor de soort belangrijke gebieden beschermd moeten worden.

Kader 4.4. Smient (Arcadis, 2008)